

Złożenie pracy online: 2014-09-10 01:16:52 Kod pracy: 12062
--

Agnieszka Martauz
(nr albumu: 20706*Z/SUM)

Praca magisterska

**Ocena wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony
Powiatowych Urzędów Pracy
w powiecie gorlickim i nowosądeckim**

**The assessment of support provided to the
unemployed from the side of Poviats Labour Offices in
Poviat (District) of Gorlice and Poviat (District) of
Nowy Sacz**

Wydział: Nauk Społecznych i Informatyki

Kierunek: Zarządzanie

Specjalność: zarządzanie w administracji publicznej

Promotor: dr Marek Rutkowski

Streszczenie

Poznanie opinii oraz oczekiwań bezrobotnych wobec Urzędu Pracy pozwoli poprawić funkcjonowanie PUP, a także zaproponować nowe rozwiązania mające na celu poprawę sytuacji osób zarejestrowanych w Urzędzie. Celem niniejszej pracy są rozważania nt rynku pracy, a w szczególności ocena wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim. Celem badań bezpośrednich realizowanych w ramach niniejszej pracy była identyfikacja zachowań i opinii osób pozostających bez pracy odnośnie pomocy udzielanej przez Powiatowe Urzędy Pracy w analizowanych powiatach.

Dla realizacji założonego celu przeprowadzono przede wszystkim studia literaturowe, badania marketingowe oraz analizę rynku pracy na podstawie wtórnych źródeł informacji. Badania bezpośrednie miały charakter badań ilościowych, w których narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety.

Bezrobotni zarejestrowani w PUP w powiecie gorlickim i nowosądeckim świadomi swojej trudnej sytuacji, chcą wyrwać się z „sideł bezrobocia”. W tym celu, aby zwiększyć swoje szanse na rynku pracy większość z nich deklaruje chęć współpracy rejestrując się w PUP. Działania Urzędów Pracy w tym przypadku okazują się kluczowe ze względu na pomoc jaką oferują oraz mogą zaoferować osobom znajdującym się bez pracy dzięki współpracy z pracodawcami z różnych branż, a także partnerami zagranicznymi. Wsparcie jakiego udziela Urząd Pracy nie powinno się ograniczać tylko i wyłącznie do osób znajdujących się w jego ewidencji. Przede wszystkim kluczowe okazują działania profilaktyczne dla osób, które nie należą jeszcze do grupy bezrobotnych. Chodzi tu o osoby młode, uczęszczające jeszcze do szkoły bądź studiujące, które w dużym stopniu są narażone na lokalnym rynku pracy na bezrobocie.

Słowa kluczowe

rynek pracy, bezrobocie, bezrobotny, powiat gorlicki, powiat nowosądecki, zachowania i opinie bezrobotnych, wsparcie PUP

Abstract

Enlisting opinions and expectations of the unemployed towards The Labour Office shall improve the functioning of PLO as well as suggest new solutions aimed at improving situation of those people who are registered in the Office. The purpose of this thesis are considerations on labour market, and particularly an assessment of the support for the unemployed provided by the Poviats Labour Offices in Gorlice and Nowy Sacz Poviats (Districts). The aim of direct research, which was incorporated in this work, was identification of behaviours and opinions, of those people who remain unemployed, about the support provided by the Poviats Labour Offices in analysed poviats.

To achieve the objective pursued, mostly there were carried out literature studies, marketing research as well as labour market analysis based on secondary sources of information. Direct studies covered quantitative survey, where the questionnaire was exploited as the research tool.

Unemployed people registered in PLO in Gorlice and Nowy Sacz Poviats are aware of their difficult situation, they want to overcome the traps of unemployment. Therefore, to achieve this goal and to increase the chances on the labour market, the majority of them declares cooperation willingness by their registering in PLOs.

The support provided by the Labour Office should not be limited only to the registered individuals. Prevention efforts towards people who do not belong to the group of unemployed are particularly effective. It involves the group of young people, attending to schools or studying, who are highly probable to become unemployed on the local labour market.

Keywords

labour market, unemployment, unemployed, Gorlice Poviats (District), Nowy Sacz Poviats (District), behaviours and opinions of the unemployed, support from Poviats Labour Offices

*Składam serdeczne podziękowania Panu dr Markowi Rutkowskiemu za pomoc i
cenne wskazówki udzielone mi w czasie powstawania tej pracy.*

Spis treści

Abstrakt.....	3
Wstęp.....	5
Rozdział 1. Rynek pracy – wybrane problemy teoretyczne	7
1.1. Istota i struktura rynku pracy	7
1.2. Bezrobocie – istota, przyczyny i skutki	13
1.3. Uwarunkowania efektywności działań przeciwdziałających bezrobociu	19
1.4. Analizy i badania rynkowe użyteczne w ocenie rynku pracy	22
Rozdział 2. Analiza bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011	28
2.1. Charakterystyka potencjału powiatów gorlickiego i nowosądeckiego	28
2.2. Wielkość bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011	38
2.3. Struktura bezrobocia w analizowanych powiatach w latach 2006 – 2011.....	42
2.4. Zmiany poziomu bezrobocia w analizowanych powiatach	47
Rozdział 3. Analiza działań podejmowanych przez PUP w ramach wsparcia bezrobotnych w powiecie gorlickim i nowosądeckim	52
3.1. Funkcjonowanie Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim.....	52
3.2. Aktywne formy pomocy bezrobotnym w latach 2006 - 2011.....	58
3.3. Pasywne formy przeciwdziałania bezrobociu w analizowanym okresie	64
3.4. Ocena podejmowanych działań w celu ograniczania bezrobocia w omawianych powiatach	67
Rozdział 4. Identyfikacja zachowań i opinii osób bezrobotnych na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy – wyniki badań bezpośrednich.....	74
4.1. Założenia badawcze i charakterystyka próby	74
4.2. Zachowania bezrobotnych na rynku pracy – wyniki badań.....	82
4.3. Oczekiwania bezrobotnych względem Powiatowego Urzędu Pracy – deklaracje respondentów	91
Rozdział 5. Wsparcie dla osób bezrobotnych – propozycje rozwiązań.....	102
5.1. Propozycje rozwiązań przeciwdziałających bezrobociu.....	102
5.2. Działania wspierające osoby pozostające bez pracy	107
5.3. Inne rozwiązania podejmowane przez PUP przy współpracy z innymi podmiotami	112

Podsumowanie	116
Bibliografia	118
Literatura:	118
Akty normatywne:	119
Źródła internetowe:.....	119
Spis rysunków	121
Spis tabel	124
Aneks.... ..	125
Projekt badania bezpośredniego	125
Kwestionariusz ankiety.....	128

Abstrakt

Poznanie opinii oraz oczekiwań bezrobotnych wobec Urzędu Pracy pozwoli poprawić funkcjonowanie PUP, a także zaproponować nowe rozwiązania mające na celu poprawę sytuacji osób zarejestrowanych w Urzędzie. Celem niniejszej pracy są rozważania nt rynku pracy, a w szczególności ocena wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim. Celem badań bezpośrednich realizowanych w ramach niniejszej pracy była identyfikacja zachowań i opinii osób pozostających bez pracy odnośnie pomocy udzielanej przez Powiatowe Urzędy Pracy w analizowanych powiatach.

Dla realizacji założonego celu przeprowadzono przede wszystkim studia literaturowe, badania marketingowe oraz analizę rynku pracy na podstawie wtórnych źródeł informacji. Badania bezpośrednie miały charakter badań ilościowych, w których narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety.

Bezrobotni zarejestrowani w PUP w powiecie gorlickim i nowosądeckim świadomi swojej trudnej sytuacji, chcą wyrwać się z „siatek bezrobocia”. W tym celu, aby zwiększyć swoje szanse na rynku pracy większość z nich deklaruje chęć współpracy rejestrując się w PUP. Działania Urzędów Pracy w tym przypadku okazują się kluczowe ze względu na pomoc jaką oferują oraz mogą zaoferować osobom znajdującym się bez pracy dzięki współpracy z pracodawcami z różnych branż, a także partnerami zagranicznymi. Wsparcie jakiego udziela Urząd Pracy nie powinno się ograniczać tylko i wyłącznie do osób znajdujących się w jego ewidencji. Przede wszystkim kluczowe okazują działania profilaktyczne dla osób, które nie należą jeszcze do grupy bezrobotnych. Chodzi tu o osoby młode, uczęszczające jeszcze do szkoły bądź studiujące, które w dużym stopniu są narażone na lokalnym rynku pracy na bezrobocie.

Słowa kluczowe: rynek pracy, bezrobocie, bezrobotny, powiat gorlicki, powiat nowosądecki, zachowania i opinie bezrobotnych, wsparcie PUP

Abstract

Enlisting opinions and expectations of the unemployed towards The Labour Office shall improve the functioning of PLO as well as suggest new solutions aimed at improving situation of those people who are registered in the Office. The purpose of this thesis are considerations on labour market, and particularly an assessment of the support for the unemployed provided by the Poviats Labour Offices in Gorlice and Nowy Sacz Poviats (Districts). The aim of direct research, which was incorporated in this work, was identification of behaviours and opinions, of those people who remain unemployed, about the support provided by the Poviats Labour Offices in analysed poviats.

To achieve the objective pursued, mostly there were carried out literature studies, marketing research as well as labour market analysis based on secondary sources of information. Direct studies covered quantitative survey, where the questionnaire was exploited as the research tool.

Unemployed people registered in PLO in Gorlice and Nowy Sacz Poviats are aware of their difficult situation, they want to overcome the traps of unemployment. Therefore, to achieve this goal and to increase the chances on the labour market, the majority of them declares cooperation willingness by their registering in PLOs.

The support provided by the Labour Office should not be limited only to the registered individuals. Prevention efforts towards people who do not belong to the group of unemployed are particularly effective. It involves the group of young people, attending to schools or studying, who are highly probable to become unemployed on the local labour market.

Key words: labour market, unemployment, unemployed, Gorlice Poviats (District), Nowy Sacz Poviats (District), behaviours and opinions of the unemployed, support from Poviats Labour Offices

Wstęp

W ciągle zmieniającym się świecie, bezrobocie stanowi jeden z najpoważniejszych problemów, z którym musi borykać się każde państwo. Bezrobocie charakteryzujące rynek pracy to zjawisko, w którym osoby zdolne do pracy i chcące pracować za proponowane przez pracodawcę wynagrodzenie nie mogą jej znaleźć. W Polsce problem bezrobocia może dotknąć wiele osób znajdujących się powyżej 18 roku życia. Rynek pracy sam w sobie nie jest w stanie poradzić sobie z tym zjawiskiem. W tej sytuacji m.in. Powiatowe Urzędy Pracy przy współpracy innych podmiotów starają się przeciwdziałać bądź łagodzić skutki bezrobocia. Analiza rynku pracy w ostatnich latach wskazuje, że realizacja tych celów na lokalnym rynku okazuje się relatywnie dość trudna.

Celem niniejszej pracy są rozważania na temat rynku pracy, a w szczególności **ocena** wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim. W ramach realizacji celu pracy przeprowadzono studia literatury przedmiotu, analizę rynku pracy oraz badania bezpośrednie. Celem badań bezpośrednich była m.in. identyfikacja opinii respondentów nt. Powiatowych Urzędów Pracy, i działań wspierających osoby bezrobotne realizowanych przez PUP. Ponadto celem badań była poznanie opinii na temat rozwiązań/działań wspierających osoby bezrobotne, identyfikacja zachowań osób bezrobotnych związanych z poszukiwaniem zatrudnienia, wykorzystanie przez badane osoby bezrobotne rozwiązań proponowanych przez PUP, a także zbadanie motywów korzystania z usług Urzędu oraz zapoznanie z oczekiwaną przez bezrobotnych formą pomocy ze strony PUP. W badaniu postawiono również następujące pytania:

- Czy czynniki takie jak płeć, wiek czy wykształcenie wpływają na poziom bezrobocia, czy też są one nieistotne?
- Czy istnieje zróżnicowanie przestrzenne poziomu bezrobocia i w związku z tym czy można wskazać gminy, które charakteryzują się niskim lub wysokim bezrobociem w porównaniu do pozostałych?
- Czy stosowane przez PUP działania są skuteczne i w odpowiedni sposób wspierają bezrobotnych?
- Czy zachowania bezrobotnych mają wpływ na udzielane im wsparcie ze strony PUP?
- Jakie są motywy korzystania przez bezrobotnych z usług PUP?

Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny i składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym rozdziale przedstawiono wybrane problemy teoretyczne związane z rynkiem pracy, gdzie omówiono jego istotę i strukturę. Następnie wskazano na przyczyny i skutki bezrobocia, a także uwarunkowania efektywności działań przeciwdziałających bezrobociu. Na zakończenie tego rozdziału zwrócono uwagę na analizy i badania rynkowe użyteczne w ocenie rynku pracy.

W drugim rozdziale przeprowadzono analizę bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011. Na wstępie dokonano charakterystyki potencjału powiatów. W dalszej części rozdziału dokonano analizy bezrobocia w analizowanych powiatach, wielkości i struktury tego zjawiska oraz zmiany poziomu bezrobocia w badanym okresie.

W kolejnym rozdziale dokonano analizy działań podejmowanych przez PUP w ramach wsparcia bezrobotnych w powiecie gorlickim i nowosądeckim. Opisano funkcjonowanie PUP w analizowanych powiatach, jak również zaprezentowano aktywne formy pomocy bezrobotnym. Następnie w rozdziale tym omówiono pasywne formy przeciwdziałania bezrobociu oraz dokonano oceny podejmowanych działań w celu ograniczania bezrobocia.

W rozdziale czwartym przedstawiono wyniki badań bezpośrednich dotyczących identyfikacji zachowań i opinii osób bezrobotnych na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy. W pierwszej kolejności omówiono założenia badawcze i charakterystykę próby. Następnie zaprezentowano wyniki badań odnośnie zachowań bezrobotnych na rynku pracy oraz ich oczekiwania względem PUP.

Rozdział piąty kończy przedstawienie propozycji rozwiązań w zakresie wsparcia dla bezrobotnych. Na wstępie zaprezentowano propozycje działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie wejściu do grona bezrobotnych. Następnie wskazano rozwiązania wspierające osoby pozostające bez pracy oraz aktywności podejmowane przez PUP przy współpracy z innymi podmiotami.

Rozdział 1. Rynek pracy – wybrane problemy teoretyczne

1.1. Istota i struktura rynku pracy

Rynek pracy od dawna odgrywał istotną rolę w każdym państwie. Ze względu na swój szeroki zakres można znaleźć w literaturze wiele definicji wyjaśniających jego funkcjonowanie. Oprócz rynku pracy istnieje jeszcze rynek dóbr i usług, rynek pieniądza oraz rynek kapitału. W każdym z nich pojawia się towar, przedmiot wymiany do których zaliczamy popyt, podaż i cenę. Ponadto każdy z tych rynków jest ze sobą mocno związany¹.

Zgodnie z definicją rynek pracy „określa ogół form i procesów oferowania usług pracy i zgłaszania na nie zapotrzebowania przez pracodawców”². Ponadto pomaga bezrobotnemu, starającemu się o pracę, i pracodawcy, szukającego odpowiedniego pracownika, wykształtować takie warunki zatrudnienia (chodzi tu zarówno o pracę jak i formę wynagrodzenia), aby żadna ze stron nie była pokrzywdzona. Najogólniej mówiąc dba o dobro obydwu stron³.

Warto zwrócić uwagę, że na rynku pracy tymi podmiotami są pracodawcy, a także pracownicy i osoby poszukujące pracę. Kształtują się również różne procesy, które zachodzą poprzez relacje popyt – podaż oraz związek podmiotów rynku pracy. Rozmiar rynku pracy może zależeć od gospodarstw domowych, stopnia bezrobocia, zgłaszania przez różne zakłady pracy stanowisk pracy, itd.⁴.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do usług rynku należy zaliczyć⁵:

- pośrednictwo pracy;
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa;
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- organizacja szkoleń.

Pośrednictwo pracy jest kierowane przez powiatowe oraz wojewódzkie urzędy pracy, agencje pośrednictwa pracy i Ochotnicze Hufce Pracy. Osoby bezrobotne

¹ J. Unolt, Ekonomiczne problemy rynku pracy, Wyd. BPS, Katowice 1999, s. 21.

² Rynek pracy a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie małopolskim, pr. zbior. pod red. A. Nehring, Wyd. AE w Krakowie, Kraków 2004, s. 36.

³ Tamże.

⁴ Przestrzenno – czasowa analiza rynku pracy w Polsce i krajach Unii Europejskiej, pr. zbior. pod red. A. Maliny, Wyd. UE w Krakowie, Kraków 2008, s. 17.

⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), art.35.

korzystają z usług urzędów pracy za darmo. Urzędy pracy poprzez pośrednictwo dążą do tego, aby osoba bezrobotna i poszukująca jej mogła ją znaleźć. Z kolei pracodawcy mają zagwarantowaną pomoc w znalezieniu pracownika o odpowiednich kwalifikacjach. Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa pomagają bezrobotnemu znaleźć właściwą profesję oraz miejsce wykonywania pracy. Z kolei dla pracodawców oferujących stanowiska pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa ma służyć pomocą w wyborze odpowiednich kandydatów, itd. Dzięki pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy bezrobotnym i osobom poszukującym pracy łatwiej jest znaleźć dobrą pracę ponieważ są do tego lepiej przygotowani poprzez różnego rodzaju szkolenia, itd. Ponadto z Funduszu Pracy są finansowane różnego rodzaju szkolenia dla osób bezrobotnych, dzięki którym poprzez lepsze kwalifikacje łatwiej będzie im znaleźć dobre zatrudnienie⁶.

Mówiąc o bezrobociu należy zwrócić uwagę na jego zasięg nie tylko ekonomiczny i społeczny, ale także na zasięg polityczny, który również odgrywa istotną rolę. Na tym właśnie obszarze następuje proces dotyczący pojęć bardzo ze sobą związanych a mianowicie bezrobocia oraz zatrudnienia. Charakteryzując pojęcie rynku pracy warto powiedzieć o występowaniu różnych kryteriów, według których można wyróżnić następujące rynki pracy m.in.⁷:

- przestrzenny – dzieli się go na rynek pracy międzynarodowy, krajowy, regionalny i lokalny;
- zawodowy – dotyczy zawodów, np. rynek nauczycieli, itd.;
- wiekowy – wyróżnia się tutaj rynek pracy zwłaszcza dla ludzi młodych powyżej 20-go roku życia a poniżej 30 roku życia;
- wykształcenia i kwalifikacji – znajdują się tutaj ludzie z różnorodnym wykształceniem np. osoby tylko z wykształceniem zawodowym czy technicznym;
- miejsca zamieszkania – w tym przypadku istotną rolę odgrywają ludzie ze wsi i z miast. A co za tym idzie jest rynek miejski i wiejski ;
- statusu – posiada się określony stan prawny.

Mówiąc o rynku pracy trudno jest powiedzieć, iż jest to rynek jednorodny. Tak naprawdę rynek pracy tworzy mnóstwo rynków częściowych, które potocznie określa się mianem segment. Segmenty te stanowią strukturę rynku i można je wyróżnić na podstawie

⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), art. 38 ust. 1,2, art. 39 ust.1, art. 40 ust.1.

⁷ Strona internetowa: <http://biznes.pwn.pl/index.php?module=haslo&id=3970479> (data: 17.04.2013r.).

kilku różnorodnych czynników a mianowicie poprzez wiek, płeć, wykształcenie, zawód, daną miejscowość bądź też określony sektor gospodarki. Wszystkie te czynniki powodują, że występuje tak jakby kilka rynków pracy. W tym przypadku można mówić o rynku kobiet i mężczyzn, rynku osób z brakiem wykształcenia bądź z wyższym tytułem naukowym, rynku młodych, dorastających pracowników czy też starszych pracowników, itd.⁸.

Od dawna przeprowadzano badania nad segmentacją rynku pracy. Powstało wiele koncepcji wyjaśniających dane zjawisko. Spośród nich do najważniejszych można zaliczyć przede wszystkim koncepcję trójsegmentowego i dwusegmentowego rynku pracy. W koncepcji trójsegmentowego rynku pracy zostaje wyróżniony m.in.⁹:

- rynek pracy zewnętrzny;
- rynek pracy zawodowy;
- rynek pracy wewnątrzzakładowy.

W zewnętrznym rynku pracy nie występują żadne bariery związane ze zmianą miejsca pracy pracownika czy też wynagrodzeniem dlatego też jest to rynek wolny. Ponadto związki występujące pomiędzy pracodawcą i pracobiorcą są dostosowywane poprzez dochód bazujący głównie na relacjach pomiędzy popytem i podażą pracy. Z kolei zawodowy rynek pracy to inaczej rynek pracy wewnętrzny. Zawiera on głównie pracowników należących do związków zawodowych występujących w danym przedsiębiorstwie. Relacje są kształtowane poprzez porozumienia zarówno pomiędzy pracodawcą, jak i związkiem zawodowym. Wewnątrzzakładowy rynek pracy jest uwarunkowany stosunkami kształtującymi się pomiędzy popytem i podażą pracy w sytuacji niezależnych przedsiębiorstw. Istotne decyzje dotyczące przyszłości pracownika w danej firmie są regulowane poprzez decyzje pracodawcy w uzgodnieniu z przedstawicielami wybranymi z grupy pracowników¹⁰.

Koncepcja dwusegmentowego rynku pracy, określana często mianem dualnego rynku, dzieli rynek pracy na pierwotny i wtórny. Rynek pierwotny charakteryzuje się nie tylko lepszym stanowiskiem, ale co za tym idzie także wyższym wynagrodzeniem. Jednak na tym rynku wymagane są wyższe kwalifikacje. Istotny jest również fakt, że po dłuższym okresie pracy istnieje możliwość awansu. Z kolei na rynku wtórnym istnieją gorsze warunki pracy. Charakterystyczna jest na tym rynku praca krótka, dorywcza, a co za tym idzie gorsze warunki płacowe i brak możliwości dalszego rozwoju zawodowego¹¹.

⁸ J. Unolt, *Ekonomiczne problemy...*, op. cit., s. 24.

⁹ Tamże, s. 28.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże, s.28 – 29.

Opisując rynek pracy trzeba powiedzieć także o podaży zasobów na rynku pracy istotny wpływ mają nie tylko uwarunkowania ekonomiczne czy psychologiczne, ale także uwarunkowania socjologiczne. Trzeba jednoznacznie powiedzieć, iż wykorzystywanie jednakowych mechanizmów marketingowych przy niektórych produktach nie jest dopuszczalne w sytuacji „kupna” bądź „sprzedaży pracy”. Ogromne znaczenie decyzji związanych z rynkiem pracy nie da się zestawić z decyzjami związanymi z wszelkimi produktami czy też dobrami. Dzieje się tak z uwagi na fakt, iż zakres oddziaływania rynku pracy ma ogromny wpływ na działalność całej społeczności¹².

Nieodzownym elementem rynku pracy jest podaż pracy i popyt na pracę. Można powiedzieć, że określenie podaży pracy jest równoznaczne z terminem „zasoby pracy, siły roboczej”. W sytuacji występowania danych warunków w gospodarce podaż pracy dotyczy osób będących w wieku produkcyjnym, zdolnych do pracy i wyrażających chęć do rozpoczęcia pracy. Należy więc stwierdzić, że do zasobów pracy trzeba zaliczyć przede wszystkim osoby pracujące zawodowo oraz osoby, które mogą i chcą podjąć się jakiegokolwiek zatrudnienia. W tym przypadku mogą to być bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy¹³.

Popyt na pracę to nic innego jak sytuacja, w której gospodarka zgłasza potrzebę ludzi mogących wykonywać pracę (siła robocza)¹⁴. Popyt na pracę może być zarówno w wymiarze ilościowym, jak i jakościowym. Ponadto należy jeszcze wziąć pod uwagę popyt całkowity, inaczej globalny, który bierze pod uwagę wolne stanowiska pracy, a także te które są już zajęte oraz popyt aktualny uwzględniający wolne miejsca pracy i odnoszący się jedynie do przyszłości. Charakteryzując wymiar jakościowy trzeba pamiętać, że popyt na pracę zależy przede wszystkim od niezbędnych cech osobowych, do których zaliczyć można m.in. płeć, liczbę lat, formę psychiczną i fizyczną, itd. oraz umiejętności posiadane przez pracowników¹⁵.

Zarówno popyt, jak i podaż pracy odgrywają istotną rolę w gospodarce. Jednakże w sytuacji ich oddziaływania na siebie może dojść na rynku pracy do¹⁶:

- równowagi na rynku;
- niedoboru zasobów pracy;
- nadwyżki zasobów pracy.

¹² W. Urbanik, Bezrobocie i zatrudnienie w małym mieście, Wyd. US, Szczecin 2003, s. 38.

¹³ E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, Prognoza podaży i popytu na pracę w Polsce do roku 2010, Wyd. IPiSS, Warszawa 1998, s. 16.

¹⁴ Tamże, s. 17.

¹⁵ J. Unolt, Ekonomiczne problemy..., op. cit., s. 29.

¹⁶ Tamże, s. 36.

Pełna równowaga jest wtedy, gdy następuje zrównanie się popytu na pracę z podażą pracy. Inaczej mówiąc ilość wolnych stanowisk pracy jest równa ilości ludzi szukającej pracy. O niedoborze mówi się w sytuacji kiedy to liczba wolnych stanowisk pracy przewyższa ilość osób szukającej pracy. Z kolei nadwyżka zasobów pracy, jak sama nazwa wskazuje, to nic innego jak znacznie mniejsza wielkość wolnych miejsc pracy w stosunku do ilości osób poszukujących pracy¹⁷.

Warto zwrócić uwagę, że na rynku pracy przez cały czas dochodzi do przepływów tzw. strumieni społeczeństwa. Przepływy te zachodzą pomiędzy zasobami do których zalicza się ludność pracującą, ludność bierną zawodowo oraz ludność bezrobotną. Strumienie te dotyczą zwłaszcza¹⁸:

- pewnej odsetki osób pracujących, która może stać się bezrobotnymi w wyniku np. utraty pracy, w przypadku zwolnień grupowych, bądź samoistnego zwolnienia z zamiarem znalezienia lepiej płatnej pracy. Ponadto ta część ludzi pracujących może stać się również osobami biernymi zawodowo w sytuacji przejścia na rentę (np. zła forma fizyczna) czy też ze względu na starszy wiek;
- ludzi bezrobotnych, którzy po pewnym okresie czasu pozostawania bez pracy znajdują ją i stają się już osobami pracującymi. Może również dojść do sytuacji, w której bezrobotny po długim okresie pozostawania bez zatrudnienia poddaje się przechodząc tym samym do zasobów ludzi biernych zawodowo;
- osób biernych zawodowo, do których zaliczyć można przede wszystkim absolwentów szkół i studiów wyższych. W tym przypadku są to osoby młode, które dotychczas nie pracowały i nie posiadają jeszcze wymaganego doświadczenia więc pomimo usilnych starań nie mogą jej znaleźć. W tej sytuacji stają się oni bezrobotnymi. Do ludności biernej zawodowo można również zaliczyć osoby, które z różnorodnych przyczyn zaprzestały dalej pracować. Osoby takie mogą czasem bez trudu znaleźć zatrudnienie i wówczas przechodzą do ludności pracującej.

Każde państwo prowadzi politykę rynku pracy. W ramach tejże polityki należy rozróżnić następujące rodzaje m.in.¹⁹:

- aktywną politykę rynku pracy;
- pasywną politykę rynku pracy.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże, s.40.

¹⁹ M. Noga, M. K. Stawicka, Rynek pracy w Polsce w dobie integracji europejskiej i globalizacji, Wyd. CeDeWu, Warszawa 2009, s. 56.

Głównym celem aktywnej polityki rynku pracy jest udoskonalanie możliwości na rynku pracy. Do głównych zadań należy polepszanie umiejętności osób bezrobotnych oraz przygotowanie ich do zmian jakie mogą nastąpić w gospodarce. Do aktywnej polityki można zaliczyć szkolenia, pośrednictwo pracy, usługi rynku pracy, roboty publiczne, udzielanie pożyczek, pomoc w zakładaniu własnej działalności gospodarczej, itd. Z kolei do pasywnej polityki rynku pracy zalicza się głównie pomoc finansową, inaczej mówiąc zasiłki, która nie jest zbyt dobrym rozwiązaniem. Bardzo często bezrobotni nie chcą z tego rezygnować ponieważ nie wykonując żadnej pracy zarobkowej i tak dostają pieniądze. Staje się to dla bezrobotnych bardzo wygodne jednakże poprzez zasiłki tracą chęć do poszukiwania pracy. Z tego też powodu zachęca się do zamieniania pasywnej polityki w aktywną²⁰.

W szeroko dostępnej literaturze istnieje również wiele teorii dotyczących rynku pracy. Do najbardziej znanych należą teoria neoklasyczna oraz teoria keynesowska. Teoria neoklasyczna pozwala na dokonanie analizy dwóch głównych problemów występujących na rynku pracy. Jest to m.in. działanie rynku pracy oraz charakter postępowania człowieka na danym rynku. Zgodnie z tą teorią rynek pracy to jednolity całokształt, w której mechanizm cenowy dopasowuje przydział zasobów pracy, co oznacza, że w sytuacji ukazania się bezrobocia samoistnie mechanizm dąży do równowagi czyli do pełnego zatrudnienia. Rynek pracy jako doskonały rynek ma następujące założenia, a mianowicie²¹:

- celem pracodawcy i przyszłego pracownika jest uzyskanie jak największego dochodu;
- na rynku występuje pełna informacja, zarówno przyszły pracownik, jak i pracodawca mają wiedzę na temat wynagrodzenia, a także stanowisk pracy;
- obydwie strony przy istotnych wyborach dotyczących stanowiska pracy czy też wynagrodzenia funkcjonują samodzielnie;
- tzw. ruchliwość siły roboczej nie jest niczym ograniczona;
- samodzielne decyzje zarówno pracownika oraz jego przyszłego pracodawcy w skali całkowitej podaży i całkowitego popytu jest tak mała, że nie oddziałują one na dochód.

Odmienne zdanie prezentuje szkoła keynesistowska. Zgodnie z tą teorią ani popyt ani podaż nie jest uwarunkowany wielkością dochodu. W tej sytuacji popyt na pracę w każdej firmie jest uzależniony od prognozowanych rezultatów ich działania czyli zysk zarówno w obecnym czasie, jak i przyszłym. Z kolei podaż pracy jest uwarunkowana czynnikami demograficznymi, społecznymi oraz przekształceniami zachodzącymi w możliwości zdobycia

²⁰ Tamże, s. 56 – 57.

²¹ E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, Prognoza podaży i popytu..., op. cit., s. 23 – 24.

pracy²². Chodzi o to, że popyt znajduje się poniżej podaży na pracę. Taka sytuacja może wynikać z powodu problemów związanych z pozbyciem się wyprodukowanych produktów przy zmniejszeniu popytu ze strony możliwych konsumentów. W tej sytuacji dochodzi do zmniejszania danych wyrobów i redukcji miejsc pracy, co przyczynia się do powstania bezrobocia²³.

1.2. Bezrobocie – istota, przyczyny i skutki

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, które występuje na szeroką skalę, nie tylko w Polsce, ale także na całym świecie. Jednakże rozmiar tego problemu zależy od wielu czynników. Można więc powiedzieć, że bezrobocie ma wpływ na gospodarstwo domowe, finanse oraz jego dalsze funkcjonowanie. Dlatego też samo słowo bezrobocie budzi powszechny niepokój w każdym obywatelu ponieważ może wpłynąć na różne dziedziny życia.

Bezrobocie wiąże się z pojęciem pracy i zatrudnienia. Dzięki pracy wewnątrz kraju jest zapewnione bezpieczeństwo z kolei społeczeństwo może funkcjonować na odpowiednim poziomie życia. Ponadto ma istotny wpływ w realizowaniu polityki ekonomicznej²⁴. Zgodnie z definicją Kodeksu Pracy²⁵ „przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem”²⁶. Najogólniej mówiąc zatrudnienie to praca ludzka, dzięki której za odpowiednim wynagrodzeniem są wytwarzane dobra i usługi. Dobra te zaspokajają potrzeby całego społeczeństwa w danym kraju²⁷.

Warto zwrócić uwagę na to jak długo trwa bezrobocie. Jeśli czas występowania bezrobocia staje się coraz dłuższy wówczas szanse na całkowitą redukcję tego zjawiska znacznie maleją. W Polsce głównym problemem jest jego długotrwałość. W przypadku stałej siły roboczej okres występowania zjawiska bezrobocia jest efektem m.in.²⁸:

²² Tamże, 29 – 30.

²³ J. Unolt, *Ekonomiczne problemy...*, op. cit., s. 47.

²⁴ J. Orczyk, *Polityka społeczna uwarunkowania i cele*, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2005, s. 89.

²⁵ Kodeks pracy to akt normatywny zawierający zbiór przepisów, które regulują zarówno prawa, jak i obowiązki w pracy. Dotyczy on każdego pracownika oraz pracodawcy. W Polsce obowiązuje ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r.

²⁶ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.), art.22 par. 1.

²⁷ *Zadania społeczne*, pr. zbior. pod red. Z. Piszca, Wyd. AE im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2002, s. 117.

²⁸ M. Socha, U. Sztanderska, *Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce*, Wyd. Naukowe PWN SA, Warszawa 2000, s. 104.

1. Zmian zachodzących w liczbie ofert pracy przeznaczonych dla bezrobotnych;
2. Przeobrażaniu struktur zatrudnienia.

Z pierwszym efektem mają związek nie tylko czynniki koniunkturalne, ale także czynniki strukturalne. Ponadto następuje zmiana stopy bezrobocia oraz czasu jego trwania.

W drugim przypadku w wyniku przeobrażania struktur zatrudnienia okres występowania bezrobocia zmienia się, nie jest ustabilizowany natomiast stopa bezrobocia pozostaje na tym samym poziomie. Drugi efekt wiąże się ze zmianami miejsca pracy oraz stanowiska. Przyczynia się to do tego, że dany skład bezrobotnych ulega zmianie, co powoduje zwiększenie bądź zmniejszenie czasu pozostawania bezrobotnym²⁹.

Warto zwrócić uwagę, iż do końca XIX wieku problem bezrobocia nie był traktowany jako problem społeczny. Dopiero po pierwszej wojnie światowej bezrobocie zostało uznane za ten problem i tak też do dzisiaj w znacznej większości krajów na świecie jest traktowany³⁰.

Można powiedzieć, że sam termin bezrobocie ma wiele definicji, opracowań, spośród których do najczęściej spotykanych należy traktowanie bezrobocia jako bezrobocia rejestrowanego. W tym przypadku wszystko jest sprecyzowane wszelkimi uregulowaniami ustawowymi występującymi w danym państwie. Aby móc przyznać sobie status bezrobotnego w pierwszej kolejności trzeba zarejestrować się w wyspecjalizowanej jednostce administracji publicznej. W drugiej sytuacji możliwa jest kwalifikacja osoby jako osoby bezrobotnej jednakże przy spełnieniu określonych warunków. Zalicza się do nich sytuacje, w których dana osoba nie pracuje, szuka pracy oraz chce ją zdobyć. W tym przypadku nie ma obowiązku rejestracji w wyniku czego mogą pojawić się pewne różnice w ilości bezrobotnych³¹.

W literaturze funkcjonuje kilka definicji bezrobocia i bezrobotnego. Zdefiniowanie tych pojęć jest istotne dla przeprowadzania różnego rodzaju analiz. Jednakże w sytuacji odmiennych definicji mogą pojawić się różnice we wnioskach³². O samym pojęciu bezrobocia można powiedzieć, że dotyczy ono części osób w wieku produkcyjnym, które chociaż są zdolne do tej pracy i skłonne ją podjąć pomimo wszelkich starań nie mogą jej znaleźć. Warto zwrócić uwagę, że informacje dotyczące zjawiska bezrobocia pochodzą z dwóch różnych źródeł. Do pierwszych z nich zaliczyć należy urzędy pracy, w których osoby bezrobotne

²⁹ Tamże.

³⁰ W. Urbanik, *Bezrobocie i zatrudnienie...*, op. cit., s. 16.

³¹ Tamże, s. 17.

³² M. Balcerowicz – Szkutnik, M. Dyduch, W. Szkutnik, *Wybrane modele i analizy rynku pracy*, Wyd. UE, Katowice 2010, s. 46.

rejestrują się. Z kolei do drugich należy badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)³³.

Jedną z najprostszych definicji bezrobotnego, zaliczaną do definicji międzynarodowej, podaje Główny Urząd Statystyczny³⁴ (GUS) zgodnie z którą osobą bezrobotną jest osoba w wieku 15 lat i więcej, spełniająca równocześnie takie warunki jak³⁵:

1. Czynnie wyszukiwała w danym okresie pracy;
2. W badanym tygodniu, okresie znajdowała się bez pracy;
3. Jest zdecydowana podjąć zatrudnienie w badanym oraz kolejnym okresie.

Z kolei urzędy pracy stosują definicję, którą przedstawia obowiązująca w Polsce Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zgodnie z którą za osobę bezrobotną uznaje się „osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym i zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy”³⁶.

Należy zwrócić uwagę na to, iż w krajach Unii Europejskiej sam termin bezrobotnego jest regulowany na podstawie Międzynarodowej Organizacji Pracy.³⁷ Jednakże pomimo zbieżnych części trzeba zaznaczyć, że w niektórych krajach Unii Europejskiej pojawiają się różne interpretacje np. w tym przypadku pojęcia osoby bezrobotnej. Przykładem może być część państw zwracających szczególną uwagę na czas poświęcony na poszukiwanie pracy zarobkowej³⁸.

Można wyróżnić bezrobocie ze względu na przyczyny występowania, do których zaliczamy m.in.³⁹:

³³ E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, Prognoza podaży i popytu..., op. cit., s. 19 – 20.

³⁴ Główny Urząd Statystyczny to organ administracji publicznej, który powstał w 1918 r. Do jego zadań należy gromadzenie i udostępnianie informacji z różnych sfer życia publicznego.

³⁵ E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, Prognoza podaży i popytu..., op. cit., s. 46.

³⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), art. 2, ust. 2.

³⁷ Międzynarodowa Organizacja Pracy powstała w 1919 r. Do jej zadań należy polepszenie warunków pracowniczych na całym świecie poprzez doprowadzenie związków zawodowych i przedsiębiorców do współpracy. Aktualnie MOP zawiera 185 krajów członkowskich.

³⁸ W. Jarmołowicz, M. Knapińska, Polityka państwa na rynku pracy w warunkach transformacji i integracji gospodarczej, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2005, s. 206.

³⁹ W. Urbanik, Bezrobocie i zatrudnienie..., op. cit., s. 17 – 18.

1. Bezrobocie strukturalne – może wynikać ze struktury gospodarki. Gospodarka nie jest w stanie zatrudnić wszystkich osób, które pragną tą pracę zdobyć. Występuje niedopasowanie struktury podaży do zmieniającego się popytu;
2. Bezrobocie koniunkturalne – ma związek z cyklem koniunkturalnym. W przypadku recesji spada popyt na towary danego przedsiębiorstwa wyniku czego następuje spadek produkcji. Z kolei w okresie ożywienia wzrasta zapotrzebowanie na towary i usługi;
3. Bezrobocie lokalne – jest wywołane brakiem wolnych stanowisk pracy w danym miejscu, regionie;
4. Bezrobocie sezonowe – dotyczy takich branż, które są uzależnione od warunków pogodowych bądź pór roku;
5. Bezrobocie utajone – inaczej mówiąc jest to bezrobocie ukryte, obejmuje ono osoby niepracujące, które znajdują się poza statystyką. Może również występować w sytuacji, gdy jest przeludnienia na wsi;
6. Bezrobocie frykcyjne – charakteryzuje pracowników, którzy np. zmieniają swoje dotychczasowe miejsce pracy na inne, jest to jednakże krótkookresowa sytuacja;
7. Bezrobocie klasyczne – występuje wtedy, gdy krzywe podaży i popytu nie przecinają się, inaczej mówiąc płaça znajduje się ponad poziomem równowagi.

Mówiąc o zjawisku bezrobocia należy wskazać na jego przyczyny i skutki. Otóż na pojawienie się zjawiska bezrobocia ma wpływ wiele czynników do których można zaliczyć m.in. istniejącą sytuację gospodarczą, brak odpowiednich kwalifikacji osób bezrobotnych względem wymagań rynku, obowiązująca polityka gospodarcza a także brak odpowiedniego umiejscowienia stanowiska pracy wobec miejsca zamieszkania pracowników i wiele innych. Warto zwrócić uwagę, że brak wolnych mieszkań w danej miejscowości może spowodować to, iż osoba bezrobotna nie będzie w stanie podjąć pracy. Mogą być z tym związane przede wszystkim zbyt wysokie wydatki związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Niejednokrotnie stanie się osobą bezrobotną może być spowodowane brakiem doświadczenia, które w danym momencie jest wymagane przez pracodawcę oraz stopniem kwalifikacji zawodowych⁴⁰.

Do głównych przyczyn bezrobocia należy zaliczyć nie tylko czynniki demograficzne, ale także czynniki ekonomiczne. Ponadto można wyróżnić następujące czynniki mające wpływ na pojawianie się bezrobocia⁴¹:

⁴⁰ T. Kowalak, Polityka społeczna wybrane zagadnienia, Wyd. WSE w Białymstoku, Białystok 2002, s. 50-51.

⁴¹ Sytuacja kobiet na rynku pracy – aspekty prawne, ekonomiczne i społeczne, pr. zbior. pod red. A. Nehring, Wyd. Oficyna Wydawnicza ABRYS, Kraków 2001, s. 72 – 73.

- Brak odpowiednich kwalifikacji wymaganych na rynku pracy;
- Mała ruchliwość przestrzenna społeczeństwa;
- Bardzo duże koszty pracy związane ze składką ZUS, podatki i inne;
- Wymagane unowocześnienie gospodarki.

Mając na uwadze czynniki ekonomiczne, przyczyny bezrobocia można podzielić na czynniki płacowe i czynniki pozapłacowe. Charakteryzując czynniki płacowe warto wspomnieć, iż czynniki te były omawiane nie tylko w szkole neoklasycznej, ale także w szkole keynesowskiej. Szkoła neoklasyczna zakłada, że na rynku pracy występuje równowaga, czyli inaczej mówiąc jest pełne zatrudnienie. Szkoła ta musi jednakże wyjaśnić istnienie w rzeczywistości zjawiska bezrobocia. Tłumaczy to tak, że mechanizmy rynkowe mają pewne ograniczenia, które mogą wynikać z ciągłej interwencji związków zawodowych. Związki zawodowe przeciwstawiają się zmniejszaniu wielkości płac, a także przymuszają pracodawców do zmniejszenia wielkości zatrudnienia. Z kolei w szkole keynesowskiej istnieje inne założenie zgodne z którym nie ma równowagi na rynku tylko popyt na pracę występuje zawsze na najniższym poziomie w przeciwieństwie do podaży. Może to być spowodowane tym, iż przy ograniczonych realnych dochodach, popyt na wytworzone towary jest mały. W tej sytuacji mogą występować problemy związane z pozbyciem się zbędnego towaru⁴². Do czynników pozapłacowych należy zaliczyć przede wszystkim postęp techniczny w wyniku czego ludzie, pracownicy są zastępowani przez maszyny, brak środków pieniężnych, niedostateczny rozwój instytucji mających na celu pomoc w walce ze zjawiskiem bezrobocia. Ponadto do tych czynników należą również polityka społeczno – gospodarcza państwa, mały poziom życia, duży wzrost demograficzny⁴³.

Po przedstawieniu przyczyn występowania bezrobocia należy zwrócić uwagę na jego skutki do których zalicza się⁴⁴:

- skutki ekonomiczne;
- skutki polityczne;
- skutki psychospołeczne.

Wymienione powyżej skutki mogą być zarówno pozytywne, jak i negatywne, jednakże wszystko to jest uzależnione od czasu pozostawania bezrobotnego bez pracy. Dlatego też np. bezrobocie frykcyjne będzie charakteryzowało pozytywne skutki ze względu

⁴² L. Dziewięcka – Bokun, K. Zamorska, Polityka społeczna – teksty źródłowe, Wyd. UW, Wrocław 2003, s. 139.

⁴³ Tamże, s. 140.

⁴⁴ J. Unolt, Ekonomiczne problemy..., op. cit., s. 49.

na krótki okres występowania z kolei przy bezrobociu długookresowym nastąpią negatywne skutki ze względu na długi okres trwania.

W sytuacji występowania bezrobocia frykcyjnego występują z reguły pozytywne skutki, ponieważ ten rodzaj bezrobocia istnieje w każdej dobrze rozwijającej się i prosperującej gospodarce danego kraju. Tak więc mówiąc o pozytywnych skutkach ekonomicznych na myśli jest zmniejszenie bezrobocia ukrytego. Polega to na tym, że dochodzi do zwolnienia zawyżonej liczby pracowników wobec zapotrzebowania na rynku pracy, dzięki czemu lepiej jest zarządzać polityką kadrową. Pozwala to skuteczniej wykorzystać produkcję. Psychospołeczne skutki pozwalają szanować pracę danego pracownika oraz wzmacniają dyscyplinę w pracy. Nieodzownym pozytywnym skutkiem psychospołecznym jest to, iż wzmacnia konkurencję pomiędzy bezrobotnymi, którzy chcą znaleźć jakąś pracę. Konkurencja wzrasta wtedy, gdy w grę wchodzi praca na interesującym i dobrze płatnym stanowisku⁴⁵.

Bezrobocie długookresowe niesie ze sobą negatywne skutki, w wyniku których człowiek traci okazję na satysfakcję jaką daje praca. Należy zwrócić uwagę, że negatywnych ekonomicznych skutków bezrobocia jest wiele i można do nich zaliczyć m.in. to, że⁴⁶:

- gospodarka nie czerpie korzyści z pracy ludzkiej, dzięki której następuje rozwój;
- zmniejsza się stopień egzystencji osoby znajdującej się bez pracy, a także jego rodziny;
- coraz większa liczba młodych, zdolnych i bardzo dobrze wykształconych ludzi wyjeżdża za granicę w celu znalezienia w innym kraju dobrze płatnej pracy;

Warto również zwrócić uwagę nie tylko na skutki ekonomiczne, ale także na negatywne skutki psychospołeczne w wyniku których większość ludzi znajdujących się tak długo bez pracy czuje się niepotrzebna oraz niespełniona zawodowo. Bezrobocie to niesie również ze sobą ryzyko popadnięcia w nałóg np. alkohol czy narkotyki bądź w przypadku młodych ludzi pójście drogą przestępczości. Nieodzownym następstwem bezrobocia są skutki polityczne. Mają one związek przede wszystkim ze stosunkiem ludzi do partii politycznych, które w danym czasie sprawują władzę. Warto wspomnieć, iż długotrwałe bezrobocie może powodować zamieszki, strajki, różnego rodzaju demonstracje, itd. Jednakże te sytuacje nie są dla państwa dobre, gdyż w pewien sposób niosą ze sobą zagrożenie dla sprawnego funkcjonowania gospodarki kraju⁴⁷.

⁴⁵ Tamże, s. 50.

⁴⁶ Tamże, s. 50 – 51.

⁴⁷ Tamże.

W literaturze oprócz tradycyjnego podziału skutków bezrobocia można odnaleźć jeszcze podział na fiskalne, społeczne oraz indywidualne koszty bezrobocia. Fiskalne koszty bezrobocia sprowadzają się głównie do wydatków państwa związanych przede wszystkim z zasiłkami oraz nie utworzonym produktem krajowym brutto (PKB). Społeczne mają związek ze stratami, które pociąga ze sobą bezrobocie i jest wszędzie istotne. Zaliczyć do tego można narkomanię, wzrost przestępczości, itd. Z kolei indywidualne koszty to takie, które najpierw odczuwa sama osoba bezrobotna a później rodzina i najbliższe otoczenie⁴⁸. Długotrwałe bezrobocie jest szczególnie niebezpieczne dla młodych ludzi, absolwentów szkół czy studiów, którzy nie posiadają jeszcze jakiegokolwiek doświadczenia wymaganego przez pracodawców. W tej sytuacji ciężko jest im znaleźć pracę co powoduje, iż ich aktywizacja zawodowa nie rozwija się w taki sposób w jaki powinna. Skutkiem tego jest brak samodzielności finansowej a także, po dłuższym okresie pozostawania bez pracy, braku woli do jej poszukiwania⁴⁹.

1.3. Uwarunkowania efektywności działań przeciwdziałających bezrobociu

Prowadzenie badań dotyczących efektywności usług spotyka wiele trudności. Do tych problemów można zaliczyć głównie identyfikację usług, a także wskazanie ich wpływu na sytuację na rynku pracy względem osoby bezrobotnej korzystającej z tych usług. Pomimo trudności ocena efektywności jest istotna, aby wskazać sposób wykorzystania tych środków przez urzędy oraz jak kształtuje się polityka rynku pracy⁵⁰.

Zgodnie z zaleceniami Europejskiej Strategii Zatrudnienia należy pasywne działania, polegające na przekazaniu przez urząd pracy zasiłku dla bezrobotnego, przekształcić na aktywne, dzięki którym bezrobotny będzie miał większe szanse na znalezienie pracy. Z tego też powodu trzeba sprawdzać efektywność działań urzędów pracy. Dzięki aktywnym programom zwiększa się liczba osób bezrobotnych w nich uczestnicząca, a co za tym idzie spada liczba bezrobotnych ponieważ są oni „wycofywani” z rejestru. Głównym efektem działań urzędów pracy jest to, aby jak największej liczbie bezrobotnych udało się znaleźć pracę dzięki uczestnictwie w tych aktywnych programach. Jednakże w tej sytuacji trudno jest dokonać obliczeń mówiących o tym, które osoby zdobyły pracę właśnie dzięki tym programom. Efektywność można rozpatrywać w dwojaki sposób. Pierwsze jako umożliwianie osobom bezrobotnym zdobycia pracy, dotarcie do jak największej liczby osób. W tym

⁴⁸ L. Dziewięcka – Bokun, K. Zamorska, *Polityka społeczna...*, op. cit., s. 141 – 142.

⁴⁹ *Polityka społeczna*, pr. zbior. pod red. A. Kurzynowskiego, Wyd. SGH w Warszawie, Warszawa 2006, s. 103.

⁵⁰ B. Błaszczuk, L. K. Gilejko, *Polityka rynku pracy na szczeblu lokalnym*, Wyd. AH im. A. Gieysztor, Pułtusk 2007, s. 44.

przypadku głównym miernikiem staje się zatrudnianie. Z kolei drugim sposobem jest dokonywanie wszelkich analiz przez urzędy pracy, gdzie miarą efektywności jest realizowanie budżetu. Może to wynikać z tego, że środki pochodzące z Funduszu Pracy, przy podziale bardzo mocno wynagradzają nie tyle obszary, w których występuje wysoka stopa bezrobocia, ale te regiony, gdzie występuje duży stopień wykorzystania środków unijnych oraz duża ruchliwość bezrobotnych. Takie działania mogą sprzyjać regionom zamożnym, które charakteryzują się dużą skutecznością w pozyskiwaniu środków pochodzących z unii⁵¹.

Najogólniej mówiąc główną miarą efektywności jest stosunek liczby osób zatrudnionych na dłuższy okres, do ilości osób będących po zakończeniu udziału w aktywnych działaniach rynku pracy. Jednakże obliczając wskaźnik efektywności zwraca się uwagę na liczbę osób, które zarówno rozpoczęły jak i ukończyły wybraną formę aktywizacji zawodowej, a także w trakcie bądź w czasie do 3 miesięcy po ukończeniu swojego udziału w programie aktywizacyjnym podjęły pracę⁵².

Bezrobocie, a szczególnie efektywność działań przeciwdziałających temu zjawisku jest uzależnione od makro uwarunkowań, które są tworzone przez rządy a także od mikro uwarunkowań, gdzie istotną rolę oraz wpływ ma społeczność. Jednym z głównych warunków decydujących o skuteczności działań zmierzających do zmniejszania bezrobocia jest przede wszystkim wiedza o istocie zjawiska bezrobocia, a także kosztów jaki za sobą niesie społeczny czy gospodarczy, jak również rzeczywisty rynek pracy. Zwalczanie bezrobocia musi się odbywać cały czas zarówno w skali makro, jak i mikro, a nie tylko w wybranym momencie, chaotycznie. Jak dotąd walka z bezrobociem spoczywała na barkach urzędów pracy. Niestety w przypadku wprowadzania cięć w budżecie ukazują się wady, gdyż zmniejsza się środki na aktywne formy walki z bezrobociem a praca urzędów pracy sprowadza się jedynie do wypłat zasiłków. Aby poprawić tę sytuację muszą występować dwa wymiary: publiczny – realizowany przez rząd i samorząd oraz społeczny – gdzie pieczę będą sprawować osoby prywatne i organizacje obywatelskie. Wtedy ważny jest podział zadań czy odpowiedzialności, itd. Warto zwrócić uwagę na fakt, że wprowadzenie wymiaru społecznego pomoże w walce z bezrobociem. Jednym z warunków jest to, aby społeczeństwo miało świadomość jak wielkim problemem jest bezrobocie oraz jak trudno z nim walczyć. Warto

⁵¹M. Noga, M. K. Stawicka, Rynek pracy..., op. cit., s. 60 – 61.

⁵²Tamże, s. 62.

pamiętać, że ta sytuacja nie dotyczy tylko osoby bezrobotnej i administracji publicznej a uświadomienie tego społeczeństwu pomoże wspierać osoby znajdujące się bez pracy⁵³.

Mówiąc o mikro otoczeniu trzeba powiedzieć o przedsiębiorstwach działających w danym otoczeniu, dzięki którym następuje ożywienie gospodarcze, a także tworzą się nowe miejsca pracy. Warto pamiętać, że rozwój zarówno regionalny, jak i lokalny zależy przede wszystkim od konkurencyjności przedsiębiorstw działających w danym obszarze. Zarówno lokalna władza, sektor społeczny, jak i przedsiębiorcy tworzą razem partnerstwo lokalne, które przyczynia się do pojawiania się nowych stanowisk pracy a także doprowadza do ożywienia w gospodarce. Korzystne partnerstwo, która tworzy się pomiędzy regionem a małą społecznością może być uwarunkowane mniejszą przestrzenią ekonomiczną, wiedzą o zasobach materialnych, szacunkiem wobec tradycji, kultury, a także sposobnością wykorzystania osób posiadających talent do prowadzenia przedsiębiorstwa odnośnie współpracy⁵⁴.

Efektywność działań zmierzających do zwalczania bezrobocia zależy, nie tylko od skutecznego zdobywania informacji o nowych stanowiskach pracy, ale również od cech samego bezrobotnego. Warto wspomnieć o motywacji, która wpływa na chęć do poszukiwania pracy oraz na wybieranie konkretnych ofert pracy. Posiadanie przez urzędnika informacji o tym na jakim stopniu występuje motywacja u bezrobotnego i priorytety w stosunku do pracy pozwala na lepszą współpracę pomiędzy urzędnikiem a bezrobotnym⁵⁵.

Motywy jakimi kierują się bezrobotni przy nawiązywaniu pracy są różne. Można więc wyróżnić trzy rodzaje motywacji⁵⁶:

- Ekonomiczna – do tego rodzaju motywacji zalicza się największą liczbę bezrobotnych;
- Społeczno – osobista – charakteryzuje osoby w mniejszych przedziałach wiekowych, którzy mają wykształcenie zarówno średnie, jak i wyższe, a także niepełne wyższe;
- Produkcyjna – dotyczy osób pomiędzy 25 a 30 rokiem życia, które mają ukończone studia wyższe.

Warto zwrócić uwagę, że pozostawanie przez dłuższy czas bez pracy wpływa bardzo niekorzystnie na stan psychiczny samego bezrobotnego, jak i na jego motywację, która z każdym dniem spada. Długotrwałe pozostawanie bez pracy powoduje, że osobie tej pogarsza

⁵³ M. Seweryński, J. Wojtyła, Społeczne aspekty bezrobocia, Wyd. AE im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 2002, s. 54 – 55.

⁵⁴ H. Składowski, E. Stawasz, Psychologiczne wyznaczniki efektywności poszukiwania pracy i samozatrudnienia w regionach zmarginalizowanych, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007, s. 79, 84.

⁵⁵ W. Urbanik, Bezrobocie i zatrudnienie..., op. cit., s. 125.

⁵⁶ Tamże, s. 129.

się stan zdrowia oraz wzrastają obawy, co do dalszego życia jego oraz rodziny. Osobom takim trudno jest przywrócić wiarę w siebie oraz we własne możliwości, gdyż nie wierzą, że po dłuższym czasie pozostawania bez pracy mogą ją znaleźć. Dodatkowo negatywnym czynnikiem jest starszy wiek bezrobotnego oraz niskie wykształcenie, które w istotny sposób wpływa na trudności ze znalezieniem pracy⁵⁷.

Aby działania były efektywne istotne jest posiadanie wiedzy przez bezrobotnego. Jednakże obserwując sytuację na rynku pracy można powiedzieć, że dużo młodych osób pozostających bez pracy niezbyt trafnie wybierało szkołę. W tym miejscu ważne okazuje się przekazywanie wiedzy o rynku pracy podczas nauki w szkole oraz dzięki doradztwu zawodowemu prowadzonemu przez urzędy pracy, pozwolić lepiej wybrać swoją dalszą ścieżkę kariery zawodowej. Warto pamiętać, że o wartości człowieka decyduje nie tylko stopień posiadanego wykształcenia, ale także wiedza i umiejętności, których nabywa człowiek w czasie trwania nauki⁵⁸.

W działaniach mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu ważne jest nie tyle działanie doradcy zawodowego, co aktywność samego bezrobotnego. Bez tego nie da się mówić o sukcesie. Chodzi tu głównie o zaangażowanie bezrobotnego w spotkania organizowane przez doradcę, a także o rozwiązywanie swojego problemu związanego ze znalezieniem pracy. W tej sytuacji bezrobotny może chętnie udzielać się na spotkania i podjąć aktywną współpracę bądź nie robić nic i czekać na to, co zrobi doradca zawodowy. Jednakże warto pamiętać, że osoby bezrobotne, które nie wykazują najmniejszej chęci do działania mogą przyczynić się do tego, iż osoba ta nie znajdzie pracy⁵⁹.

1.4. Analizy i badania rynkowe użyteczne w ocenie rynku pracy

Istnieje wiele źródeł, dzięki którym zdobywa się informacje dotyczące rynku pracy. Co miesiąc bądź co kwartał zostają prowadzone szczegółowe analizy przez specjalnie wyznaczone do tego instytucje. W Polsce taką instytucją w skali całego państwa jest Główny Urząd Statystyczny (GUS), poniżej znajdują się w ramach województwa – wojewódzkie Urzędy Pracy i wojewódzkie urzędy statystyczne. Tematem tychże dogłębnych analiz i badań jest pozycja rynku pracy wobec panującego bezrobocia. Aby dobrze zebrać dane w celu

⁵⁷ D. Kukla, Ł. Bednarczyk, Poradnictwo zawodowe dla osób z grupy szczególnego ryzyka, Wyd. Difin, Warszawa 2010, s. 153.

⁵⁸ Edukacja zawodowa a rynek pracy, pr. zbior. pod red. S. Borkowska, Wyd. IPISS, Warszawa 1999, s. 19, 32.

⁵⁹ E. Sarzyńska, Doradca zawodowy w środowisku bezrobotnych, Wyd. MCS, Lublin 2010, s. 77.

przeprowadzania analiz trzeba, na pierwszym miejscu, odpowiednio sformułować definicję występującego zjawiska bezrobocia⁶⁰.

Jednym z najpopularniejszych źródeł danych w kraju jest rejestracja osób bezrobotnych w rejonowych urzędach pracy. Pozwala to na bieżąco dokonywać analizy tejże sytuacji, sprawdzać ilu bezrobotnych przybyło a ilu ubyło w danym czasie oraz zidentyfikować całą populację osób pozostających bez pracy według ściśle określonych cech m.in. płci, ilości lat, posiadanego wykształcenia, dysponowania zawodem czy też okresu dłuższego bądź krótszego pozostawania bez zatrudnienia. Ponadto do kolejnego źródła informacji można zaliczyć rejestr propozycji pracy, które pracodawcy dostarczają chcąc znaleźć odpowiedniego pracownika do swojej firmy. Dzięki temu urzędy pracy otrzymują wiele informacji dotyczących wolnych miejsc pracy, a także okoliczności w jakich dany pracownik ma być zatrudniony. Ponadto wiadomo co przyszły pracodawca będzie wymagał od swojego nowego pracownika. Dysponowanie przez urząd pracy informacjami odnośnie wymagań stawianych przez pracodawców jest bardzo pomocne przy ocenianiu sytuacji panującej na rynku pracy w kontekście posiadanego przez bezrobotnego zawodu i kwalifikacji⁶¹.

Warto zauważyć, że posiadanie przez urzędy pracy tych informacji niesie ze sobą pewne wady i zalety. Zaletą, do której można zaliczyć dane uzyskiwane w drodze rejestracji bezrobotnych jest przede wszystkim częstota z jaką co miesiąc oraz co kwartał przygotowuje się zebrane informacje a później przedstawia się je do wiadomości publicznej. Ponadto ważną zaletą jest również posiadanie i dysponowanie informacjami dotyczącymi zwiększania się bądź zmniejszania ogólnej liczby z bezrobocia⁶².

Główną wadą jest to, że nie do końca te zebrane informacje obejmują całą sytuację panującą na rynku pracy. Bowiem dane te nie uwzględniają dokładnie wielkości tego bezrobocia a także jej struktury. Nie wszystkie osoby znajdujące się bez pracy idą do urzędu w celu rejestracji oraz nie każdy, kto się rejestruje tak naprawdę jej szuka i chce ją znaleźć. Może być taka sytuacja, w której to bezrobotny pragnie jedynie mieć świadczenie. Istotną wadą może być również sam fakt, że przez długi okres czasu następowały zmiany odnośnie samej definicji bezrobotnego. W rzeczywistości zmiany definicji powodowały, iż liczba osób bezrobotnych zmniejszała się więc ciężko jest dokonać porównania w określonym czasie⁶³.

⁶⁰ J. Unolt, *Ekonomiczne problemy...*, op. cit., s. 67 – 68.

⁶¹ Tamże, s. 69.

⁶² E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, *Prognoza podaży i popytu...*, op. cit., s. 20.

⁶³ Tamże.

Istotną wadą jest również to, iż dane o bezrobociu są „wyrwane” od reszty informacji dotyczących m.in. liczby osób pracujących w oparciu o umowę o pracę a także ich strukturę wedle branż, formy działalności w firmie, itd. Z tego też powodu jest bardzo ciężko prowadzić różnego rodzaju obliczenia, które są bardzo pomocne w opisywaniu warunków panujących na rynku pracy. Informacje uzyskiwane przez urzędy pracy poprzez rejestrację bezrobotnych oraz sam rejestr zgłaszanych ofert pracy jest niewystarczający bowiem dane te nie zawierają każdego bezrobotnego szukającego pracy ani też każdego wolnego stanowiska pracy. Dzieje się z powodu braku odgórnie nałożonego obowiązku zarówno szukania, jak i przyjmowania do pracy nowych pracowników tylko z udziałem urzędów pracy. Obecnie można zdobyć zatrudnienie albo podczas indywidualnego spotkania z przyszłym pracodawcą albo z udziałem specjalnie do tego przeznaczonych różnorodnych organizacji. Jediną karą, którą można otrzymać na podstawie Ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu jest sytuacja, w której po nawiązaniu stosunku pracy osoba zarejestrowana w urzędzie pracy, nie zgłosi tej istotnej informacji do wiadomości urzędu⁶⁴.

Mając do dyspozycji tylko i wyłącznie dane pochodzące z rejestru bezrobotnych oraz fakt, że coraz bardziej trzeba było dostosowywać te informacje do standardów międzynarodowych, Główny Urząd Statystyczny od maja 1992 roku rozpoczął prowadzenie badania rynku pracy określane mianem Badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)⁶⁵. BAEL stał się tym samym podstawowym źródłem informacji o rynku pracy. Głównym zadaniem BAEL jest wyznaczenie liczby oraz struktury zasobów pracy, inaczej mówiąc siły roboczej. Poprzez dodanie do siebie liczby osób wykonujących pracę oraz bezrobotnych uzyskuje się aktywnych zawodowo. Z kolei bierni zawodowo są reprezentowani przez osoby nie wykonujące żadnej pracy zarobkowej oraz tych, którzy nie chcą jej znaleźć. Dzięki oparciu definicji bezrobotnego na poleceniach Międzynarodowej Organizacji Pracy a także Eurostatu, uzyskane wyniki można porównać z innymi krajami⁶⁶.

Za osobę bezrobotną uznaje się taką osobę, która równocześnie spełnia trzy główne warunki a mianowicie⁶⁷:

- W tygodniu, który podlega badaniom, osoby nie podjęły się żadnej pracy;
- Czynnie szukały pracy, czyli w ostatnim czasie podejmowały różne działania, aby ją znaleźć;
- Nie tylko w badanym tygodniu mogły podjąć pracę, ale także i w kolejnym.

⁶⁴ J. Unolt, *Ekonomiczne problemy...*, op. cit., s. 69 – 70.

⁶⁵ Tamże, s. 70.

⁶⁶ Strona internetowa: http://www.rynekpracy.pl/slownik_1.php/wpis.2 (data: 19.04.2013r.).

⁶⁷ E. Kryńska, J. Suchecka, B. Suchecki, *Prognoza podaży i popytu...*, op. cit., s. 20 – 21.

Różnica występująca w określonych zasadach dotyczących przyjmowania podczas rejestracji osób bezrobotnych może mieć związek z terminem bezrobocia ukrytego. W Polsce bardzo często bezrobocie to przyjmuje się, że występuje w sytuacji zbyt dużego zatrudnienia np. w przemyśle bądź też zbytecznej pracy w rolnictwie. Ponadto osoby bezrobotne bardzo często statystycznie stają się osobami biernymi zawodowo wówczas, gdy po dłuższym okresie poszukiwania pracy nie przynosi to żadnego skutku i bezrobotni nie chcą się już dalej rejestrować w urzędzie. Z kolei BAEL osoby, które wyrażają gotowość do jakiegokolwiek pracy uznaje za osoby bezrobotne i znajdują się one później w statystykach⁶⁸.

Bardzo dużo istotnych informacji dotyczących nie tylko cech demograficznych czy społecznych, ale także informacji zawodowych bezrobotnego można uzyskać dzięki BAEL. Ponadto wiadome jest na jakich wielkościach kształtuje się położenie bezrobotnych w przestrzeni a także ich struktura w odniesieniu na czas trwania bezrobocia. Najważniejsze okazuje się to, iż Badania aktywności ekonomicznej ludności to nie tylko bezrobocie jawne ale również bezrobocie ukryte⁶⁹.

Chcąc rozwiązać jakiś problem bądź sięgnąć po dane np. o wielkości bezrobocia można korzystać zarówno ze źródeł pierwotnych jak i wtórnych. Źródło wtórne, inaczej mówiąc zastane, to takie źródła, które już istnieją i pochodzą od innych autorów. Informacje te pokazują to, co się wydarzyło. Do tych źródeł można zaliczyć publikacje, encyklopedie, artykuły prasowe, media, itd.⁷⁰. Warto zauważyć, że użyteczność tych źródeł występuje w sytuacji badań na rynkach masowych, wyrobów najczęściej stosowanych. Bardzo trudno jest uzyskać z tych źródeł informacji odnośnie wyrobów z dużym asortymentem i przy różnorodnym stosowaniu. Z kolei pierwotne źródła otrzymuje się w wyniku korzystania z różnych metod, badań czy obserwacji oraz stosowania pewnych technik podczas gromadzenia zebranych danych⁷¹.

Powiatowe urzędy pracy mają na celu pomoc bezrobotnym przyzwyczać się do sytuacji panującej na rynku pracy a także łagodzić skutki bezrobocia. W tym celu wykorzystuje się różnego rodzaju szkolenia i kursy dzięki którym bezrobotnym łatwiej będzie stworzyć indywidualne miejsce pracy. W działaniach urzędów pracy ważna okazuje się komunikacja pomiędzy pracownikiem urzędu a bezrobotnym. Pracownicy urzędu powinni umieć rozmawiać i identyfikować się z bezrobotnym poprzez posiadanie wiedzy na temat

⁶⁸ J. Unolt, *Ekonomiczne problemy...*, op. cit., s. 71.

⁶⁹ Tamże.

⁷⁰ Strona internetowa: http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%B9r%C3%B3d%C5%82o_wt%C3%B3rne (data odczytu: 25.04.2013r.).

⁷¹ Z. Kędzior, K. Karcz, *Badania marketingowe w praktyce*, Wyd. PWE, Warszawa 2007, s. 90.

różnych sytuacji życiowych, powodów ich działania a także sytuacji panującej w rodzinie osoby bezrobotnej. Jednakże warto zauważyć, że najważniejszą rolę w tworzeniu relacji przypisuje się bezrobotnemu, gdyż dzięki temu mogą dostać wiele informacji odnośnie wyjścia z bezrobocia⁷².

Do najważniejszych działań, które wykonuje urząd pracy jest poradnictwo zawodowe. Polega to na tym, że urząd pracy pomaga bezrobotnym wybrać odpowiedni zawód, miejsce pracy, przekwalifikowanie się a pracodawcom wybrać odpowiedniego na dane stanowisko pracownika. Poradnictwo zawodowe jest wspomaga Centrum Informacji i Poradnictwa Zawodowego (jego zadaniem jest wyznaczanie norm z zakresie usług doradczych). Dzięki wiedzy na temat sytuacji na rynku pracy, zawodach, predyspozycjach bezrobotnego i jego cech osobowości, doradca zawodowy może pomagać bezrobotnemu w podjęciu różnych ważnych decyzji odnośnie swojej przyszłości zawodowej⁷³.

Doradca zawodowy wykorzystuje różne zbiory informacji zawodowej. Może ona być w formie drukowanej, do której zalicza się m.in. opisy zawodów oraz specjalności, poradników i informatorów, biuletynów informacji publicznej, informacji o szkołach, wykaz instytucji zajmujących się różnego rodzaju szkoleniami, ulotki, listę wydziałów administracyjnych, doradczych, prawnych, itd. Z kolei do formy multimedialnej zalicza się różnego rodzaju filmy zawierające informacje o zawodach a także warsztaty, na których można nauczyć się podstaw obsługi komputera oraz możliwość korzystania z internetu do szukania pracy. Ponadto bezrobotni mogą korzystać ze zbiorów bibliotecznych, które posiadają wiele publikacji dotyczących rynku pracy i inne⁷⁴.

Poradnictwo zawodowe może przybierać formę porady indywidualnej bądź grupowej a także informacji zawodowej indywidualnej lub grupowej. Podczas indywidualnej porady doradca zawodowy w taki sposób musi pokierować rozmowę z bezrobotnym, aby w odpowiedni sposób go motywować do szczerzej rozmowy oraz do dalszej współpracy. Chodzi tu głównie o pomoc w zakresie znalezienia stanowiska pracy. Ponadto doradca stara się pomóc przekwalifikować zawodowo bezrobotnego. Grupowa forma poradnictwa dotyczy pewnej grupy ludzi, która uczęszcza na te spotkania z doradcą. W trakcie trwania tych spotkań bezrobotni mogą, dzięki współpracy z kolegami, samodzielnie ocenić swoje zdolności. Do głównych zadań indywidualnej informacji zawodowej należy udzielanie osobom bezrobotnym wiadomości odnośnie rynku pracy, różnych zawodów, szkoleń, itd.

⁷² W. Urbanik, Bezrobocie i zatrudnienie..., op. cit., s. 118.

⁷³ E. Sarzyńska, Doradca zawodowy..., op. cit., s. 85 – 86.

⁷⁴ D. Kukla, Ł. Bednarczyk, Poradnictwo zawodowe..., op. cit., s. 154 – 155.

Informacja zawodowa grupowa to nic innego jak prowadzenie przez doradcę zawodowego spotkań z grupą osób bezrobotnych na których przedstawia różnego rodzaju informacje o zawodach, sytuacji na rynku pracy, itd. Warto zauważyć, że zajęcia, które są prowadzone w ramach poradnictwa zawodowego są organizowane z klubach pracy znajdujących się z reguły tuż przy urzędzie pracy⁷⁵.

Powiatowe urzędy pracy powinny dbać nie tylko o dobre relacje pomiędzy bezrobotnymi, ale także kształtować w odpowiedni sposób relacje z pracodawcami. Warto wspomnieć, iż często występują różnice pomiędzy wymaganiami pracodawcy w stosunku do powiatowego urzędu pracy. Urząd pracy nie da rady spełnić wymagań wszystkich pracodawców. W funkcjonowaniu urzędów pracy istotne jest posiadanie misji. Dzięki niej wszyscy mają świadomość na jakich zasadach działa urząd obecnie oraz w przyszłości, może skutecznie motywować pracowników dzięki wskazaniu w misji ich istotnej, odpowiedzialnej roli a także zawiera pewne cechy promocyjne⁷⁶. Posiadanie misji ma pewne korzyści⁷⁷:

- Wskazuje dalszy kierunek rozwoju organizacji;
- Pozwala organizacji nie zbaczać na inną drogę a mianowicie wiązać się do innej działalności;
- Pomaga podczas podejmowania istotnych decyzji;
- Nadaje pewien cel dla pracownika oraz motywuje.

Wymienione powyżej korzyści jakie organizacja może zyskać po sformułowaniu misji, w przypadku urzędów pracy może mieć ogromne znaczenie. Istotne jest wskazanie przez urząd pracy kierunku, w jakim chce się dalej rozwijać oraz oznajmić cel. Dzięki temu pracodawcy wiedzą czego oczekiwać od urzędu pracy i w zależności od ich współpracy podjąć decyzję o dalszym korzystaniu z usług urzędu pracy. Bardzo często zdarza się, że pracodawcy, którzy na początku zaczęli współdziałać z urzędem, po niedługim czasie nie chcą dalej z nim współpracować, gdyż ich oczekiwania nie zostały zrealizowane. Każdy urząd pracy powinien podjąć działania marketingowe, dzięki którym ich wizerunek nie będzie już negatywny ale pozytywny. Dzięki pozytywnemu wizerunkowi większość bezrobotnych może bardziej zaufać działaniom urzędu pracy, pracownicy będą bardziej mobilizowani do wykonywania swoich czynności. Ponadto urzędowi będzie łatwiej działać na lokalnym rynku oraz skupić uwagę innych zainteresowanych⁷⁸.

⁷⁵ Tamże, s.155 – 156.

⁷⁶ G. Baran, Kształtowanie relacji powiatowych urzędów pracy z pracodawcami, Wyd. UJ. Kraków 2007, s. 23, 25.

⁷⁷ Tamże, s. 25 – 26.

⁷⁸ Tamże, s. 26, 62.

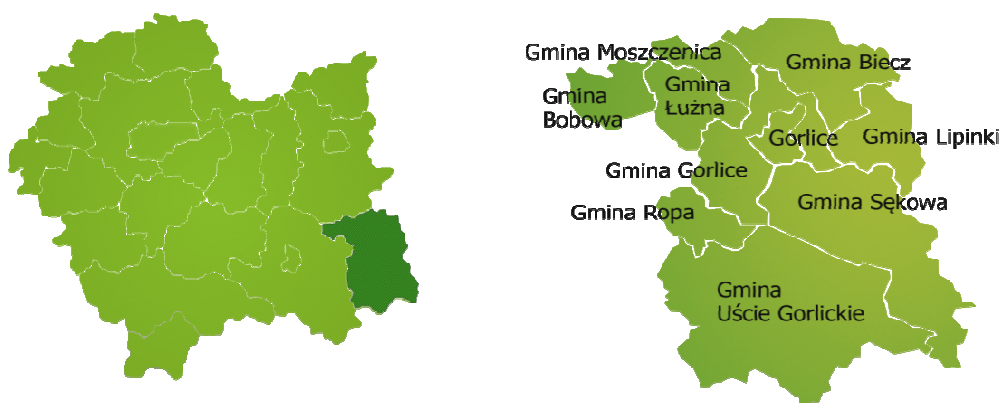
Rozdział 2. Analiza bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011

2.1. Charakterystyka potencjału powiatów gorlickiego i nowosądeckiego

Celem tego rozdziału jest charakterystyka potencjału powiatów gorlickiego i nowosądeckiego oraz analiza bezrobocia na tych obszarach w latach 2006 – 2011. W podrozdziale zwrócono uwagę na wielkość i strukturę bezrobocia w analizowanym okresie.

Powiat gorlicki położony jest na południowo – wschodnim krańcu województwa małopolskiego. Zajmuje on powierzchnię 967,36 km², który jest zamieszkiwany przez ponad 110 tys. mieszkańców. Od zachodu graniczy z powiatem nowosądeckim, od północy z powiatem tarnowskim, od południa z Republiką Słowacji a od wschodu z powiatem jasielskim⁷⁹.

Rys. 1. Powiat gorlicki na tle województwa małopolskiego

Źródło: strona internetowa: http://zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/powiat-6-powiat_gorlicki.html (data odczytu: 28.09.2013r.).

Powyższy rysunek ukazuje mapę powiatu gorlickiego z podziałem na gminy. Warto również wspomnieć, że każda gmina bez względu na to czy jest to gmina wiejska czy miejsko – wiejska jest podzielona na sołectwa. W skład 10 gmin powiatu gorlickiego wchodzi m.in.⁸⁰:

1. Gmina miejska (Gorlice),
2. Gminy miejsko – wiejskie (Biecz, Bobowa),

⁷⁹ Strona internetowa: <http://www.powiatgorlicki.pl/dane-statystyczne/> (data odczytu: 28.09.2013r.).

⁸⁰ Strona internetowa:

<http://www.businessinmalopolska.pl/public/upload/fck/Charakterystyka%20powiatu%20gorlickiego.pdf> (data odczytu: 28.09.2013r.).

3. Gminy wiejskie (Gorlice, Lipinki, Łuźna, Moszczenica, Ropa, Sękowa, Uście Gorlickie)
4. Miasta (Biecz, Gorlice, Bobowa).

Rys. 2. Herb i flaga powiatu gorlickiego

Źródło: http://www.polska.info-polska.com.pl/województwo_malopolskie_6,powiat_gorlicki_122 (data odczytu: 28.09.2013r.).

Przedstawiony na rysunku 2 herb powiatu gorlickiego przedstawia dwie głowy skierowane do siebie. Pierwsza to głowa ukoronowanego orła z dziobem oraz wyciągniętym językiem a druga to głowa lwa zionącego ogniem (również jest ukoronowany)⁸¹. Natomiast flaga powiatu gorlickiego zawiera trzy pasy – czerwony, złoty i srebrny z kolei na jej środku znajduje się herb. Warto zwrócić uwagę na fakt, że flaga w dużym stopniu odwołuje się do flagi województwa małopolskiego⁸².

Obszar powiatu gorlickiego dzieli się na dwa regiony do których zalicza się m.in.⁸³:

1. Region północny – region ten obejmuje gminy Bobowa, Biecz, Moszczenica, Łuźna, Lipinki oraz część gminy Gorlice. Jest to obszar podgórski, w których występują lepsze gleby. Na tym terenie 66% stanowią użytki rolne, z czego największą jej częścią są grunty orne;
2. Region południowy – w skład którego wchodzi gminy Uście Gorlickie, Sękowa, Ropa oraz część gminy Gorlice. Region ten zalicza się do terenów górskich, gdzie dominuje leśno – rolniczy sposób użytkowania co jest również wynikiem gorszej jakości gleb. Użytki rolne na tym obszarze stanowią 31% z kolei lasy i tereny leśne aż 65%.

Warto wspomnieć, że na obszarze powiatu gorlickiego rolnictwo ekologiczne cieszy się coraz większą popularnością. Otóż obecnie na terenie powiatu funkcjonuje 686 gospodarstw w programach RS, z czego 460 gospodarstw to gospodarstwa ekologiczne⁸⁴.

⁸¹ Strona internetowa: http://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_powiatu_gorlickiego (data odczytu: 24.01.2014r.).

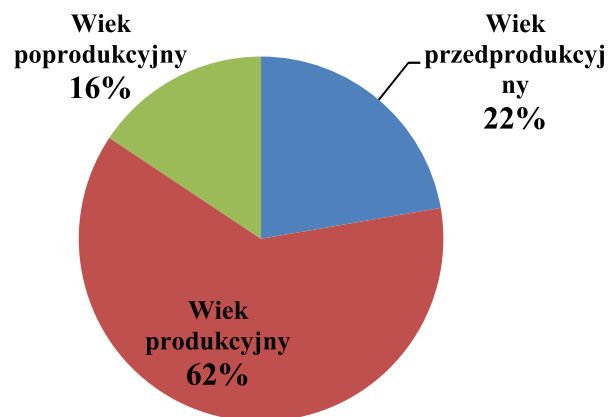
⁸² Strona internetowa: http://pl.wikipedia.org/wiki/Flaga_powiatu_gorlickiego (data odczytu: 24.01.2014r.).

⁸³ Strona internetowa: <http://www.modr.pl/zp.php?pid=5&mb=146&t=54> (data odczytu: 28.09.2013r.).

⁸⁴ Strona internetowa: <http://www.modr.pl/zp.php?pid=5&mb=146&t=54> (data odczytu: 24.01.2014r.).

Pomimo wysokiego bezrobocia, powiat gorlicki może pochwalić się znacznie dużą liczbą ludności znajdującej się w wieku produkcyjnym. Poniższa rycina obrazuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 22% ogółu społeczeństwa w województwie małopolskim. Liczba osób w wieku produkcyjnym, która kreuje się na poziomie 66.242 osób, stanowi największą liczbę ludności w tej strukturze i kształtuje się na poziomie 62% ogółu społeczeństwa. Z ryciny tej można wysnuć wniosek, że najmniejszą liczbę stanowią w powiecie osoby będące w wieku poprodukcyjnym, które stanowią zaledwie 16% ogółu społeczeństwa, a ich liczba kreuje się na poziomie 16.674 osób. Poniżej przedstawiono szczegółowo strukturę ludności.

Rys. 3. Struktura ludności w powiecie gorlickim w 2008 r.

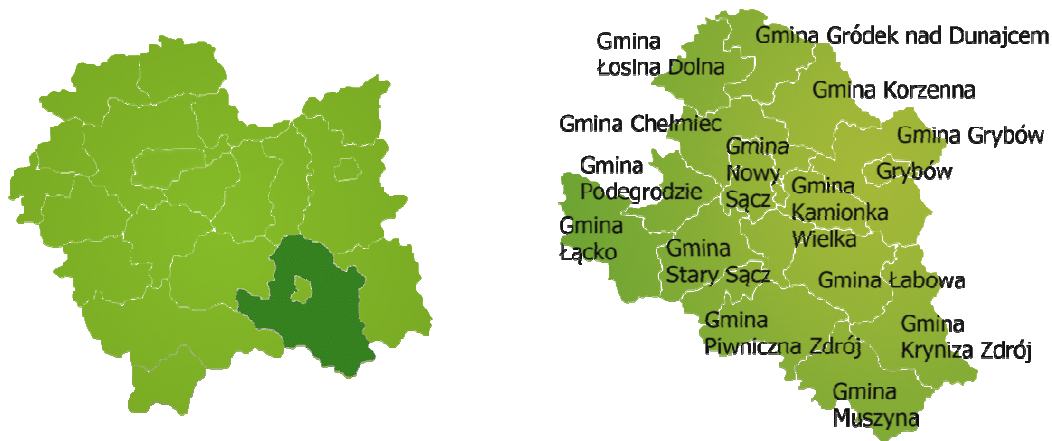

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy powiatu gorlickiego w 2008 roku, kwiecień 2009, s. 4.

Powiat nowosądecki usytuowany jest w południowo – wschodniej części województwa małopolskiego. Powiat ten posiada 1550 km² i tym samym zajmuje pierwsze miejsce w Małopolsce pod względem wielkości powierzchni. Powierzchnia powiatu nowosądeckiego zawiera 10,26% powierzchni całego województwa. Od północy graniczy z powiatem tarnowskim i brzeskim, od południa z Republiką Słowacką, od zachodu z powiatem limanowskim i nowotarskim oraz od wschodu z powiatem gorlickim⁸⁵.

⁸⁵ Strona internetowa: http://www.powiat.nowy-sacz.pl/publikacje/subkategorie/powiat_w_liczbach.html (data odczytu: 28.09.2013r.).

Rys. 4. Mapa powiatu nowosądeckiego

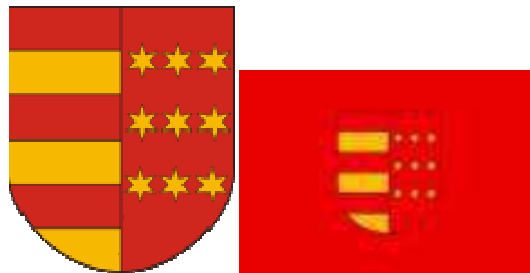

Źródło: strona internetowa: http://zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/powiat-11-powiat_nowosadecki.html (data odczytu: 30.09.2013r.).

Rysunek 4 przedstawia mapę powiatu nowosądeckiego z uwzględnieniem gmin. W skład 16 gmin powiatu nowosądeckiego wchodzi m.in.⁸⁶:

1. Gmina miejska (Grybów);
2. Gminy miejsko – wiejskie (Krynica Zdrój, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Stary Sącz);
3. Gminy wiejskie (Chelmiec, Gródek nad Dunajcem, Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa, Podegrodzie, Rytro).

Rys. 5. Herb i flaga powiatu nowosądeckiego

Źródło: http://www.polska.info-polska.com.pl/wojewodztwo_malopolskie_6,powiat_nowosadecki_127 (data odczytu: 30.09.2013r.).

Herb powiatu nowosądeckiego przedstawia tarczę podzieloną na pół. Na prawym polu znajdują się trzy pasy czerwone na przemian z trzema złotymi. Na lewym czerwonym polu znajduje się dziewięć złotych gwiazd⁸⁷. Z kolei flaga powiatu nowosądeckiego została

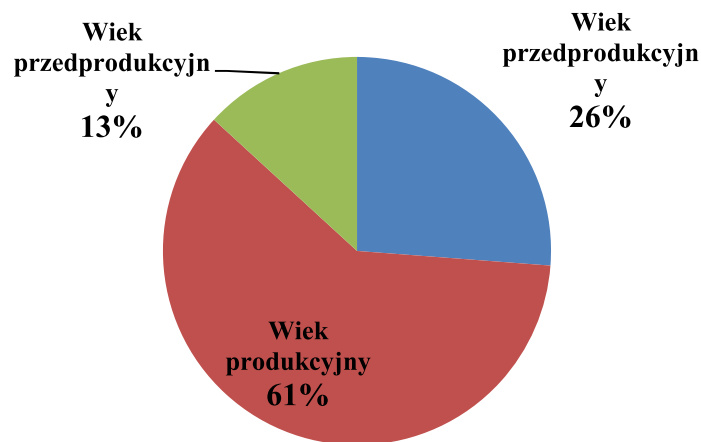
⁸⁶ Strona internetowa:

http://www.businessinmalopolska.pl/public/upload/fck/Charakterystyka%20powiatu%20nowosadeckiego%20i%20m_NS.pdf (data odczytu: 30.09.2013r.).

⁸⁷ Strona internetowa: http://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_powiatu_nowos%C4%85deckiego (data odczytu: 24.01.2014r.).

ustalona 31 maja 1999 roku. Jest ona prostokątna, koloru czerwonego ze znajdującym się na środku herbem powiatu⁸⁸.

Rys. 6. Struktura ludności w powiecie nowosądeckim w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.businessinmalopolska.pl/public/upload/fck/Charakterystyka%20powiatu%20nowosadeckiego%20i%20m_NS.pdf (data odczytu: 06.10.2013r.).

Powyższa rycina obrazuje strukturę ludności w powiecie nowosądeckim. Najliczniejszą grupę, bo aż 61% stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Ludność w wieku przedprodukcyjnym kreuje się na poziomie 52.774 osób i tym samym stanowi 26% ludności całego województwa. Istotny jest fakt, że osoby w wieku poprodukcyjnym tworzą zaledwie 13% społeczeństwa. Jest to dla całego powiatu bardzo istotne, gdyż wskazuje czy średnia długość życia mieszkańców wydłuża się czy też nie. Ponadto im mniejsza jest liczba osób w wieku poprodukcyjnym tym większa jest liczba osób w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym i świadczy o dalszym rozwoju powiatu.

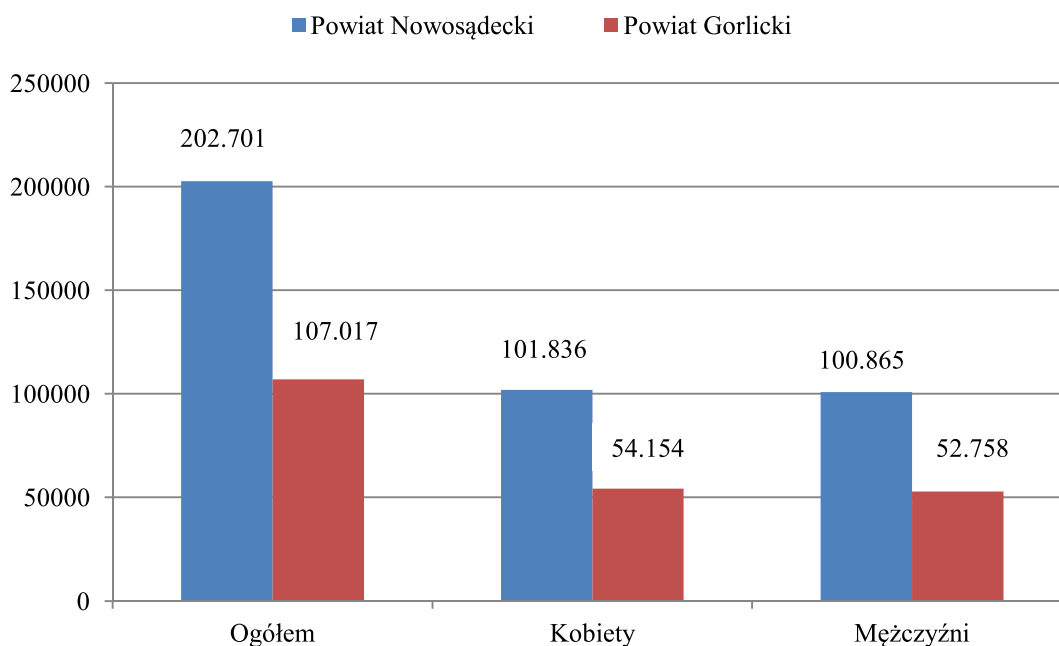
W powiecie nowosądeckim istotną rolę odgrywa rolnictwo. Użytki rolne zajmują tutaj aż 47,1% (20,6% zajmują łąki i pastwiska, 1,6% - sady). Ponadto ważną rolę stanowi także turystyka. Warto wspomnieć, że powiat nowosądecki, który ma przepiękne zabytki, jezioro, góry, najlepszą infrastrukturę sportową, różnego rodzaju sanatoria, drewniane kościoły może zaspokoić prawie wszystkie wymagania turystów. Dzięki rozwiniętej turystyce wiele firm prowadzi hotele oraz restauracje. Ponadto na Sądecczyźnie najczęściej są wybierane usługi, handel, budownictwo oraz produkcja⁸⁹.

⁸⁸ Strona internetowa: http://pl.wikipedia.org/wiki/Flaga_powiatu_nowos%C4%85deckiego (data odczytu: 24.01.2014r.).

⁸⁹ Strona internetowa: http://www.polska.info-polska.com.pl/województwo_malopolskie_6.powiat_nowosadecki_127 (data odczytu: 06.10.2013r.).

W Łącku oraz Łososinie Dolnej występuje największy ośrodek sadowniczy. Co roku organizuje się tam Święta Kwitnącej Jabłoni, aby sprawdzić czego dokonał region w danym okresie czasu. Ponadto w powiecie drogi gminne i powiatowe stanowią podstawową sieć komunikacyjną, gdyż nie ma autostrad ani dróg szybkiego ruchu. Przez powiat przechodzą drogi krajowe oraz wojewódzkie⁹⁰.

Rys. 7. Struktura płci mieszkańców powiatów gorlickiego i nowosądeckiego w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.stat.gov.pl> (data odczytu: 06.10.2013r.).

Powyższy rysunek wskazuje liczbę ludności ogółem w powiecie gorlickim i nowosądeckim wraz z uwzględnieniem kobiet i mężczyzn. Liczba kobiet w obydwu powiatach przeważa nad liczbą mężczyzn. W przypadku powiatu nowosądeckiego liczba kobiet kształtuje się na poziomie 101.836 osób a mężczyzn 100.865 osób. W powiecie gorlickim jest 54.154 kobiet z kolei mężczyzn 52.758. Powiat nowosądecki przeważa nie tylko pod względem powierzchni, ale także pod względem liczby ludności ogółem. Liczba ludności powiatu nowosądeckiego kształtuje się na poziomie 202.701 osób, podczas gdy powiat gorlicki ma 107.017 osób.

W 2011 roku w powiecie gorlickim Rada i Zarząd Powiatu planowała zrealizować 23 projekty inwestycyjne oraz wiele nie inwestycyjnych. Wartość projektów szacowało się na około 94,5 mln złotych jednakże wydatki z budżetu powiatu wynosiły 31,9 mln zł. Pieniądze zostały przeznaczone przede wszystkim na modernizację dróg, gorlicki szpital, budynki

⁹⁰ Tamże.

oświaty bądź też ochronę środowiska. Ponadto ważną rolę odgrywają projekty nie inwestycyjne. W ramach tych projektów, Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest przeznaczony dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie, itd. realizowane przez Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego (CKPiU), Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponad gimnazjalne oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Warto powiedzieć, że w poszczególnych latach w powiecie gorlickim realizowano również wiele inwestycji m.in. budowa hali sportowej w Bieczu, remont Kasztelu w Szymbarku, modernizacja oddziału noworodków i oddziału chirurgicznego, przebudowy dróg. Należy wspomnieć, że wiele środków jakie pozyskał powiat gorlicki pochodzi z Unii Europejskiej⁹¹. Warto powiedzieć, że obszar przemysłowy powiatu to 21,1 hektary, który można zaliczyć do Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO – PARK MIELEC. Gorlice dołączyły do tej strefy w latach 2001 – 2003⁹².

Dzięki tworzeniu przez powiat nowosądecki przychylnego klimatu dla przedsiębiorczości poziom bezrobocia może się zmniejszyć. Ponadto młodzi ludzie mogą mieć mniejsze trudności w znalezieniu pracy i tym samym warunki życia mogą się znacznie poprawić. Jedną z największych inwestycji powiatu nowosądeckiego dotyczy gminy Gródek, której celem jest podpięcie każdego gospodarstwa domowego w miejscowościach leżących na prawym brzegu jeziora Rożnowskiego do wodociągu i kanalizacji. Inwestycja ta jest szacowana na 73 mln zł. Warto wspomnieć, że z tak wielką inwestycją wiążą się nie tylko ogromne nakłady finansowe, lecz także siła robocza⁹³.

W 2011 roku w powiecie nowosądeckim powstał pierwszy gminny Dom Pomocy Społecznej w Białej Niżnej koło Grybowa. Na 2011 rok zaplanowano budowę ronda obwodnicy Podegrodzia, port jachtowy w Bartkowej – Posadowej na brzegu jeziora Rożnowskiego. W Grybowie jedną z ważniejszych inwestycji była budowa mostu wraz z rozbiórką starego mostu. Z kolei w Rytrze oraz gminie Nawojowa będzie przeprowadzana przebudowa dróg lokalnych⁹⁴.

⁹¹ Strona internetowa: <http://www.powiatgorlicki.pl/biezace-zadania/powiatowe-plany-inwestycyjne-i-nie-tylko.html> (data odczytu: 05.01.2014r.).

⁹² Strona internetowa:

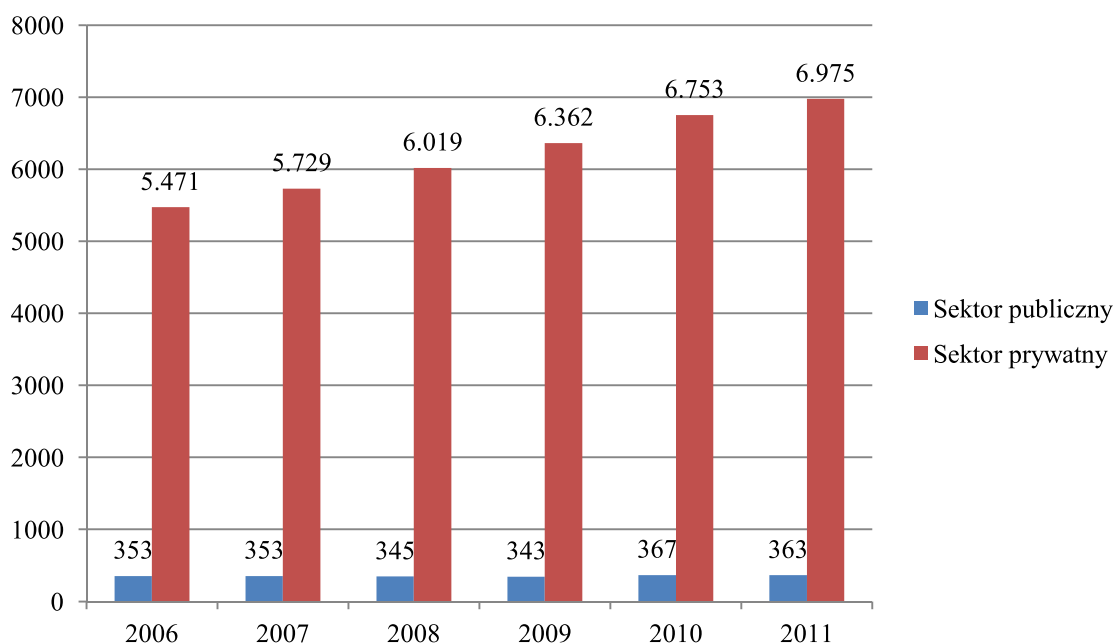
http://www.europark.com.pl/pl/co_inwestor_wiedziec_powinien/historia_tradycje_regionu/strefa/ (data odczytu: 05.01.2014r.).

⁹³ Strona internetowa: http://www.powiat.nowy-sacz.pl/publikacje/artykuly/wspolpraca_z_przeds.html (data odczytu: 05.01.2014r.).

⁹⁴ Strona internetowa:

<http://www.gazetakrakowska.pl/wyszukiwanie/inwestycje+powiat+nowos%C4%85decki,s.html> (data odczytu: 05.01.2014r.).

Rys. 8. Podmioty gospodarki wg sektora publicznego i prywatnego w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy powiatu gorlickiego w 2008 roku, kwiecień 2009.

Powyższy rysunek obrazuje podmioty gospodarki wg sektora publicznego i prywatnego. Daje się zauważyć, że w powiecie gorlickim znacznie przeważają prywatne przedsiębiorstwa. Z roku na rok widoczna jest tendencja wzrostowa z wielkości 5.471 przedsiębiorstw w 2006 roku do liczby 6.975 przedsiębiorstw w 2011 roku. Z kolei sektor publiczny jest zróżnicowany w poszczególnych latach. Ich liczba w porównaniu z prywatnymi przedsiębiorstwami jest bardzo mała. Tym samym można powiedzieć, że to właśnie dzięki prywatnym podmiotom następuje rozwój gospodarczy.

Tabela 1. Liczba podmiotów wg wielkości zatrudnienia w powiecie gorlickim

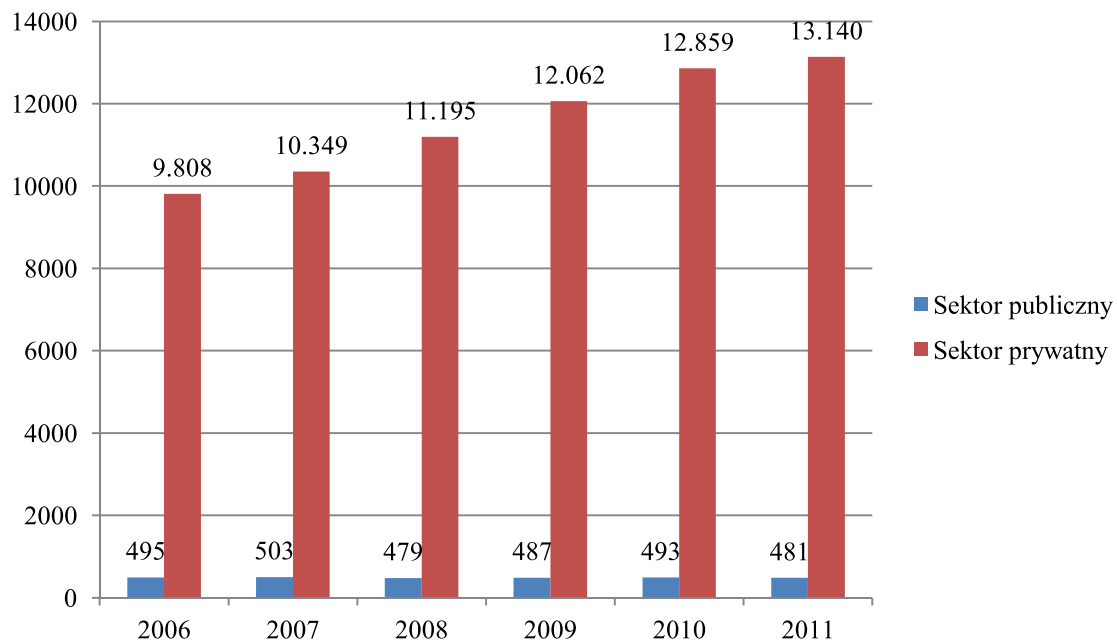
Podmioty wg wielkości zatrudnienia	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0-9	5.383	5.634	5.918	6.231	6.644	6.875
10-49	377	383	382	410	411	399
50-249	60	61	60	59	60	58
250-999	3	3	3	4	5	6
1000 i więcej	1	1	1	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy powiatu gorlickiego w 2008 roku, kwiecień 2009.

W powiecie gorlickim dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Ich liczba wzrasta w latach 2006 do 2011 z liczby 5.383 do 6.875 przedsiębiorstw. Jest również dużo

przedsiębiorstw zatrudniających od 10 – 49 osób. W latach 2006 – 2009 było 1 przedsiębiorstwo zatrudniające 1000 i więcej osób. Jednakże w 2010 roku tego przedsiębiorstwa już nie było.

Rys. 9. Podmioty gospodarki wg sektora publicznego i prywatnego w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 09.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim przeważają przedsiębiorstwa prywatne. Występuje tendencja wzrostowa z liczby 9.808 w 2006 roku do 13.140 przedsiębiorstw w 2011 roku. Sektor publiczny jest znacznie mniejszy dlatego też przedsiębiorstwa prywatne odgrywają ważną rolę w gospodarce lokalnej i tym samym mają wpływ na poziom bezrobocia.

Tabela 2. Liczba podmiotów wg wielkości zatrudnienia w powiecie nowosądeckim

Podmioty wg wielkości zatrudnienia	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0-9	9.667	10.199	10.980	11.788	12.557	12.826
10-49	570	582	607	672	708	712
50-249	61	66	83	84	82	78
250-999	5	5	4	5	5	5
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 09.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim przeważają przedsiębiorstwa zatrudniające 0 – 9 osób. Liczba tych przedsiębiorstw wzrasta w latach 2006 – 2011 z liczby 9.667 do 12.826 przedsiębiorstw. Ponadto można zaobserwować wzrost przedsiębiorstw zatrudniających 10 – 49 osób. W powiecie nowosądeckim nie ma przedsiębiorstw, które zatrudniały 1000 i więcej osób.

W 2011 roku w powiecie nowosądeckim najwięcej podmiotów prowadzi działalność w budownictwie, gdzie ich liczba kreuje się na poziomie 3.578 podmiotów. Warto zwrócić uwagę na fakt, że cały sektor budowlany jest prywatny. Również handel hurtowy i detaliczny cieszy się w powiecie nowosądeckim dużą popularnością – 2.892 podmiotów. Ponadto wysoką pozycję zajmuje przetwórstwo przemysłowe z liczbą podmiotów 1.032. Tylko 8 podmiotów prowadzi działalność w górnictwie i wydobywaniu. Dla porównania w 2006 roku w powiecie nowosądeckim na pierwszej pozycji znajdowały się podmioty prowadzące działalność w handlu hurtowym i detalicznym – 2.552 podmioty natomiast na drugim miejscu budownictwo 2.023 podmioty. Przetwórstwo przemysłowe prowadziło 879 podmiotów. Można powiedzieć, że w latach 2006 – 2011 nastąpił wzrost podmiotów w poszczególnych branżach. Znaczny wzrost podmiotów w budownictwie spowodował, iż sektor ten stał się w powiecie nowosądeckim dominującą branżą⁹⁵.

W 2011 roku w powiecie gorlickim najbardziej rozpowszechniona jest działalność w budownictwie. W tym przypadku liczba podmiotów wynosi 1.737. Wysoką pozycję zajmuje również handel hurtowy i detaliczny – 1.543 podmioty. Przetwórstwo przemysłowe w powiecie gorlickim prowadzi 790 podmiotów. Warto powiedzieć, że 4 podmioty prowadzą działalność górniczą i wydobywanie. W 2006 roku przeważał handel hurtowy i detaliczny – 1.424 podmioty, z kolei budownictwo znajdowało się na drugim miejscu 953 podmioty. Przetwórstwo przemysłowe prowadziło 709 podmiotów. Na tej podstawie można powiedzieć, że każdy z tych trzech omówionych sektorów uległ znacznemu wzrostowi. Najbardziej jest to widoczne w przypadku sektora budowlanego, który w analizowanych latach stał się dominującą branżą w powiecie gorlickim⁹⁶.

⁹⁵ Strona internetowa: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 09.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

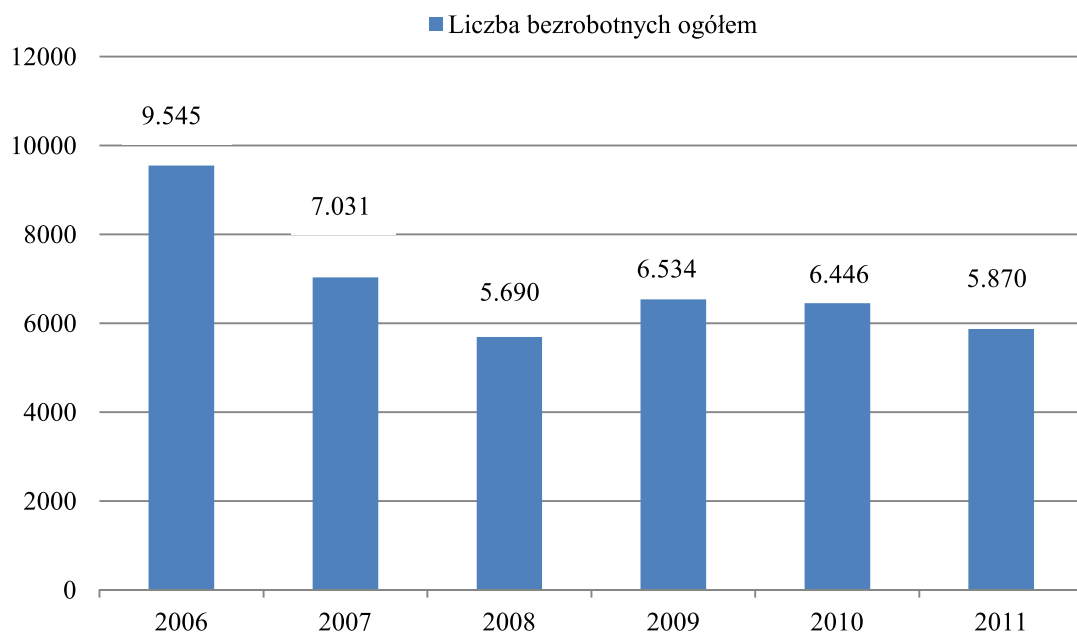
⁹⁶ Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy powiatu gorlickiego w 2008 roku, kwiecień 2009.

2.2. Wielkość bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011

W tym podrozdziale zostanie przedstawiona wielkość bezrobocia w powiecie gorlickim i nowosądeckim w latach 2006 – 2011.

Rysunek 10 obrazuje ogólną liczbę bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2006 – 2011. Na jej podstawie można stwierdzić, że najwyższe bezrobocie występowało w 2006 roku i kształtowało się na poziomie 9.545 osób. Z kolei najniższy stopień bezrobocia wystąpił w 2008 roku i wynosił 5.690 bezrobotnych. Można zauważyć, iż poziom bezrobocia w powiecie gorlickim ma tendencję spadkową. Od 2006 – 2008 roku poziom bezrobocia znacznie zmalał z poziomu 9.545 osób do liczby 5.690 osób bezrobotnych. W latach 2008 – 2009 widoczna jest tendencja wzrostowa o 756 osób. Może to być spowodowane powrotem osób z zagranicy, wygasaniem umów bądź też potrzebą uzyskania zaświadczeń z Urzędu Pracy. W kolejnych latach liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy zaczyna spadać, co jest bardzo pożądanym zjawiskiem⁹⁷.

Rys. 10. Ogólna liczba bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2006 – 2011

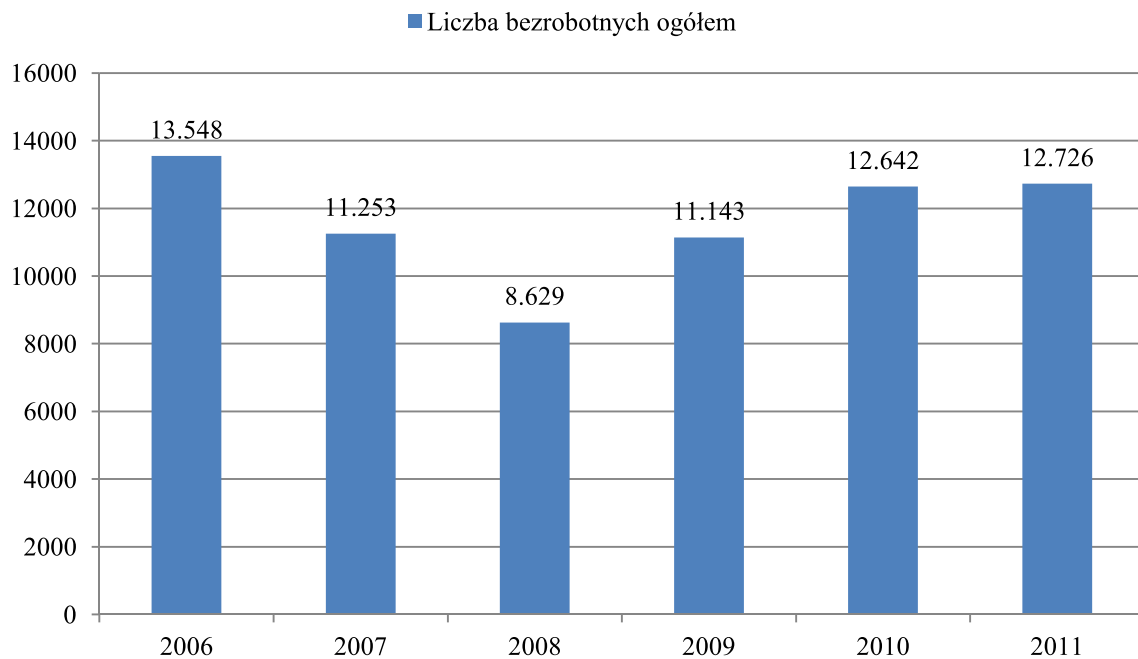

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 20.10.2013r.), Informacje o działalności Urzędu za rok 2006 – 2011.

⁹⁷ Strona internetowa:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 24.01.2014r.).

Rys. 11. Ogólna liczba bezrobotnych w powiecie nowosądeckim w latach 2006 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 20.10.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego za rok 2006 – 2011.

Powyższy rysunek pokazuje poziom bezrobocia w powiecie nowosądeckim w latach 2006 – 2011. Jak widać powyżej najwyższy poziom bezrobocia kształtował się w roku 2006 i wynosił 13.548 osób bezrobotnych. Z kolei najniższe występowało w 2008 roku – 8.629 osób. Tendencja spadkowa jest widoczna w latach 2006 – 2008. Następnie poziom bezrobocia znacznie wzrasta. Z wielkości 8.629 osób w 2008 roku do liczby 12.726 osób w roku 2011, czyli o 4.097 bezrobotnych. Pomimo tego wzrostu liczba bezrobotnych w roku 2011 jest znacznie mniejsza w porównaniu z rokiem bazowym – 2006.

Analizując liczbę bezrobotnych w powiatach gorlickim i nowosądeckim można zauważyć pewną zbieżność. Największa liczba bezrobotnych była w 2006 roku zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim. Identyczna sytuacja występuje w przypadku najmniejszej liczby bezrobotnych, która przypada na rok 2008. Warto zauważyć, że rynek pracy bardzo szybko się zmienia. Wszystko to może zależeć od inwestycji w powiecie bądź też od rozwoju gospodarczego w kraju. Na podstawie ryciny 10 i 11 można powiedzieć, że na przestrzeni lat 2006 – 2011 w powiecie gorlickim występuje tendencja spadkowa bezrobocia, z kolei w powiecie nowosądeckim jest na odwrót. Warto wspomnieć, że w obydwu powiatach od 2006 roku liczba ludności zaczęła wzrastać.

Tabela 3. Liczba bezrobotnych według gmin powiatu gorlickiego w latach 2006 – 2011

Gminy	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Biecz m.	423	316	260	291	303	288
Biecz	1.066	753	737	801	905	740
Bobowa	732	495	318	430	434	390
Gorlice m.	2.584	2.048	1.690	1.849	1.746	1.653
Gorlice	1.538	1.122	880	1.080	1.053	920
Lipinki	681	532	378	449	440	406
Łużna	763	553	436	488	467	443
Moszczenica	413	276	232	272	253	234
Ropa	354	216	199	242	237	231
Uście Gorlickie	467	318	259	272	260	272
Sękowa	524	402	301	360	348	293
Powiat Gorlicki	9.545	7.031	5.690	6.534	6.446	5.870

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&id=35&Itemid=47 (data odczytu 20.10.2013r.), Sprawozdanie MPiPS – Bezrobotni według gmin, stan na koniec IV kwartał 2006 – 2011.

Poziom bezrobocia jest zróżnicowany w każdej gminie. Największy utrzymywał się w mieście Gorlice i kształtował się w 2006 roku na poziomie 2.584 bezrobotnych. Jednakże po tym roku liczba bezrobotnych zaczęła spadać. Również wysoki poziom bezrobocia przekraczający ponad 1 tys. osób utrzymywał się w gminie Gorlice. W latach 2006 – 2008 występuje tendencja spadkowa z wielkości 1.538 do 880 osób bezrobotnych. Następnie w 2009 roku liczba osób znajdujących się bez pracy zaczyna wzrastać (1.080 osób), po czym w kolejnych latach maleje. Spadek bezrobocia jest bardzo pożądanym zjawiskiem nie tylko przez bezrobotnych, ale także przez Urząd Pracy. Spadek bezrobocia pokazuje efektywność działań PUP. Ponadto coraz większa liczba bezrobotnych zaczęła korzystać z usług oferowanych przez Urząd, takich jak: indywidualne poradnictwo zawodowe, szkolenia, itd. Warto zauważyć, że najmniejszy poziom bezrobocia w roku 2008 widoczny jest najmniejszą liczbą osób bezrobotnych w gminach powiatu gorlickiego. Ponadto gminy, których poziom bezrobocia nie przekroczył ponad 1 tys. bezrobotnych to m.in. gminy: Lipinki, Łużna, Moszczenica, Uście Gorlickie, Sękowa, Ropa, Bobowa oraz miasto Biecz. W gminie Biecz tylko w 2006 roku zanotowano najwyższy poziom bezrobocia kształtujący się na poziomie 1.066 osób. Jednakże w kolejnych latach poziom bezrobocia zaczął notorycznie do 740 osób w 2011 roku⁹⁸.

⁹⁸ Strona internetowa:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&id=35&Itemid=47 (data odczytu: 24.01.2014r.).

W każdej z niżej wymienionych gmin występował w latach 2006 – 2008 spadek liczby bezrobotnych. W kolejnych latach większość gmin cechowała się wzrostem bezrobocia. Tylko kilka gmin wyróżniało się spadkiem bezrobocia w roku 2011. Są to m.in. gminy: Korzenna, Nawojowa, Piwniczna, Podegrodzie, Rytro, miasto Grybów i Stary Sącz. Warto wspomnieć, że im większa gmina tym bezrobocie wyższe, a im mniejsza tym poziom bezrobocia coraz mniejszy. Do gmin, w których poziom bezrobocia przekroczył 1 tys. osób należą przede wszystkim Chełmiec oraz Grybów. Gmina Łącko w przeciągu dwóch lat (2006 – 2007) miała wysoki poziom bezrobocia znajdujący się powyżej 1 tys. osób. Z kolei gmina Stary Sącz tylko w 2006 roku miała najwyższą liczbę bezrobotnych – 1.086 osób, w późniejszych latach liczba ta była już znacznie mniejsza. Warto wspomnieć o gminach, w których jest najmniej zarejestrowanych bezrobotnych. Zalicza się do nich gminę Piwniczna oraz gminę Rytr⁹⁹.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu nowosądeckiego

Gminy	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Chełmiec	1.736	1.616	1.326	1.680	1.863	1.912
Gródek n/ Dunajcem	541	424	291	426	470	475
Grybów m.	350	337	214	285	309	288
Grybów gm.	1.444	1.279	868	1.119	1.250	1.286
Kamionka Wielka	710	504	440	572	637	658
Korzenna	808	680	533	663	769	701
Krynica m.	614	446	386	551	668	723
Krynica gm.	298	222	195	262	348	356
Łabowa	389	336	223	278	344	363
Łącko	1.116	1.030	692	806	935	955
Łososina Dolna	585	488	376	494	551	558
Muszyna m.	230	173	162	253	280	285
Muszyna gm.	382	282	203	317	381	408
Nawojowa	573	471	405	543	592	514
Piwniczna m.	531	409	318	373	426	468
Piwniczna gm.	310	238	166	257	276	258
Podegrodzie	902	756	574	718	797	783
Rytr	308	211	199	226	246	238
Stary Sącz m.	635	571	404	490	579	562
Stary Sącz gm.	1.086	780	654	828	921	935
Powiat Nowosądecki	13.548	11.253	8.629	11.143	12.642	12.726

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 20.10.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

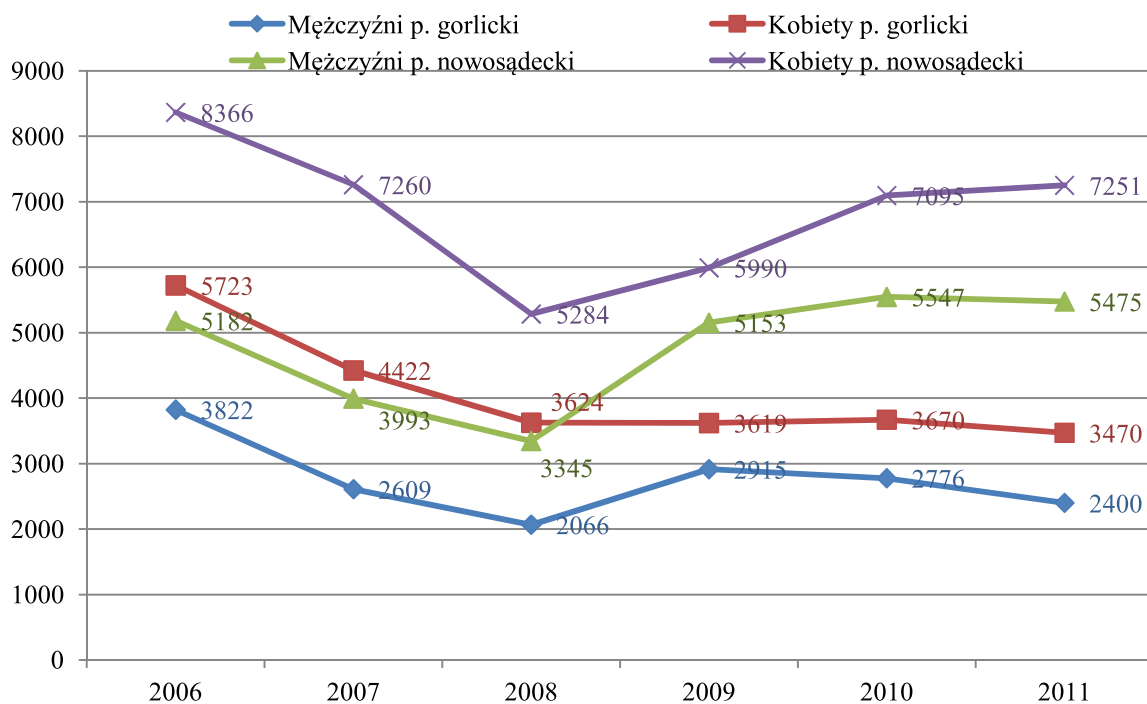
⁹⁹ Strona internetowa: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 24.01.2014r.).

Do istotnych rzeczy należy zaliczyć fakt, że w większości gmin osoby bezrobotne to kobiety. Wyjątkiem są Krynica oraz Muszyna, w których mężczyźni stanowią większość bezrobotnych. Dzieje się tak dlatego, że są one gminami uzdrowiskowymi, więc na rynku pracy jest więcej ofert dla kobiet niż dla mężczyzn. Ofert pracy mogą pochodzić głównie z hoteli, sanatoriów, domów wczasowych bądź różnego rodzaju sklepów¹⁰⁰.

2.3. Struktura bezrobocia w analizowanych powiatach w latach 2006 – 2011

W tym podrozdziale zostanie przedstawiona struktura bezrobocia w powiatach gorlickim i nowosądeckim w analizowanych latach 2006 – 2011. Warto wspomnieć, że na strukturę bezrobocia składa się płeć, wiek, wykształcenie, staż pracy bądź czas pozostawania bez niej. Ma to również istotny wpływ na poziom bezrobocia w danym powiecie.

Rys. 12. Struktura bezrobotnych według płci w powiecie gorlickim i nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=4&Itemid=8, <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 25.10.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W obydwu powiatach jest najwięcej bezrobotnych kobiet. W powiecie gorlickim widoczna jest w latach 2006 – 2011 tendencja spadkowa. Tylko w roku 2010 liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 51 osób, jednakże w kolejnym roku znowu zaczęła spadać. Z

¹⁰⁰ Tamże.

kolei w powiecie nowosądeckim w latach 2008 - 2011 widoczna jest tendencja wzrostowa bezrobotnych kobiet. Pokazuje to, że ich sytuacja jest znacznie gorsza niż mężczyzn. Na rynku pracy nie ma zbyt dużo ofert pracy. Ponadto kobiety, które posiadają wyższe wykształcenie np. ekonomiczne, pragną pracować w swoim zawodzie. W tym przypadku w urzędach trudno jest znaleźć dla nich miejsca pracy. Z kolei kobiety z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym mogą podjąć pracę, ale z powodu niskiej płacy nie podejmują jej. Bezrobocie wśród kobiet ma również związek z rodziną. Pracodawca boi się, że po przyjęciu kobiety do pracy, może zająć w ciąży i weźmie urlop macierzyński a później wychowawczy. Powyższa rycina pokazuje, że sytuacja mężczyzn w obydwu powiatach jest lepsza niż kobiet. W powiecie gorlickim liczba bezrobotnych mężczyzn spada z wielkości 3.822 w 2006 roku do poziomu 2.400 w 2011 roku. Wzrost bezrobotnych występuje tylko w 2009 roku. W powiecie nowosądeckim liczba niepracujących mężczyzn jest znacznie niższa niż kobiet. W latach 2006 – 2008 występuje znaczny spadek bezrobotnych, jednakże w kolejnych latach wzrost bezrobotnych mężczyzn¹⁰¹.

Tabela 5. Poziom bezrobocia według wieku w powiecie gorlickim

Wiek	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
18 – 24	2.466	1.699	1.499	1.928	1.876	1.687
25 – 34	2.856	2.051	1.686	1.979	1.956	1.788
35 – 44	2.159	1.582	1.187	1.272	1.206	1.080
45 – 54	1.832	1.460	1.102	1.083	1.079	991
55 – 59	216	223	196	249	301	279
60 - 64	16	16	20	23	28	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy, stan na IV kwartał 2006 – 2011, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach.

Jak wiadomo wiek odgrywa istotną rolę w znalezieniu pracy. Powyższa tabela przedstawia poziom bezrobocia według wieku w powiecie gorlickim. Można więc powiedzieć, że najwięcej bezrobotnych znajduje się w przedziale 25 – 34 lat. W latach 2006 – 2011 wykazuje tendencje spadkowe, jednakże w dalszym ciągu utrzymuje się na wysokim poziomie. Ponadto wysoki poziom bezrobocia utrzymuje się wśród osób w wieku 18 – 24 lat. Jak widać na powyższej tabeli to właśnie osoby młode mają problem ze znalezieniem pracy. Główną przyczyną jest brak doświadczenia oraz zbyt młody wiek. Także osoby z dobrym wykształceniem, które ukończyły studia nie mogą znaleźć pracy. W powiecie gorlickim najmniej bezrobotnych znajduje się w przedziale 60 – 64 lat oraz 55 – 59 lat, gdzie liczba nie

¹⁰¹ Tamże.

przekracza 1.000 osób. Może to wynikać z tego, że większość osób jest na rencie lub w dalszym ciągu pracuje w danym zakładzie pracy.

W tabeli 6 przedstawiony został poziom bezrobocia według wieku w powiecie nowosądeckim. Widać, że przeważają w tym przypadku osoby w wieku 25 – 34 lat. W latach 2006 – 2008 jest tendencja spadkowa z 4.149 osób do 2.583 osób. Następnie od 2009 liczba bezrobotnych w tym przedziale wiekowym zaczyna wzrastać. Duża ilość osób bezrobotnych należy również do przedziału wiekowego 18 – 24 lat. Największą ilość bezrobotnych zanotowano w 2010 roku – 3.840 osób. Przedział wiekowy 60 – 64 lat stanowi najmniejszą liczbę bezrobotnych. Tylko w 2011 roku liczba bezrobotnych przekroczyła 130 osób. W pozostałych latach poziom bezrobocia nie przekraczał już wielkości 100 osób.

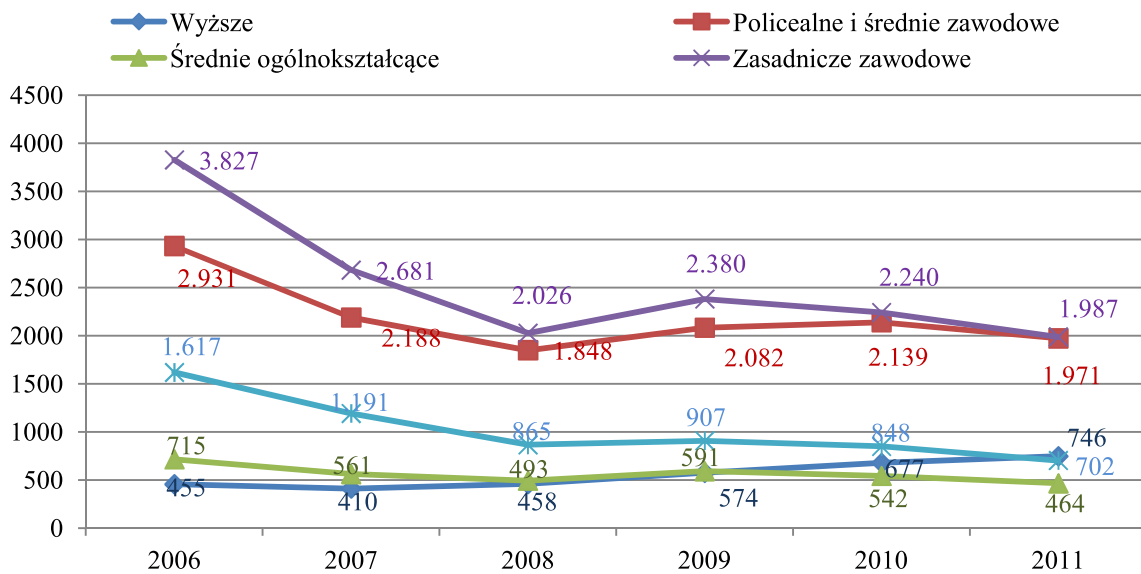
Tabela 6. Poziom bezrobocia według wieku w powiecie nowosądeckim

Wiek	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
18 – 24	3.267	2.725	2.375	3.535	3.840	3.796
25 – 34	4.149	3.404	2.583	3.104	3.665	3.791
35 – 44	3.373	2.665	1.821	2.177	2.472	2.423
45 – 54	2.410	2.085	1.485	1.842	2.046	1.999
55 – 59	317	339	331	420	523	587
60 - 64	32	35	34	65	96	130

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 25.10.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim najwięcej bezrobotnych występuje w przedziale wiekowym 18 – 24 oraz 25 – 34 lat. Są to ludzie młodzi z dobrym wykształceniem oraz znajomością języków obcych, dlatego jedynym wyjaśnieniem bezrobocia wśród nich, jest brak ofert pracy bądź zbyt duże wymagania pracodawców dotyczące przeważnie doświadczenia zawodowego. Wzrost liczby bezrobotnych może mieć również związek z tym, że coraz mniej ludzi decyduje się na wyjazdy za granicę w celu poszukiwania pracy. Obecnie staje się to coraz mniej opłacalne. Warto jednakże wiedzieć, iż osoby młode mają więcej chęci do poszukiwania pracy niż osoby starsze.

Rys. 13. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w powiecie gorlickim

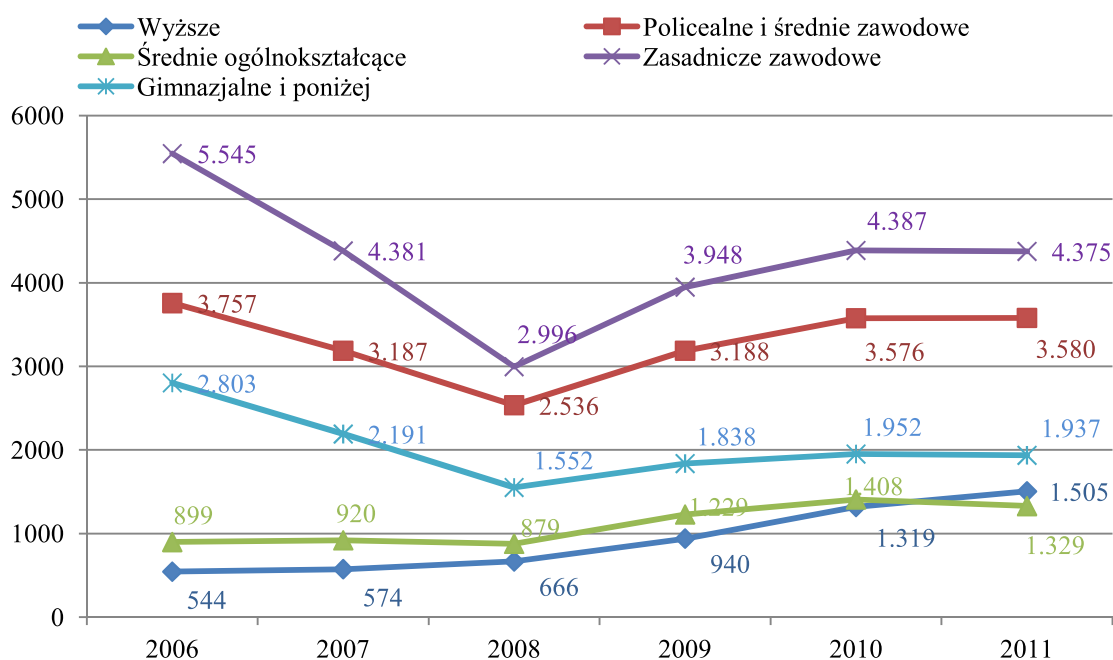

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni oraz poszukujący pracy..., op. cit., stan na IV kwartał 2006 – 2011, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach.

Najmniej bezrobotnych jest z wykształceniem wyższym. Początkowo liczba bezrobotnych spada jednakże po 2007 roku powoli wzrasta. Posiadanie wykształcenia wyższego staje się w dzisiejszych czasach „normą”. Bezrobotnych może więc ciągle przybywać, gdyż ciężko jest wybrać taki kierunek studiów, który zagwarantowałby w przyszłości pewną pracę. Spadek bezrobocia widoczny jest dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnio zawodowym, gimnazjalnym i poniżej a także średnim ogólnokształcącym. Najwyższe bezrobocie, pomimo tendencji spadkowej, dotyczy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Analizując rysunek 14 warto powiedzieć, że w powiecie nowosądeckim, tak samo jak w powiecie gorlickim, najwięcej bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Liczba osób z wykształceniem policealnym i średnio zawodowym w latach 2006 – 2008 wykazywała się spadkiem, jednakże w kolejnych latach znowu zaczęła wzrastać. Poniższy rysunek ukazuje również, że z roku na rok wzrasta liczba osób z wykształceniem wyższym. Może to być spowodowane tym, iż coraz więcej młodych ludzi idzie na studia, jednakże po ich ukończeniu nie może znaleźć pracy. Na lokalnym rynku pracy młodych ludzi po studiach przybywa, ale ofert pracy niestety nie.

Rys. 14. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 25.10.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Tabela 7. Bezrobotni względem stażu pracy w powiecie gorlickim

Staż pracy	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Brak stażu	2.599	1.874	1.474	1.727	1.717	1.534
Do 1 roku	1.341	1.010	843	985	957	882
1 – 5	1.781	1.331	1.181	1.500	1.435	1377
5 – 10	1.198	864	678	740	744	672
10 – 20	1.643	1.181	908	896	855	758
20 - 30	858	653	500	546	549	469
30 i więcej	125	118	106	140	189	178

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni oraz poszukujący pracy..., op. cit., stan na IV kwartał 2006 – 2011, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach.

Z powyższej tabeli wynika, że bardzo duża liczba bezrobotnych nie posiada w ogóle stażu pracy. Do tych osób z pewnością należą przede wszystkim osoby młode, które po zakończeniu edukacji zarejestrowały się w urzędzie w celu znalezienia pracy. Ponadto znaczna część to również kobiety. Na podstawie tabeli da się zauważyć, iż liczba osób bez stażu pracy z roku na rok spada, co jest bardzo pożądanym zjawiskiem. Najwięcej osób bezrobotnych należy do grupy ze stażem 1 – 5 lat. Są to ludzie młodzi, pełni energii oraz chęci podjęcia dobrze płatnej pracy, zgodnej ze swoimi zainteresowaniami, którzy nie są jeszcze bardzo przywiązani do poprzedniej. Z kolei najmniej zarejestrowanych osób jest ze

stażem 30 lat i więcej. Początkowo w tej grupie można zaobserwować w latach 2006 - 2008 spadek liczby bezrobotnych, jednakże od 2009 roku nagły wzrost. Może to być spowodowane zwolnieniami dokonującymi się w powiecie gorlickim, a zwłaszcza w Fabryce Maszyn „GLINIK” S.A.

Analizie zostaną poddani bezrobotni według stażu pracy w powiecie nowosądeckim. Na podstawie poniższej tabeli można zauważyć, iż zdecydowana większość bezrobotnych pracowała wcześniej. Może się to okazać bardzo przydatne, gdyż obecnie coraz więcej pracodawców w wymaganiach stawia po pierwsze posiadanie doświadczenia zawodowego. W tym przypadku osobom młodym, absolwentom, trudno jest zdobyć pracę, gdyż nigdy wcześniej nie wykonywały pracy zawodowej. Dlatego też w powiecie nowosądeckim jest bardzo duża liczba bezrobotnych nie posiadająca stażu pracy. Ponadto duża liczba osób wyróżnia się krótkim stażem pracy 1 – 5 lat. Najmniejszą grupę stanowią z kolei bezrobotni ze stażem pracy 30 lat i więcej, jednakże w latach 2006 – 2011 widoczna jest tendencja wzrostowa.

Tabela 8. Bezrobotni według stażu pracy – powiat nowosądecki

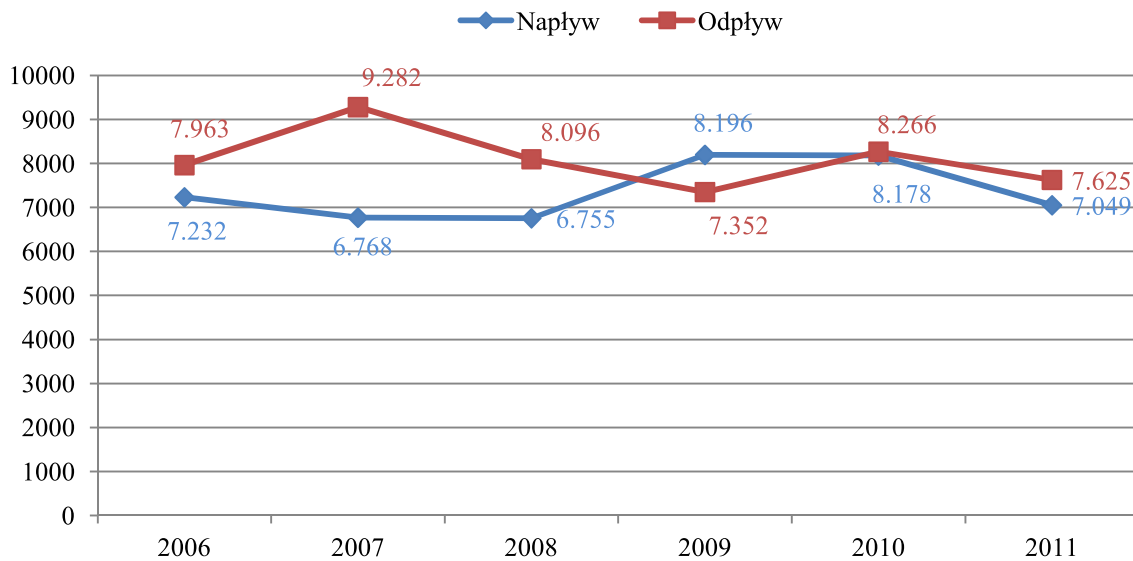
Staż pracy	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bez stażu	3.249	2.664	2.063	2.709	2.869	2.870
Do 1 roku	1.424	1.262	1.057	1.374	1.654	1.669
1 - 5	2.857	2.329	1.864	2.601	2.900	3.057
5 – 10	2.189	1.800	1.292	1.513	1.841	1.858
10 – 20	2.701	2.198	1.560	1.823	2.088	2.067
20 – 30	990	855	655	896	1.039	947
30 i więcej	138	145	138	227	251	258

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 9.11.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

2.4. Zmiany poziomu bezrobocia w analizowanych powiatach

Bardzo ważne dla lokalnego rynku pracy są przepływy, inaczej mówiąc napływ i odpływ bezrobotnych. Najlepsza sytuacja to taka, w której w większości dochodzi do odpływu niż napływu. W momencie odpływu – bezrobotni wyrejestrowują się, więc co za tym idzie maleje poziom bezrobocia. Z kolei napływ oznacza rejestrację bezrobotnych.

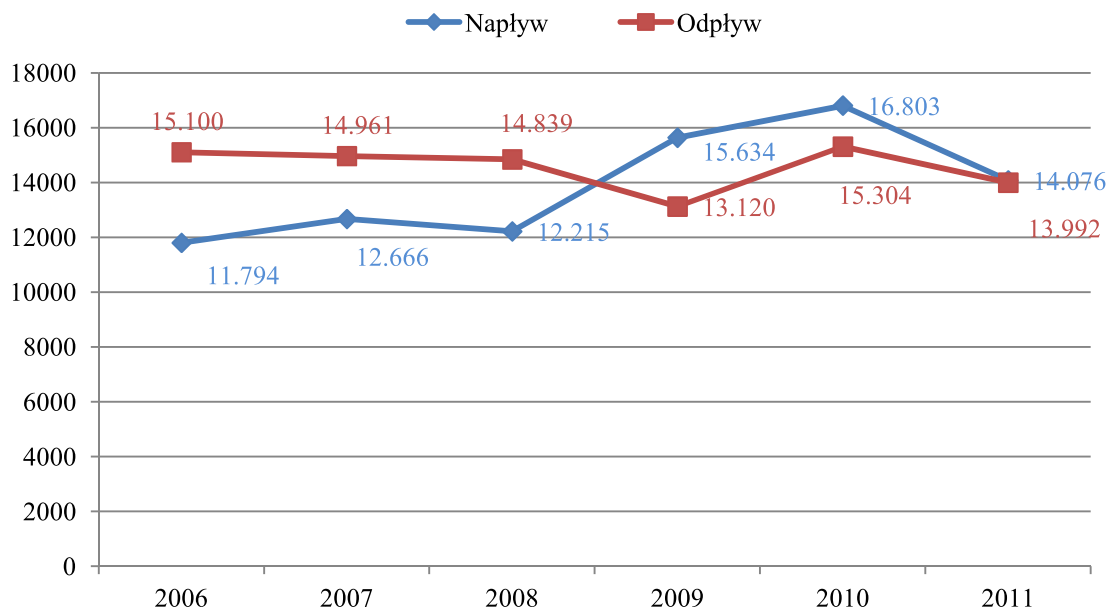
Rys. 15. Napływ i odpływ bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2006 - 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=45 (data odczytu: 09.11.2013r.), Diagnoza sytuacji na rynku pracy 2006 – 2011.

W powiecie gorlickim w latach 2006 – 2008 jest istotna przewaga osób, które się wyrejestrowują niż osób napływających do Urzędu Pracy. W 2009 roku występuje przewaga napływu. Z kolei w kolejnych latach ponownie występuje pozytywna sytuacja na rynku pracy.

Rys. 16. Napływ i odpływ bezrobotnych w powiecie nowosądeckim

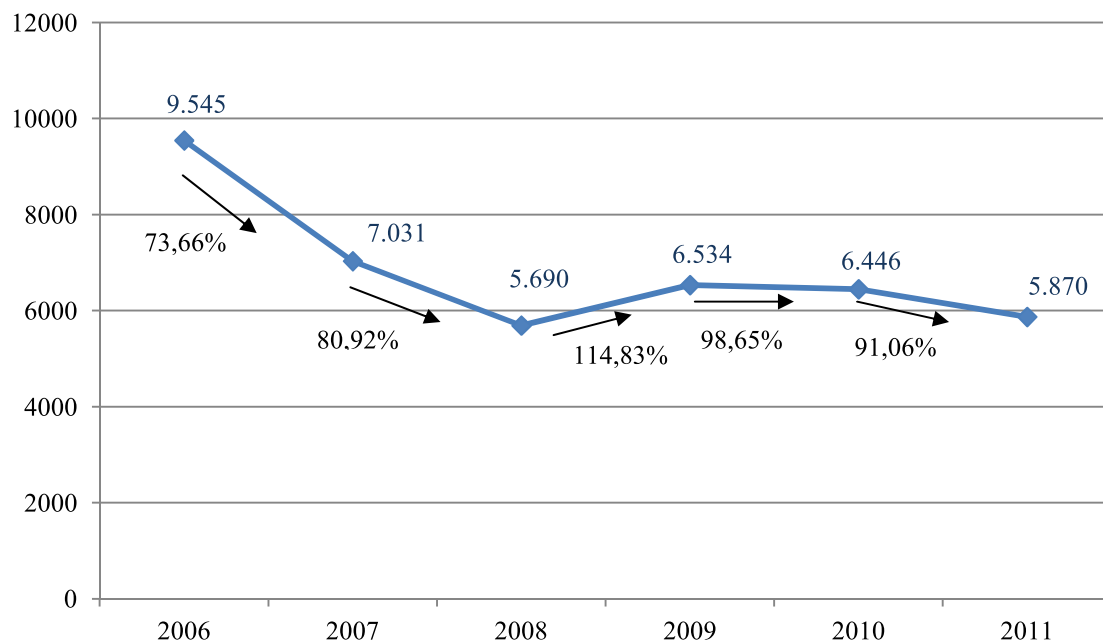

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 9.11.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W latach 2006 – 2008 dominował odpływ osób bezrobotnych z rejestru Urzędu Pracy. Jest to bardzo pożądane zjawisko, gdyż oznaczać to może, iż osoby te mogły znaleźć jakąś pracę. Niestety w latach 2009 – 2011 więcej osób zarejestrowano niż wyrejestrowano. Można zauważyć, iż w 2011 roku różnica pomiędzy napływem a odpływem bezrobotnych to 92 osoby.

Poniższy rysunek przedstawia dynamikę (2:1) bezrobocia w powiecie gorlickim. Na tej podstawie można powiedzieć, że spadek liczby bezrobotnych jest zróżnicowany w analizowanym okresie. Największy procentowy spadek bezrobocia zanotowano w okresie 2006 – 2007 i wynosił 26,34%, z kolei najmniejszy 1,35% za okres 2009 – 2010. Największą dynamikę bezrobocia odnotowano w okresie 2008 – 2009. Wynosiła ona 114,83%, co oznacza, że poziom bezrobocia wzrósł o -14,83%.

Rys. 17. Dynamika bezrobocia w powiecie gorlickim w badanym okresie

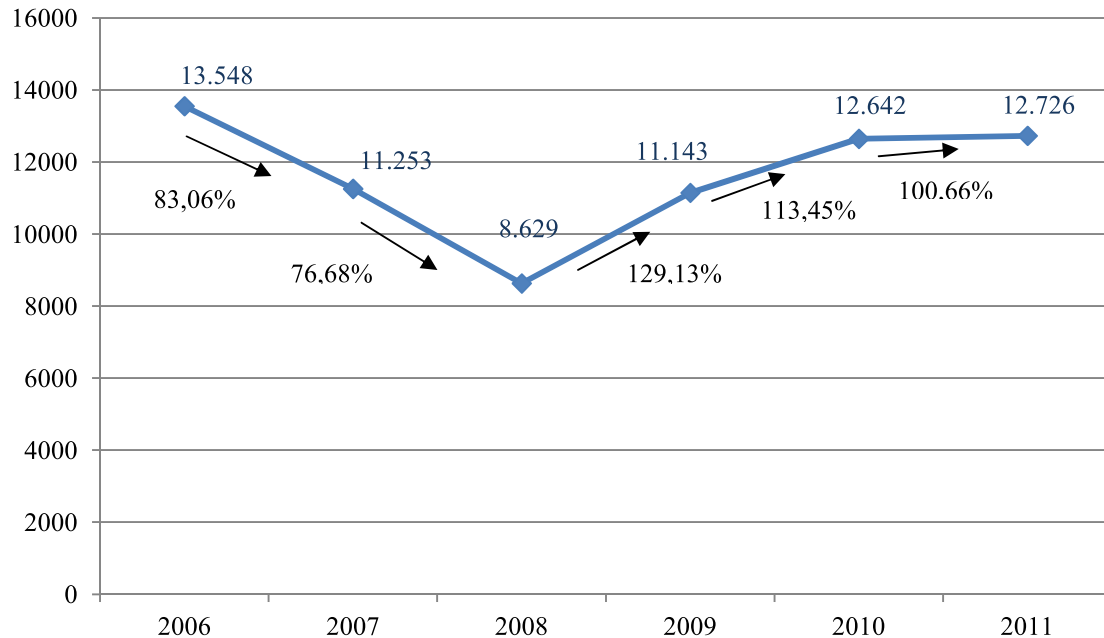

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=45 (data odczytu: 12.11.2013r.), Diagnoza sytuacji na rynku pracy 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim dynamika bezrobocia znajduje się na różnym poziomie. W okresie 2007 – 2008 zanotowano największy spadek bezrobocia, który wynosił 23,32%. Najmniejszy procentowy spadek bezrobocia występował w okresie 2006 – 2007 - 16,94%. Największy wzrost bezrobocia jest widoczny w okresie 2008 – 2009 i wynosi -29,13%. Jest to bardzo dużo w porównaniu z innymi latami. W latach 2006 – 2008 dynamika nie przekracza 100%, z kolei po roku 2008 wzrost dynamiki oznacza wzrost poziomu bezrobocia. W powiecie gorlickim występowała lepsza sytuacja, gdyż dynamika poziomu bezrobocia tylko w

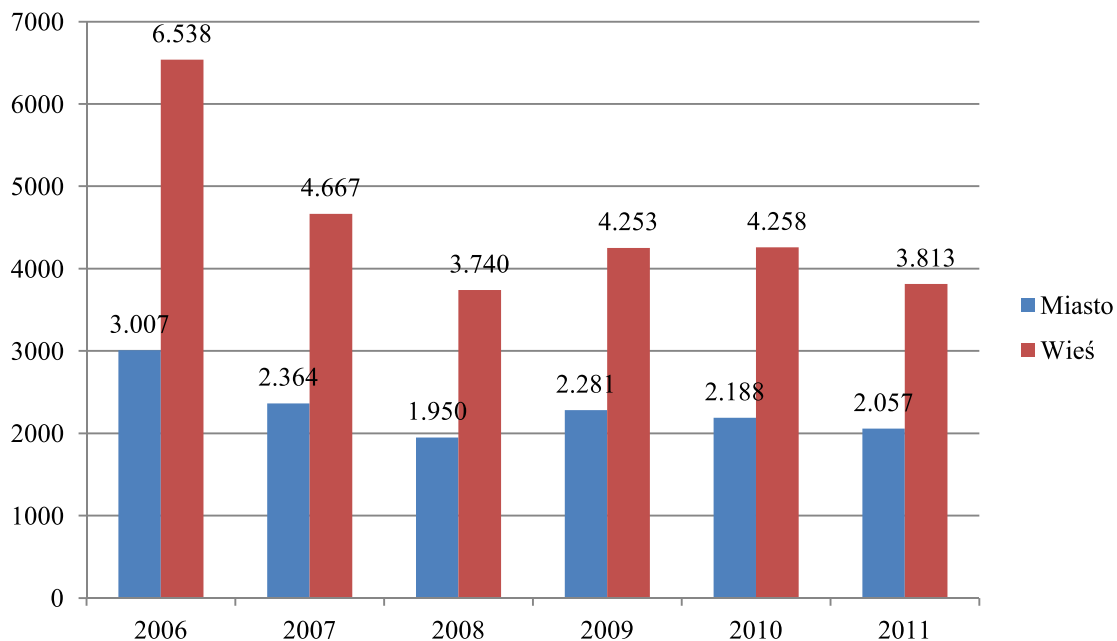
jednym okresie przekraczała 100% i wynosiła 114,83%. W pozostałych latach był różnicowany, ale nie przekraczał granicy 100%.

Rys. 18. Dynamika bezrobocia dla powiatu nowosądeckiego w analizowanym okresie

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 12.11.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

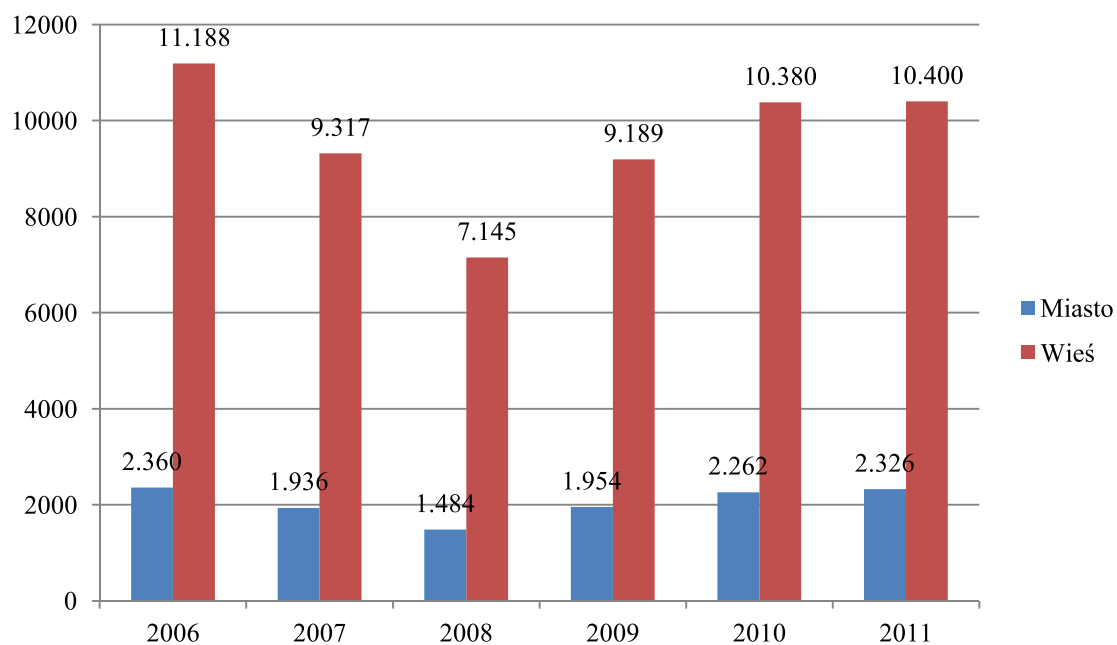
Rys. 19. Bezrobotni według miejsca zamieszkania w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni oraz poszukujący pracy..., op. cit., stan na IV kwartał 2006 – 2011, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach.

Opisując zjawisko bezrobocia trzeba zwrócić uwagę na miejsce zamieszkania. Dla osoby bezrobotnej odgrywa ono istotną rolę w poszukiwaniu pracy. Niektórzy nie chcą wyjeżdżać za granicę, lecz pragną dostać pracę, która znajduje się w niezbyt dużej odległości od miejsca zamieszkania. Może to być jednakże trudne w realizacji, gdyż większość osób mieszka na wsi, niedaleko małych miasteczek więc dla wszystkich bezrobotnych w powiecie gorlickim nie ma wystarczającej liczby miejsc pracy. Jedynym wyjściem może być wyjazd do większej aglomeracji miejskiej, w której będą występować mniejsze trudności w znalezieniu pracy. W powiecie gorlickim największą liczbę bezrobotnych mieszkających na wsi zanotowano w 2006 roku.

Rys. 20. Liczba bezrobotnych według miejsca zamieszkania w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania> (data odczytu: 14.11.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim najwięcej osób bezrobotnych mieszka na wsi a tym samym w pobliżu miast i miasteczek. Może to oznaczać, że bezrobotni pragną znaleźć pracę, do której dojazd nie będzie stanowił problemu i tym samym nie będzie zabierał dużo czasu. Może to oznaczać, że bezrobotni nie chcą wyjeżdżać z kraju. Najwięcej osób mieszkających na wsi zanotowano w 2006 roku, gdzie liczba ta wynosiła aż 11.188 osób. Na podstawie rysunków można stwierdzić, że w obydwu powiatach zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim dominuje ludność mieszkająca na wsi.

Rozdział 3. Analiza działań podejmowanych przez PUP w ramach wsparcia bezrobotnych w powiecie gorlickim i nowosądeckim

3.1. Funkcjonowanie Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim

W tym rozdziale analizie zostaną poddane działania Powiatowych Urzędów Pracy, których głównym celem jest udzielenie pomocy bezrobotnych w powiecie gorlickim oraz w powiecie nowosądeckim. Poniżej przedstawiono funkcjonowanie Powiatowych Urzędów Pracy w obydwu powiatach.

Zadania Powiatowego Urzędu Pracy reguluje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰². Najważniejsze zadania to rejestracja bezrobotnych oraz osób poszukujących pracy, a także prowadzenie rejestru tychże osób. Aby zostać zarejestrowanym osoba bezrobotna musi przedłożyć stosowne dokumenty wymagane przez Urząd Pracy w celu ustanowienia statusu osoby bezrobotnej. Ponadto bezrobotny musi zgłaszać się w odpowiednim terminie wyznaczonym przez Urząd Pracy w celu przyjęcia ofert pracy¹⁰³.

Powiatowy Urząd Pracy oprócz rejestracji osób prowadzi również pośrednictwo pracy. W przypadku kiedy Urząd Pracy nie jest w stanie zapewnić bezrobotnemu pracy wtedy¹⁰⁴:

- pomaga aktywnie poszukiwać pracy;
- wypłaca zasiłki dla bezrobotnych a także inne zasiłki;
- dopłaca pieniądze w celu utworzenia nowych miejsc pracy;
- planuje, organizuje i pokrywa wszelkie koszty związane ze szkoleniami, stażem a także przygotowaniem zawodowym dla dorosłych;
- świadczy usługi z zakresu informacji zawodowej oraz poradnictwa zawodowego.

Do zadań Urzędu Pracy należy również współpraca z gminami. To współdziałanie jest bardzo ważne ponieważ gminy znajdują się bliżej miejsca zamieszkania niż Urząd Pracy, a tym samym mogą mieć lepszy kontakt z mieszkańcami. Gminom jest łatwiej rozpowszechnić informacje o ofertach pracy czy też poradnictwie zawodowym. Ponadto gminy mogą informować o robotach publicznych, stażach bądź też o przygotowaniu zawodowym dla dorosłych. Powiatowy Urząd Pracy musi również współdziałać z Wojewódzkimi Urzędami

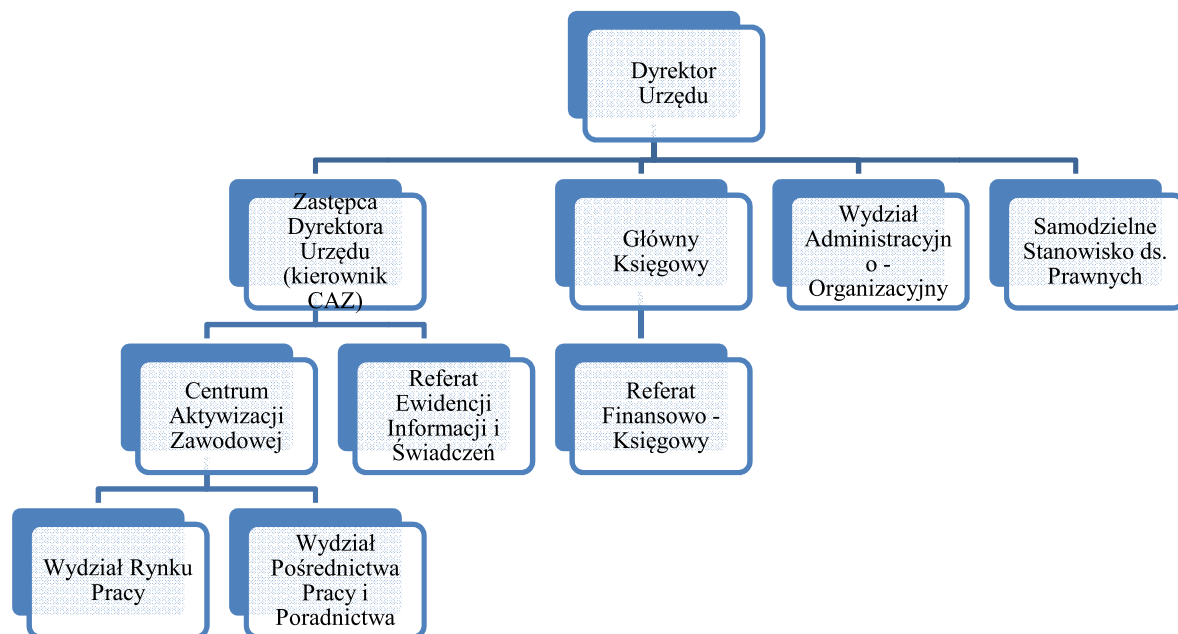
¹⁰² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z dnia 1 maja 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.).

¹⁰³ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z dnia 1 maja 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.), art. 33, ust. 1,2,3.

¹⁰⁴ Tamże, art. 34.

Pracy w obrębie świadczenia usług rynku pracy. Polega to głównie na uaktualnianiu informacji dotyczących pracy zawodowej a także innych informacji odnośnie rynku pracy znajdującego się na danym terenie, które mają za zadanie pomoc w znalezieniu pracy. Do bardzo istotnych zadań Powiatowego Urzędu Pracy należą działania, których głównym celem jest próba łagodzenia bądź też całkowitego rozwiązania problemów dotyczących zwolnień grupowych pracowników. Powiatowe Urzędy Pracy na bieżąco nadzorują i dokumentują zawody, których w danym okresie jest najwięcej oraz najmniej. Dodatkowo oceniają rynek pracy i sporządzają różnego rodzaju pomiary czy opracowania dla organów zatrudnienia. Zadaniem Urzędu Pracy jest również gromadzenie oraz właściwe zarządzanie kapitałem finansowym na działalność związaną z ożywieniem rynku pracy w danym powiecie¹⁰⁵.

Rys. 21. Struktura organizacyjna Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=23:struktura-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 25.11.2013r.).

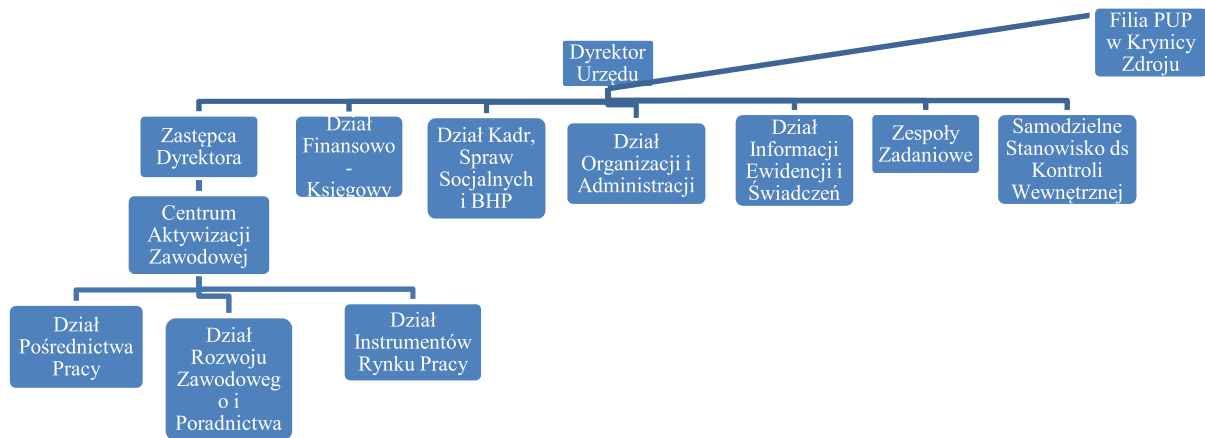
Powyższy rysunek pokazuje strukturę organizacyjną w Powiatowym Urzędzie Pracy w powiecie gorlickim. Władzę nad całym Urzędem Pracy sprawuje Dyrektor Urzędu. Obecnie to stanowisko zajmuje Pani mgr inż. Barbara Baczyńska. Podległe dyrektorowi są następujące wydziały, do których należą: Wydział Administracyjno – Organizacyjny,

¹⁰⁵ Strona internetowa:

http://www.pup.sokolowpodl.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=160 (data odczytu: 25.11.2013r.).

Samodzielne Stanowisko ds. Prawnych oraz Główny Księgowy. Głównemu Księgowemu podlega Referat Finansowo – Księgowy. Ponadto jak widać na rysunku Zastępca Dyrektora Urzędu jest zarazem kierownikiem Centrum Aktywizacji Zawodowej (CAZ). W powiecie gorlickim tą funkcję pełni obecnie Pani mgr Jadwiga Makowiec. Zastępcy Dyrektora Urzędu podlegają Referat Ewidencji Informacji i Świadczeń, a także Centrum Aktywizacji Zawodowej. Z kolei CAZ pełnią funkcję kontrolną nad Wydziałem Rynku Pracy oraz nad Wydziałem Pośrednictwa Pracy i Poradnictwa. Warto jednakże pamiętać, że każdy wydział podlega Dyrektorowi Urzędu Pracy.

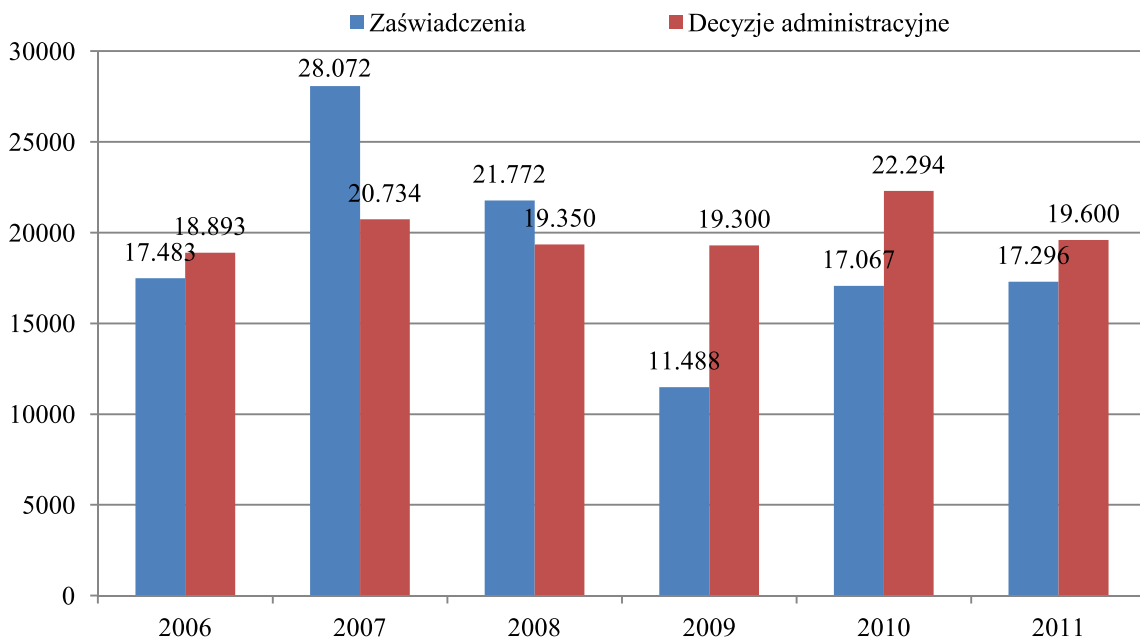
Rys. 22. Struktura organizacyjna Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzed/struktura-organizacyjna/> (data odczytu: 25.11.2013r.).

Struktura PUP w powiecie nowosądeckim jest bardziej rozbudowana niż w Urzędzie Pracy powiatu gorlickiego. Stanowisko Dyrektora Urzędu Pracy obejmuje Pan Bogdan Gołyźniak. Dyrektorowi podległe są następujące wydziały, m.in.: Dział Finansowo – Księgowy, Dział Kadr, Spraw Socjalnych i BHP, Dział Organizacji i Administracji, Dział Informacji Ewidencji i Świadczeń, Zespoły Zadaniowe, a także Samodzielne Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej. Warto wspomnieć, że Urząd Pracy posiada filię w miejscowości Krynica Zdrój. W powiecie nowosądeckim stanowisko Zastępcy Dyrektora obejmuje Pani Teresa Klimek, która jest zarazem kierownikiem Centrum Aktywizacji Zawodowej. Dział Pośrednictwa Pracy, Dział Instrumentów Rynku Pracy oraz Dział Rozwoju Zawodowego i Poradnictwa podlegają Centrum Aktywizacji Zawodowej (CAZ).

Rys. 23. Liczba wydawanych zaświadczeń i decyzji administracyjnych w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

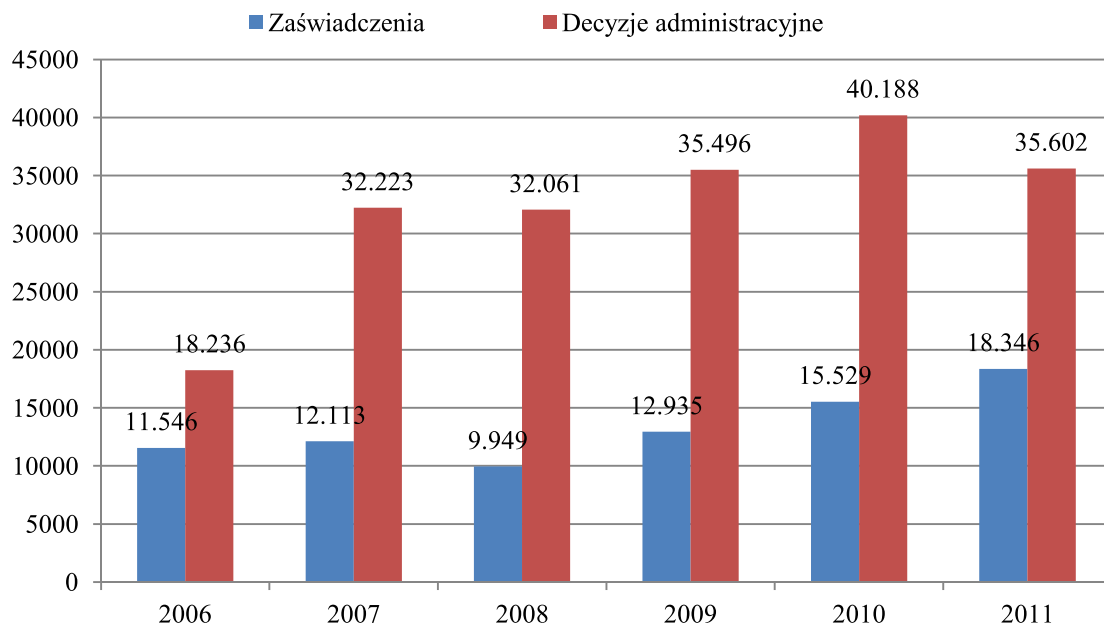
http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 27.11.2013r.), Informacje o działalności urzędu za rok 2006 – 2011.

Powiatowy Urząd Pracy wydaje zaświadczenia na prośbę bezrobotnego. Zaświadczenia te potwierdzają, że dana osoba jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy i pobiera zasiłek. Są one wydawane dla ZUS-u, zakładów pracy, MOPS. Jak widać na powyższym rysunku najwięcej zaświadczeń wydano w 2007 roku – 28.072, natomiast najmniej w 2009 roku i była to liczba 11.488 zaświadczeń. Decyzje administracyjne dotyczą różnych spraw zwłaszcza m.in. przyznania zasiłku dla bezrobotnych lub jego utraty, przyznania stypendium w trakcie stażu bądź przygotowania zawodowego, dodatku aktywizacyjnego, zdobycia zatrudnienia, przyznania statusu osoby bezrobotnej lub jego utraty, niewstawienia się w wyznaczonym przez Urząd Pracy terminie oraz inne. W powiecie gorlickim najwięcej decyzji administracyjnych wydano w 2010 roku, gdzie liczba kreowała się na poziomie 22.294 decyzji. W 2006 roku wydano 18.893 decyzji administracyjnych i była to najmniejsza liczba w analizowanym okresie.

Rysunek 24 pokazuje liczbę wydawanych zaświadczeń, a także decyzji administracyjnych w powiecie nowosądeckim w latach 2006 – 2011. Na tej podstawie można jednoznacznie stwierdzić, że najmniej zaświadczeń wydano w 2008 roku – 9.949 zaświadczeń. Po tym roku nastąpił wzrost wydawanych zaświadczeń na prośbę bezrobotnego do liczby 18.346 w 2011 roku. Daje się zauważyć, iż w powiecie nowosądeckim Urząd Pracy

wydaje bardzo dużą ilość decyzji administracyjnych. Największa liczba przypada na 2010 rok i kreuje się na poziomie 40.188, z kolei najmniej było ich w 2006 roku – 18.236 decyzji. Można również powiedzieć, że w powiecie nowosądeckim Urząd Pracy wydaje znacznie mniej zaświadczeń na potrzeby bezrobotnych niż w powiecie gorlickim, natomiast liczba decyzji administracyjnych w powiecie nowosądeckim przewyższa te wydawane w powiecie gorlickim.

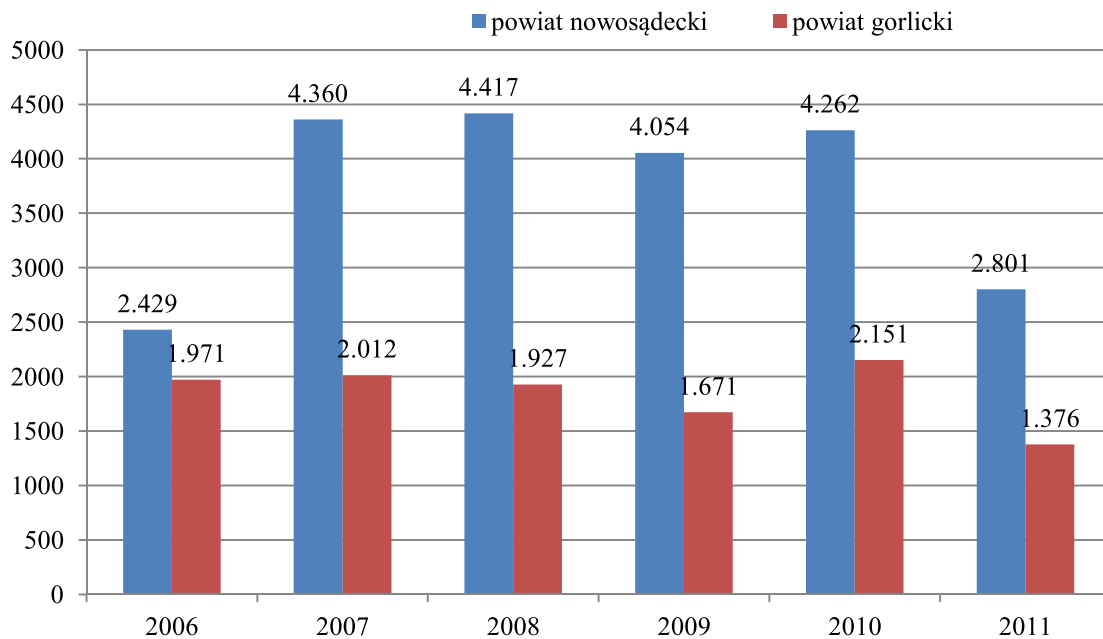
Rys. 24. Liczba wydawanych zaświadczeń i decyzji administracyjnych w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 27.11.2013r), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Do ważnych działań realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy należy przede wszystkim pozyskiwanie ofert pracy, które zalicza się do działań pośrednictwa pracy. W ramach pośrednictwa pracy do obowiązków bezrobotnego należy zgłaszanie się do pośrednika pracy w wyznaczonym przez niego odpowiednim terminie w celu otrzymania oferty pracy bądź innego rodzaju pomocy np. szkolenia, usług doradczych czy stażu. Jak widać na powyższym rysunku w powiecie nowosądeckim najwięcej ofert pracy pozyskano w latach 2007 – 2010. W 2006 roku liczba ofert pracy kształtowała się na najniższym poziomie i wynosiła 2.429 ofert. Z kolei w 2011 roku zanotowano znaczny spadek liczby ofert pracy w porównaniu z rokiem poprzednim. Warto wspomnieć, że oferty pracy mogą pochodzić z osobistych wizyt pracodawców w Urzędzie Pracy, a także ze spotkań pośredników pracy w zakładach.

Rys. 25. Pozyskane oferty pracy w powiatach nowosądeckim i gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania/>, Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011, http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzad&Itemid=17, Informacje o działalności urzędu za rok 2006 – 2011, (data odczytu: 30.11.2013r.).

W powiecie gorlickim liczba ofert pracy kształtuje się na różnym poziomie. Najwięcej ofert pracy pozyskano w 2010 i była to liczba 2.151 ofert pracy, z kolei najmniej pozyskanych ofert przypada na 2011 rok, gdzie liczba ta kreowała się na poziomie 1.376 ofert pracy. Warto zauważyć, że w obydwu powiatach w 2011 roku występuje mała liczba pozyskanych ofert pracy, co może być spowodowane pogarszającą się sytuacją gospodarczą. Ponadto pracodawca ma obowiązek pisemnie złożyć ofertę pracy w Urzędzie Pracy, co dla wielu z nich niesie ze sobą w pewnym sensie trudność i stratę cennego czasu. Istotny jest również fakt, że w roku 2011 dużą część środków przeznaczonych na aktywizację, np. dzięki której pracodawcy otrzymywali z urzędu pracy dotacje przy zatrudnieniu nowej osoby, zostało obciążonych, co niosło ze sobą skutek spadku ofert pracy.

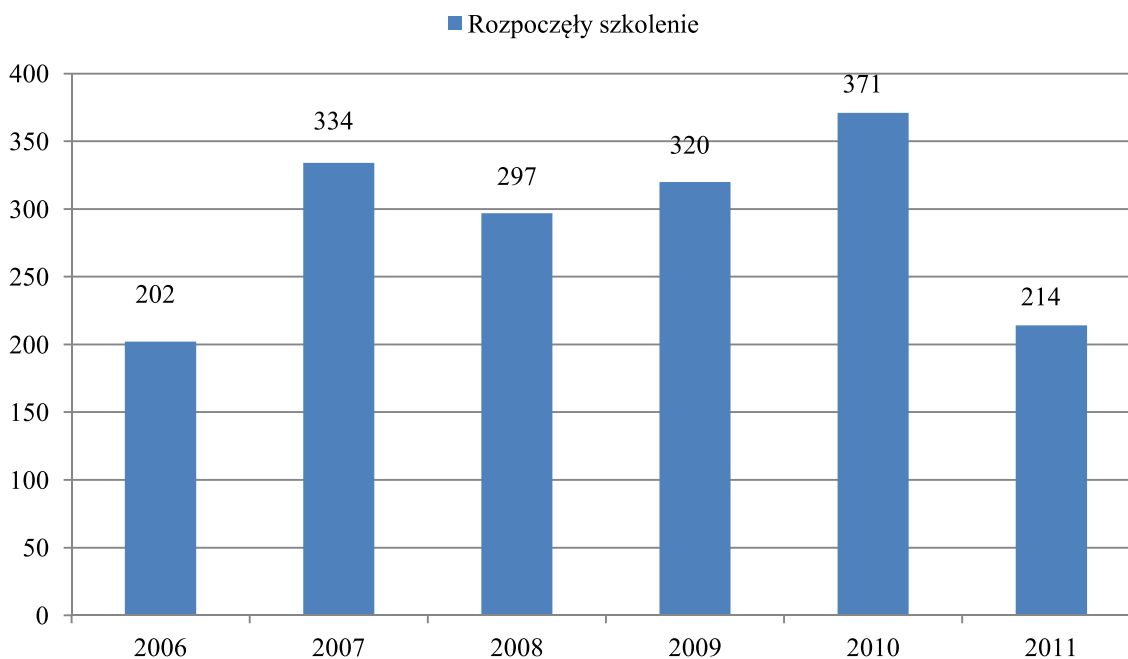
3.2. Aktywne formy pomocy bezrobotnym w latach 2006 - 2011

Chcąc przeciwdziałać bezrobociu bądź łagodzić jego skutki państwo prowadzi dwa rodzaje polityki rynku pracy. Jest to m.in.¹⁰⁶:

- Aktywna polityka rynku pracy;
- Pasywna polityka rynku pracy.

Zarówno aktywna, jak i pasywna polityka mają za zadanie przeciwdziałać bezrobociu. Warto zwrócić uwagę na to, że do pasywnej polityki rynku pracy zalicza się głównie zasiłki dla bezrobotnych. Ta forma pomocy jest krótkotrwała, gdyż mogłaby demotywować bezrobotnych do poszukiwania pracy zarobkowej. Ponadto zasiłki nie przeciwdziałają, lecz jedynie niwelują skutki bezrobocia, a nie same przyczyny jego powstawania. Z kolei aktywna polityka rynku pracy to przede wszystkim różnego rodzaju szkolenia, roboty publiczne, staż pracy, dofinansowanie, zmniejszanie podatków dla pracodawców dzięki czemu mogą oni stworzyć nowe miejsca pracy dla bezrobotnych, a także realizowane przez Urząd Pracy projekty mające na celu udzielenie pomocy w znalezieniu przez bezrobotnego pracy.

Rys. 26. Liczba osób rozpoczynająca szkolenie w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

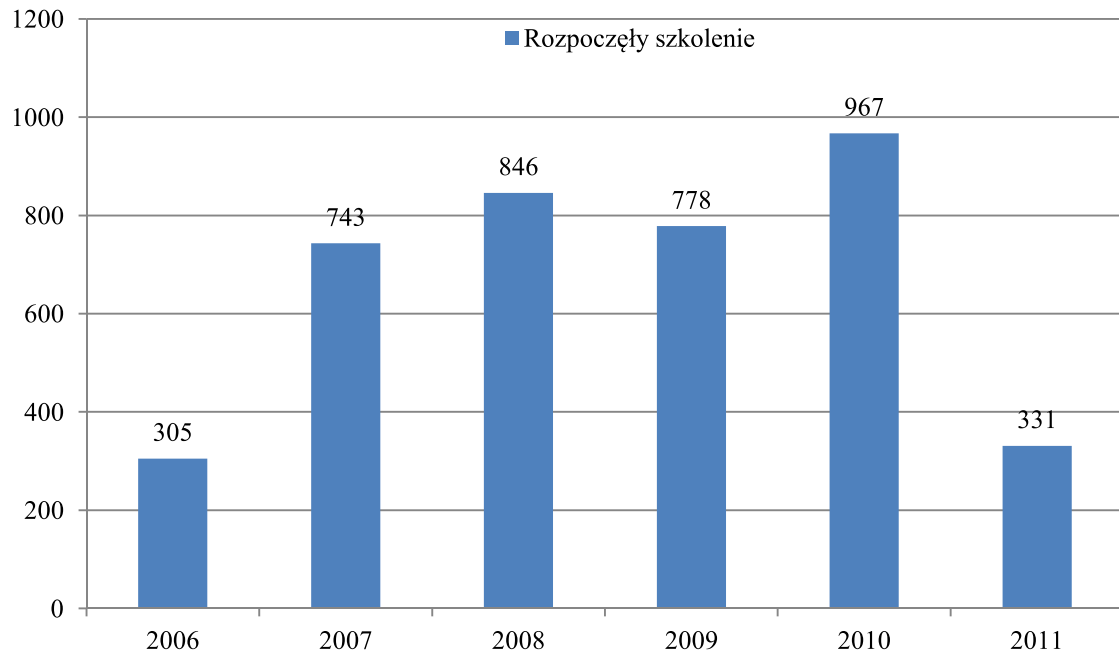
http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=4&Itemid=8 (data odczytu: 10.12.2013r.).

Liczba osób bezrobotnych, która rozpoczęła szkolenie w powiecie gorlickim jest w latach 2006 – 2011 zróżnicowana. Najmniej osób rozpoczęło szkolenie w 2006 roku i było to

¹⁰⁶ Strona internetowa: <http://www.wos.net.pl/bezrobocie.html> (data odczytu: 10.12.2013r.).

202 osoby. Kolejny rok pokazuje wzrost osób, biorących udział w szkoleniach. Z kolei najwięcej osób przypadło na rok 2010, gdzie liczba ta kreowała się na poziomie 371 osób. W 2011 roku widoczny jest ponowny spadek bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach. Liczba tychże bezrobotnych kreuje się na poziomie 214 osób.

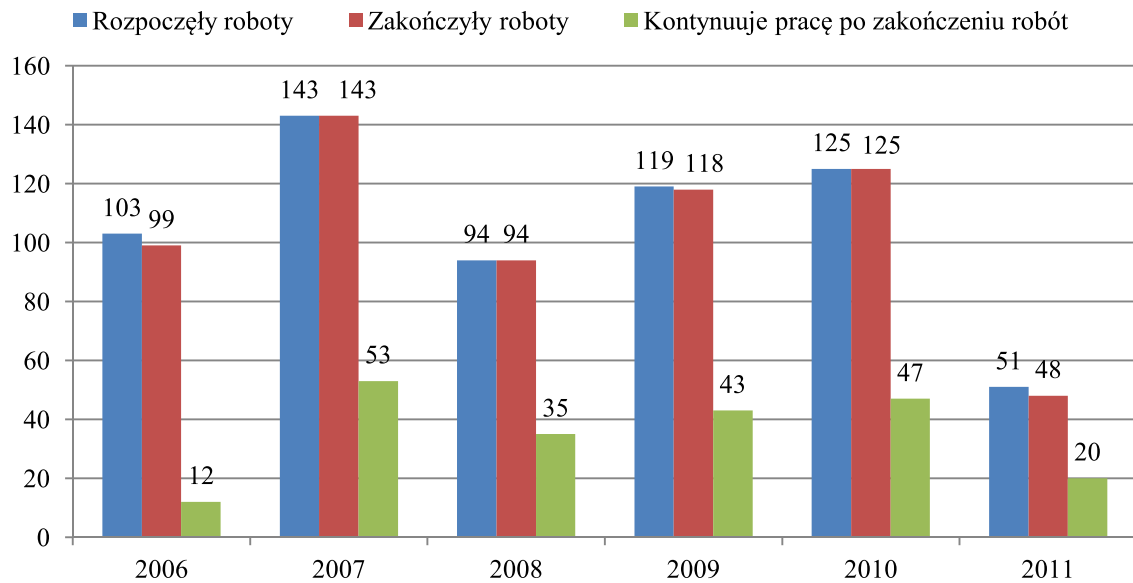
Rys. 27. Liczba osób rozpoczynająca szkolenie w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 10.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim najwięcej osób rozpoczęło szkolenie w 2010 roku. Liczba ta kreowała się na poziomie 967 osób. Z kolei najmniejsza liczba osób rozpoczynająca szkolenie przypada na rok 2006, gdzie wartość ta wynosi 305 osób. Warto zwrócić uwagę na to, iż liczba osób rozpoczynająca szkolenie jest zróżnicowana w poszczególnych latach. Trzeba pamiętać, że dzięki szkoleniom bezrobotny ma większą szansę na znalezienie pracy. Szkolenia nie tylko uzupełniają, lecz także podnoszą kwalifikacje oraz różnego rodzaju umiejętności. Ponieważ na rynku pracy ciągle zmieniają się wymagania pracodawców czy zapotrzebowanie zawodów wówczas bardzo przydatne okazuje się uczestnictwo w różnego rodzaju szkoleniach.

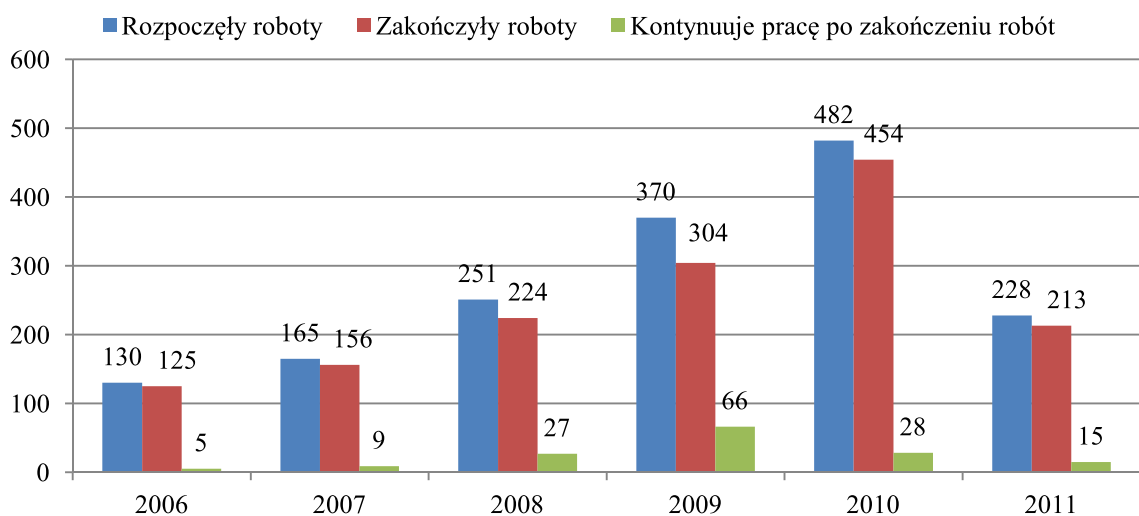
Rys. 28. Liczba bezrobotnych uczestnicząca w robotach publicznych w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Załącznik 6 do sprawozdania MPiPS – Aktywne programy rynku pracy za lata 2005 – 2010.

W latach 2007, 2008 i 2010 taka sama liczba osób zakończyła roboty publiczne, co rozpoczęła. Najwięcej bezrobotnych kontynuujących pracę po zakończeniu robót było w 2007 roku. Ponadto najwięcej osób rozpoczęło i ukończyło roboty publiczne. Najmniej osób uczestniczących w robotach publicznych było w 2011 roku. Zaledwie 51 osób rozpoczęło roboty i 48 je ukończyło.

Rys. 29. Liczba bezrobotnych uczestnicząca w robotach publicznych w powiecie nowosądeckim

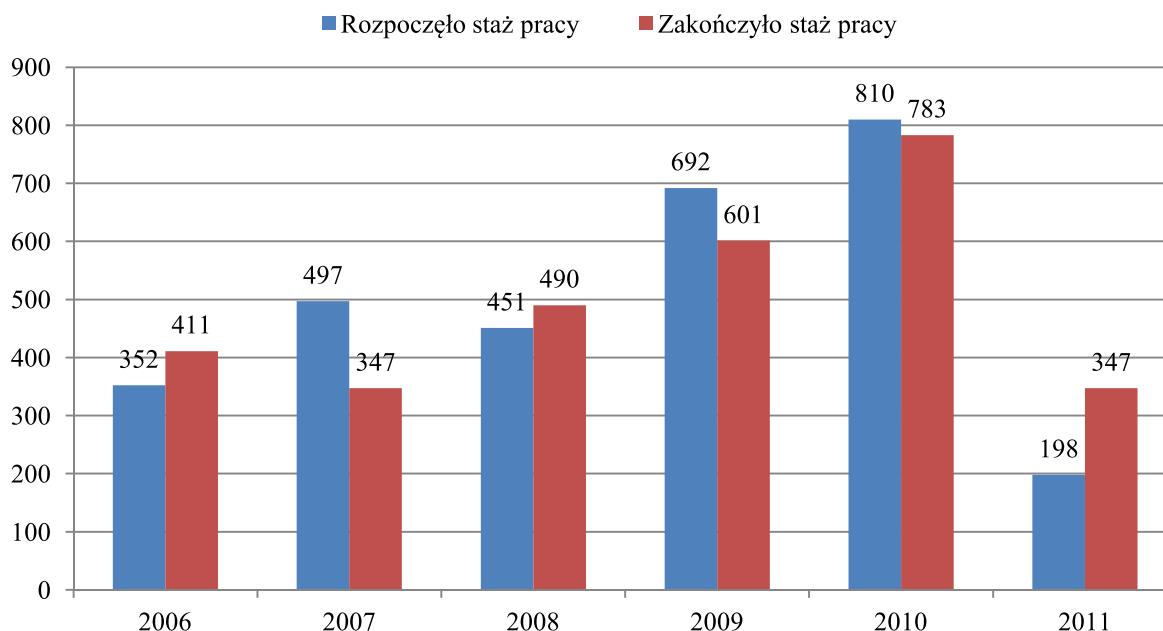

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzed/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 10.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Na podstawie rysunku 29 można zauważyć, że na 2010 rok przypada największa liczba osób uczestnicząca w robotach publicznych. W tym roku 482 osoby rozpoczęły roboty i 454 osoby je zakończyły. Z kolei najwięcej osób, które kontynuują pracę po zakończeniu robót jest w 2009 roku – 66 osoby. Najmniejsza liczba osób, która nie tylko rozpoczęła i ukończyła roboty publiczne, ale także kontynuowała pracę po zakończeniu robót, była w 2006 roku. Daje się zauważyć, iż w analizowanych latach liczba bezrobotnych jest zróżnicowana. Można powiedzieć, iż liczba bezrobotnych, która kontynuowała pracę po robotach publicznych od 2006 do 2009 roku wykazywała tendencję wzrostową z liczby 5 osób do 66. Po 2009 roku widoczna jest tendencja spadkowa do 15 osób w 2011 roku.

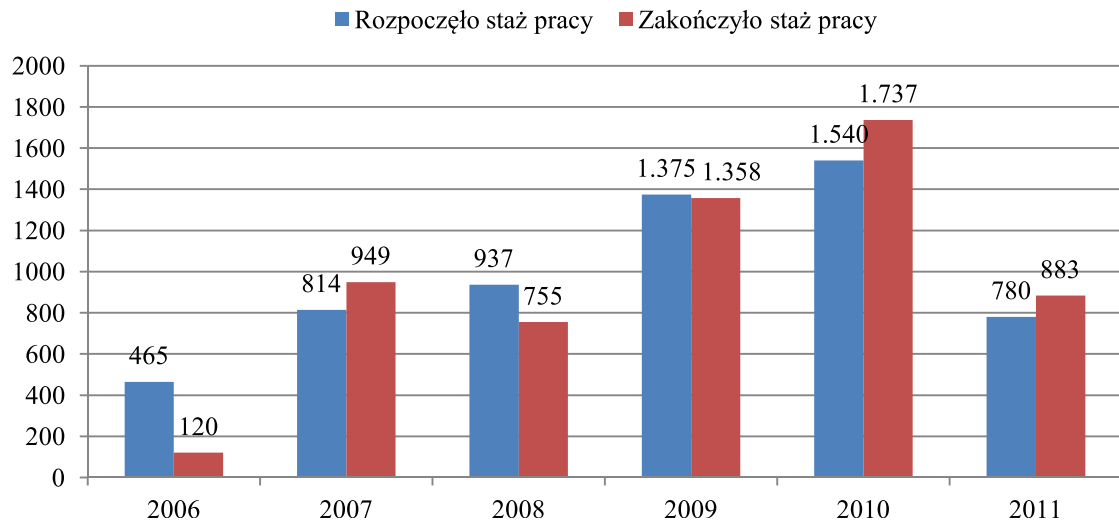
Poniższy rysunek obrazuje liczbę osób, które rozpoczęły i zakończyły staż pracy. W latach 2006 – 2010 widoczna jest tendencja wzrostowa bezrobotnych rozpoczynających staż pracy z liczby 352 osób do 810. W 2011 widoczny jest z kolei znaczny spadek osób odbywających staż pracy. Może to być spowodowane zmniejszeniem środków przeznaczonych na tworzenie nowych stanowisk w danym zakładzie pracy. Warto zwrócić uwagę, iż w 2006 i 2011 roku liczba osób, która zakończyła staż pracy była większa od osób rozpoczynających go. Jest to spowodowane tym, że niektóre osoby rozpoczynające staż np. w 2010 roku zakończyły go dopiero w roku następnym, czyli 2011.

Rys. 30. Liczba osób odbywająca staż pracy w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Załącznik 6 do sprawozdania MPiPS – Aktywne programy rynku pracy za lata 2005 – 2010.

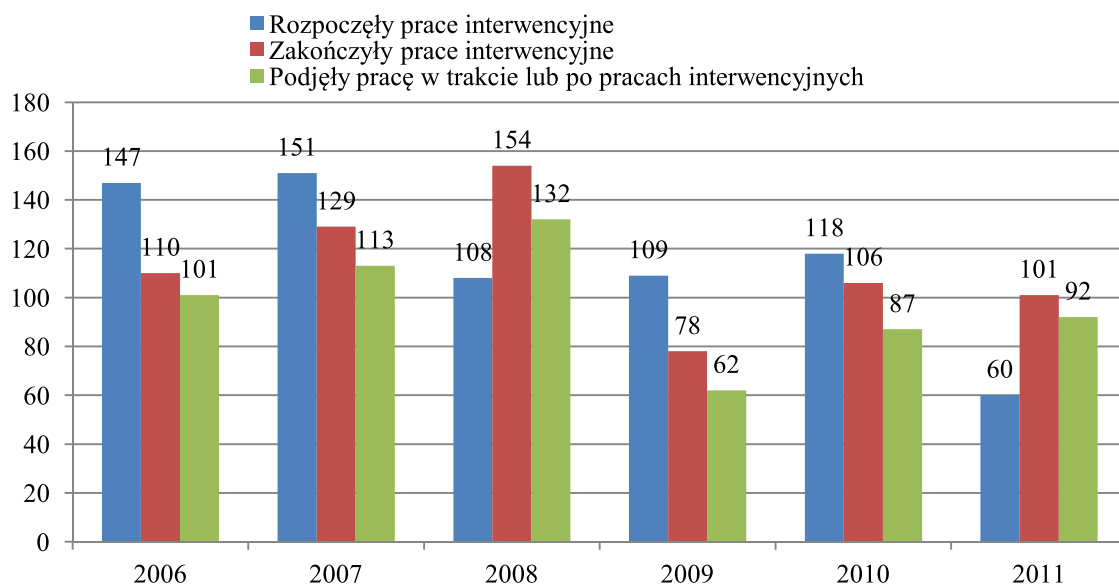
Rys. 31. Liczba bezrobotnych rozpoczynająca i kończąca staż pracy w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 10.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

W powiecie nowosądeckim, podobnie jak w powiecie gorlickim, liczba osób rozpoczynająca staż pracy wykazywała tendencję wzrostową z liczby 465 osób w 2006 roku do 1.540 osób w 2011 roku. W latach 2007, 2010 i 2011 liczba osób, która zakończyła staż pracy była większa od liczby, która go rozpoczęła. Najwięcej osób rozpoczęło staż pracy w 2010 roku, z kolei najmniej w 2006.

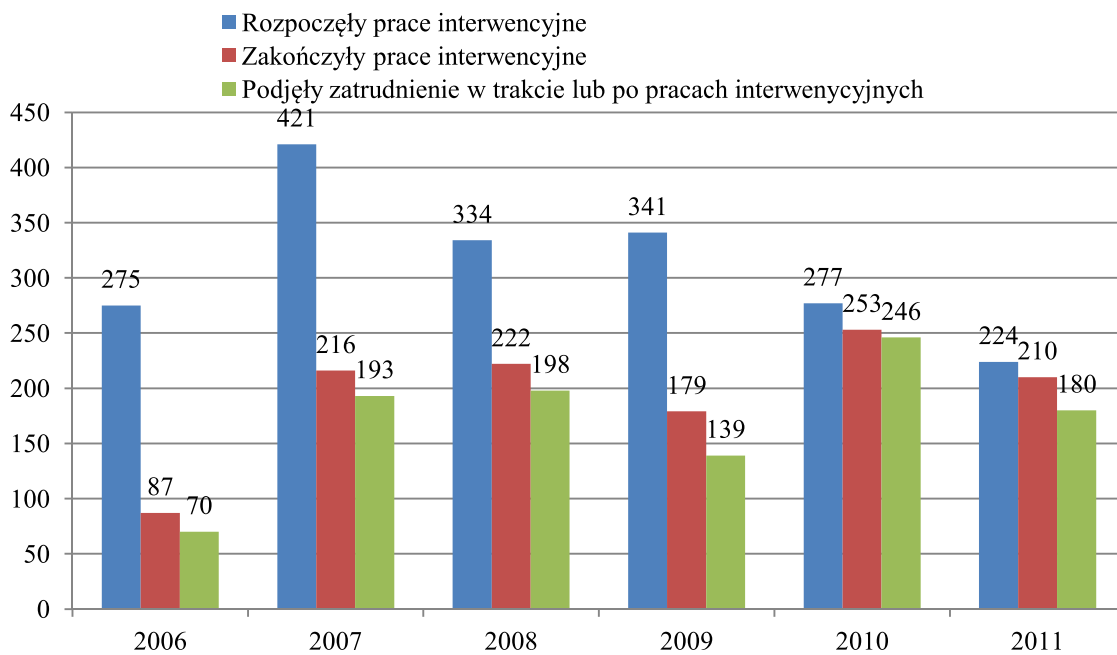
Rys. 32. Liczba bezrobotnych podejmująca i kończąca prace interwencyjne w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Załącznik 6 do sprawozdania MPiPS – Aktywne programy rynku pracy za lata 2005 – 2010.

Powyższy rysunek obrazuje liczbę osób, które rozpoczęły i zakończyły prace interwencyjne w powiecie gorlickim. Ponadto pokazano ile osób podjęło pracę w trakcie bądź po zakończeniu tychże prac interwencyjnych. Na tej podstawie można powiedzieć, że najczęściej bezrobotnych podjęło się prac interwencyjnych w 2007 roku i była to liczba 151 osób. W roku poprzednim liczba osób rozpoczynająca prace również była wysoka. Z kolei w 2008 roku liczba osób, która zakończyła prace interwencyjne była najwyższa spośród innych lat. Ponadto w tym roku najczęściej bezrobotnych podjęło pracę w trakcie bądź po zakończeniu prac interwencyjnych – 132 osoby.

Rys. 33. Osoby rozpoczynające i kończące prace interwencyjne w powiecie nowosądeckim

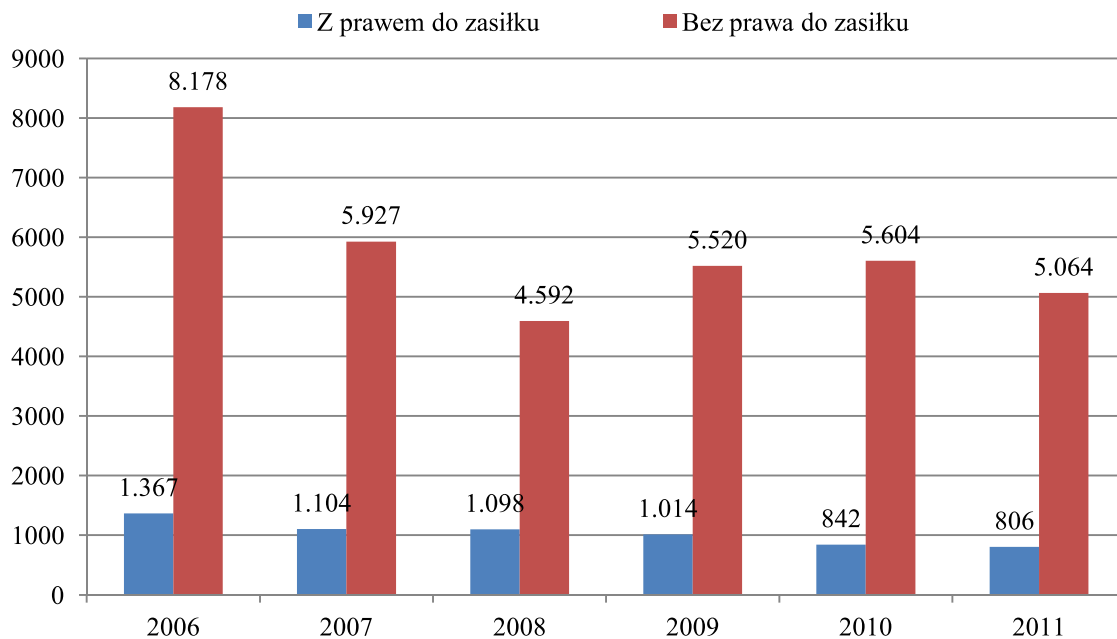
Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 10.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Na podstawie rysunku 33 daje się zauważyć, iż w powiecie nowosądeckim dość dużo osób decyduje się na prace interwencyjne. Można powiedzieć, że w 2007 roku najczęściej bezrobotnych rozpoczęło prace interwencyjne i było to aż 421 osób. Warto zauważyć, iż w 2010 roku najczęściej bezrobotnych podjęło zatrudnienie w trakcie lub po zakończeniu prac interwencyjnych – 246 osoby. Ponadto w tym samym roku najczęściej osób zakończyło prace interwencyjne. Powyższy rysunek pokazuje również, że najmniejsza liczba osób, która zakończyła prace interwencyjne oraz podjęła później pracę bądź w trakcie wystąpiła w 2006 roku.

3.3. Pasywne formy przeciwdziałania bezrobociu w analizowanym okresie

Zarówno aktywne jak i pasywne formy pomocy bezrobotnym mają przeciwdziałać bądź ograniczać bezrobocie. Jak wiadomo o wiele skuteczniejsze są aktywne działania jakie prowadzą Powiatowe Urzędy Pracy, jednakże, aby wspierać bezrobotnego muszą korzystać z pasywnych działań do jakich zalicza się przede wszystkim zasiłki dla bezrobotnych.

Rys. 34. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim

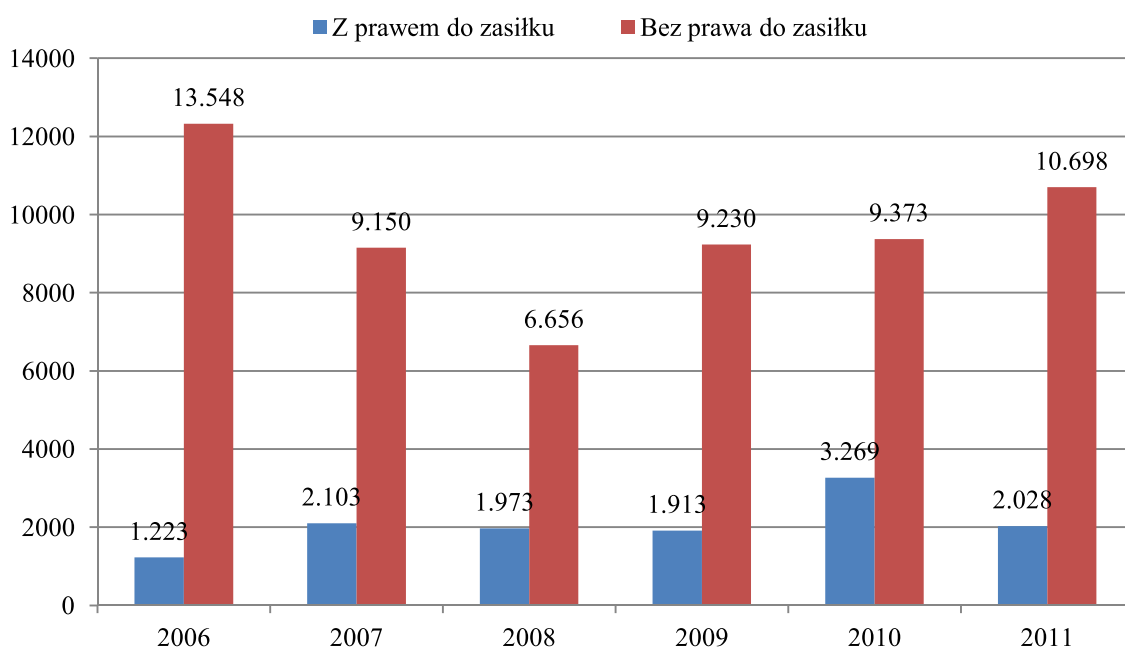

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=45 (data odczytu: 14.12.2013r.), Diagnoza sytuacji na rynku pracy 2006 – 2011.

Powyższy rysunek obrazuje liczbę osób z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim. Na jego podstawie można powiedzieć, że liczba bezrobotnych mająca prawo do zasiłku znacznie spada. Z wielkości 1.367 osób w 2006 roku do liczby 806 osób w 2011 roku. Warto wspomnieć, że liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku jest znacznie wyższa od osób, które posiadają wsparcie finansowe ze strony Urzędu Pracy. Oznacza to, że coraz mniej osób rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy posiada wymagany przepracowany czas, dzięki któremu może nabyć prawo do zasiłku. Na podstawie powyższego rysunku można powiedzieć, iż najwięcej osób bez prawa do zasiłku było w 2006 roku – 8.178 osób.

Rys. 35. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 14.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Powyższy rysunek pokazuje bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim. Na jego podstawie można stwierdzić, że liczba osób z prawem do zasiłku jest w latach 2006 – 2011 zróżnicowana. Najmniej osób, które posiadało wsparcie ze strony Urzędu Pracy było w 2006 roku, gdzie liczba kreowała się na poziomie 1.223 osoby. Z kolei w 2010 roku najwięcej osób posiadało prawo do zasiłku – 3.269 osób. W powiecie nowosądeckim, podobnie jak w powiecie gorlickim, przeważa liczba osób bez prawa do zasiłku. Najwięcej bezrobotnych było w 2006 roku, gdzie liczba wynosiła 13.548 osób.

Tabela 9. Procentowy udział osób z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim i nowosądeckim

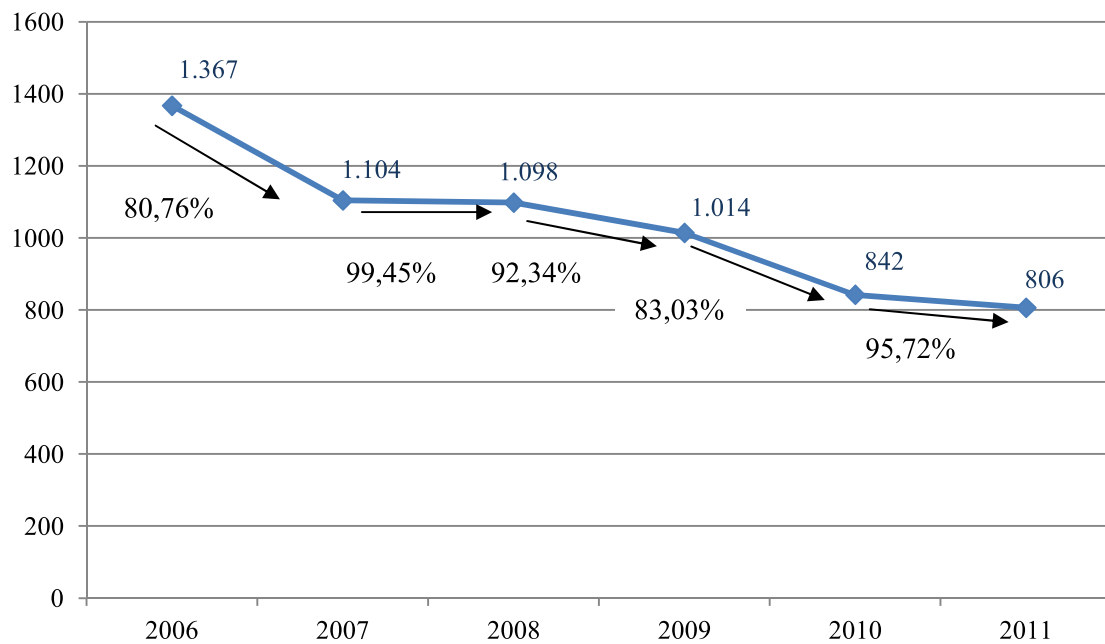
Stan na koniec okresu	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Osoby z prawem do zasiłku - p. gorlicki	14,3%	15,7%	19,3%	15,5%	13,1%	13,7%
Osoby z prawem do zasiłku – p. nowosądecki	9,1%	18,7%	22,9%	17,2%	25,9%	15,9%

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9 pokazuje procentowy udział osób z prawem do zasiłku zarówno w powiecie gorlickim, jak i powiecie nowosądeckim. Na tej podstawie daje się zauważyć, iż w powiecie nowosądeckim więcej osób bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku. Najwięcej osób

przypada na 2010 rok – 25,9%. Ponadto w 2008 roku procentowy udział osób z prawem do zasiłku również był wysoki i wynosił 22,9%. Warto zwrócić uwagę, że w 2006 roku tylko 9,1% bezrobotnych posiadało prawo do zasiłku i tym samym w przeciągu analizowanych lat była to najmniejsza wartość. Na podstawie powyższej tabeli można również powiedzieć, że w powiecie gorlickim najmniej osób mających prawo do zasiłku było w 2010 roku – 13,1%. Z kolei najwięcej przypada na rok 2008, gdzie wartość ta kreuje się na poziomie 19,3% osób.

Rys. 36. Dynamika bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

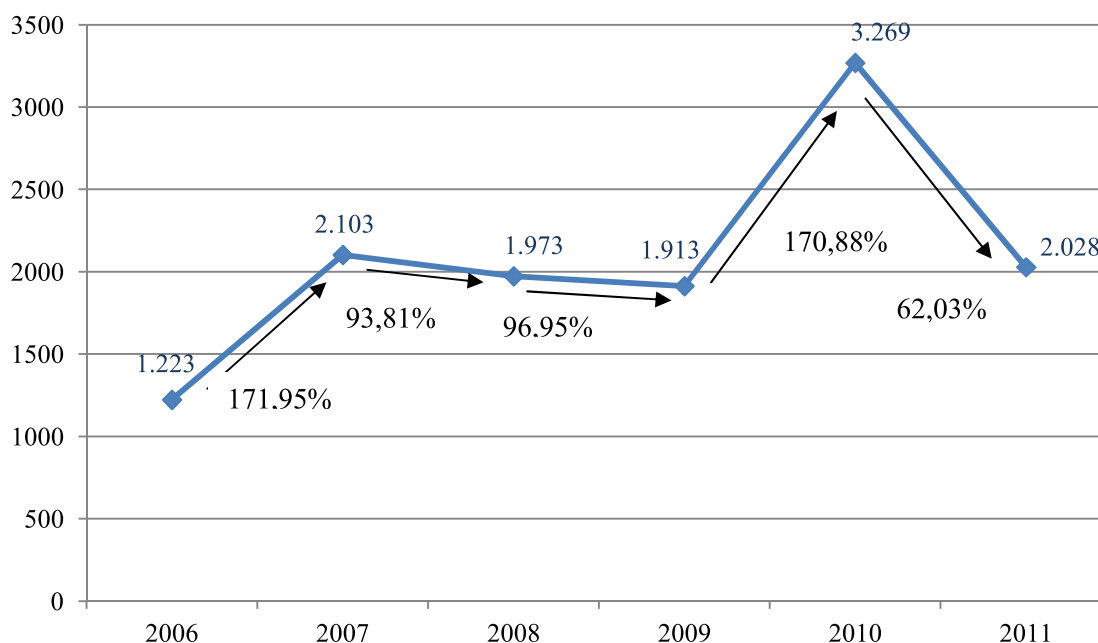
http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=45 (data odczytu: 16.12.2013r.), Diagnoza sytuacji na rynku pracy 2006 – 2011.

W analizowanym powiecie dynamika nie przekracza 100%. Oznacza to, że liczba osób z prawem do zasiłku w okresie 2006 – 2011 nie wykazywała tendencji wzrostowej lecz spadała. Na tej podstawie można powiedzieć, że największy procentowy spadek liczby osób z prawem do zasiłku zanotowano w okresie 2006 – 2007 i wynosił 19,24%. Jednakże najmniejszy spadek 0,55% był w latach 2007 – 2008.

Poniższy rysunek pokazuje dynamikę bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim. Na jego podstawie daje się zauważyć, że największy wzrost liczby osób z prawem do zasiłku jest w okresie 2006 – 2007 i wynosi -71,95%. Równie wysoki przyrost, który wynosił -70,88% był w latach 2009 – 2010. Warto wspomnieć, iż największy procentowy spadek osób z prawem do zasiłku zanotowano w okresie 2010 – 2011 i kształtował się na poziomie 37,97%. Ponadto w latach 2007 do 2009 można zaobserwować

spadek osób z prawem do zasiłku. Zmniejszanie środków na zasiłki dla bezrobotnych może być związane z chęcią usamodzielnienia bezrobotnego, gdyż zbyt długi okres pobierania przez niego zasiłku może demotywować do dalszego poszukiwania pracy.

Rys. 37. Dynamika bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzed/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 17.12.2013r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

3.4. Ocena podejmowanych działań w celu ograniczania bezrobocia w omawianych powiatach

W niniejszym podrozdziale zostaną poddane ocenie działania jakie były prowadzone przez Powiatowe Urzędy Pracy w powiecie gorlickim oraz powiecie nowosądeckim w latach 2006 – 2011. Ponadto ocenie podlegać będzie sposób wydawania środków przeznaczonych na ograniczanie bezrobocia w powiatach.

W powiecie gorlickim PUP nadal realizuje w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013 projekty „Naszą szansą praca” oraz „Działaj z nami”. Z kolei do projektów zrealizowanych zalicza się m.in.¹⁰⁷:

¹⁰⁷Strona internetowa:
http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 10.01.2014r.).

- **„Ponowny start”** – czas realizacji 15.02.2006 – 31.12.2007r. Główny cel to większe szanse na znalezienie zatrudnienia osób powyżej 25 roku życia z powiatu gorlickiego;
- **„Wyrównać szanse”** – głównym celem była przeciwdziałania i ograniczanie długotrwałego bezrobocia w powiecie;
- **„Młodzież na start”** – projekt zakończony 30.06.2006r. Celem projektu było udzielenie pomocy dla bezrobotnej młodzieży z powiatu gorlickiego;
- **„Czas na powrót”** – projekt zakończony 31.03.2006r. Jak sama nazwa wskazuje głównym celem projektu było umożliwienie powrotu na rynek pracy bezrobotnym powyżej 25 roku życia zamieszkującym obszar powiatu gorlickiego.

W powiecie nowosądeckim PUP nadal realizuje projekt Twoja decyzja – nasza pomoc. Z kolei zrealizował takie projekty jak¹⁰⁸:

- **„Biznes z EFS”** – czas realizacji 01.10.2009 – 31.12.2011 r. Głównym celem była pomoc w samo zatrudnieniu bezrobotnych oraz w rozwoju przedsiębiorczości;
- **„PUP – Pośrednictwo, Umiejętność, Poradnictwo”** – czas realizacji 01.04.2008 – 31.12.2009r. oraz II edycja projektu 01.01.2010 – 31.12.2012r. Celem projektu była poprawa świadczenia usług przez PUP poprzez szkolenia dla pracowników oraz większy dostęp do usług poradnictwa i pośrednictwa pracy;
- **„My kobiety Romskie damy radę – Amen Rominiale koda kieraha”** – czas realizacji 01.01.2011 – 31.12.2012r. Głównym celem jest udzielenie wsparcia kobietom pochodzenia romskiego w funkcjonowaniu w społeczeństwie. Projekt współfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013;
- **„Pierwszy krok do kariery”** – czas realizacji od 01.09.2006r. Głównym celem jest przede wszystkim zmniejszanie bezrobocia wśród młodych ludzi poniżej 25 roku życia poprzez pomoc w znalezieniu pracy bądź założeniu własnej działalności gospodarczej. Projekt dotyczy w szczególności osób zarejestrowanych przez okres do 24 miesięcy;
- **„Wiedza. Praca. Niezależność”** – czas realizacji 01.09.2006r. Głównym celem było zmniejszenie długotrwałego bezrobocia. Projekt ten obejmował osoby powyżej 25 roku życia, zarejestrowane do 24 miesięcy;
- **„Kierunek na pracę”** – czas realizacji od 01.04.2008r., II edycja projektu 01.01 - 31.12. 2009r., III edycja projektu 01.01 – 31.12.2010r. Projekt realizowany w ramach

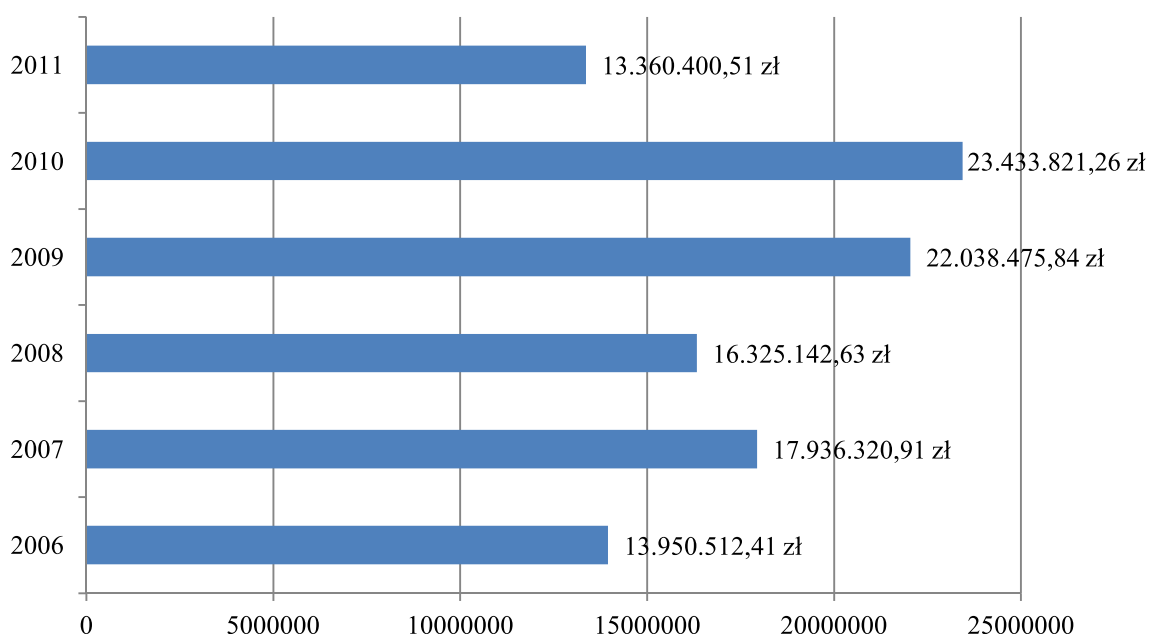
¹⁰⁸ Strona internetowa: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 10.01.2014r.).

Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. Głównym celem projektu jest ograniczanie bezrobocia wśród mieszkańców powiatu nowosądeckiego;

- „45/50 – Zdecydowani i Dynamiczni” – czas realizacji 01.08.2008 – 31.12.2008r. Główny cel to przywrócenie aktywności zawodowej osób powyżej 45 lat.

Na tej podstawie można powiedzieć, że zarówno Powiatowy Urząd Pracy w powiecie gorlickim, jak i dla powiatu nowosądeckiego realizował wiele projektów mających na celu ograniczanie bezrobocia. Warto powiedzieć, że projekty te były przeznaczone dla różnych grup bezrobotnych, dzięki czemu każdy, kto spełniał wymagane kryteria, miał możliwość skorzystania z pomocy oferowanej przez PUP. Tym samym bezrobotny miał większe szanse na zdobycie zatrudnienia.

Rys. 38. Wydatki Funduszu Pracy w latach 2006 – 2011 w powiecie gorlickim

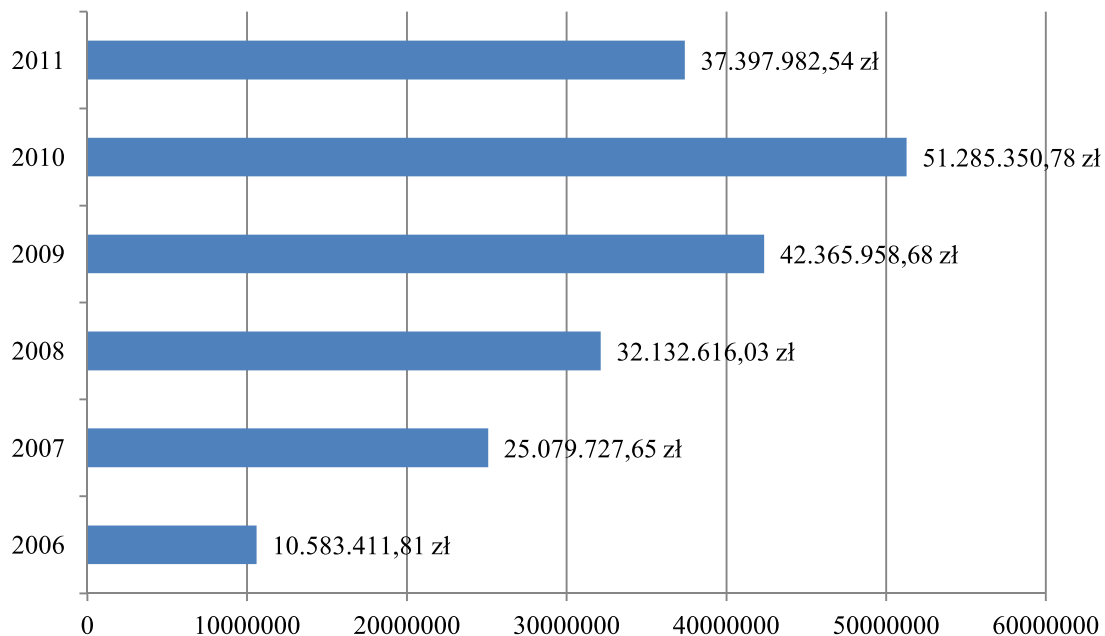
Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urząd&Itemid=17 (data odczytu: 14.01.2014r.), Informacje o działalności urzędu za rok 2006 – 2011.

Powyższy rysunek obrazuje wydatki Funduszu Pracy w latach 2006 – 2011. Warto zauważyć, że wysokość wydatków jest zróżnicowana. Na tej podstawie można powiedzieć, że w powiecie gorlickim największe wydatki przypadły na 2010 rok – 23.433.821,26 zł z kolei w 2011 roku wydatki kształtowały się na poziomie 13.360.400,51 zł. Wydatki te były przeznaczone przede wszystkim na dodatki aktywizacyjne, stypendia, koszty szkoleń, robót publicznych, prac interwencyjnych, na rozpoczęcie działalności gospodarczej, zasiłki dla

bezrobotnych, rozliczenia zaliczek podatkowych i składek ZUS od dochodów bezrobotnych czy wyposażenie stanowisk pracy.

Rys. 39. Wydatki Funduszu Pracy w latach 2006 – 2011 w powiecie nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzad/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 14.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Rysunek 39 pokazuje wydatki Funduszu Pracy w powiecie nowosądeckim. Warto zauważyć, że w latach 2006 – 2010 wysokość wydatków wzrasta z poziomu 10.583.411,81 zł do poziomu 51.285.350,78 zł. Jednakże w 2011 roku wydatki znacznie spadły do poziomu 37.397.982,54 zł. Można powiedzieć, że zarówno w powiecie nowosądeckim, jak i gorlickim wydatki w 2011 roku uległy znacznemu spadkowi. Może to być spowodowane mniejszymi środkami przeznaczonymi na ograniczanie bezrobocia.

Poniższa tabela pokazuje liczbę złożonych przez bezrobotnych wniosków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Można powiedzieć, że w 2010 roku złożono najwięcej wniosków – 239. Na ten rok przypada również największa liczba zawartych umów z Urzędem Pracy. Niestety nie wszystkie umowy zostały zawarte. Najwięcej odwołanych dotacji było w 2006 roku – 48 oraz w 2010 roku – 34. W 2008 roku rozpatrzono pozytywnie najwięcej wniosków dlatego też odwołano tylko 3 wnioski. Odwołanie wniosków przez Urząd Pracy może mieć związek przede wszystkim z brakiem środków na dofinansowanie działalności gospodarczej oraz zbyt dużej ilości składanych przez bezrobotnych wniosków. Warto wspomnieć również o rezygnacji ze strony wnioskodawców. W 2006 roku 6 bezrobotnych

zrezygnowało z wniosku o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W latach 2007 oraz 2009 – 2010 nikt nie zrezygnował z wniosków.

Tabela 10. Liczba rozpatrzonych wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w powiecie gorlickim

Wyszczególnienie	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	183	141	113	184	239	106
Liczba zawartych umów	129	137	108	180	205	86
Liczba odwołanych dotacji	48	4	3	4	34	20
Rezygnacja ze strony wnioskodawców	6	0	2	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urzed&Itemid=17 (data odczytu: 16.01.2014r.), Informacje o działalności urzędu za rok 2006 – 2011.

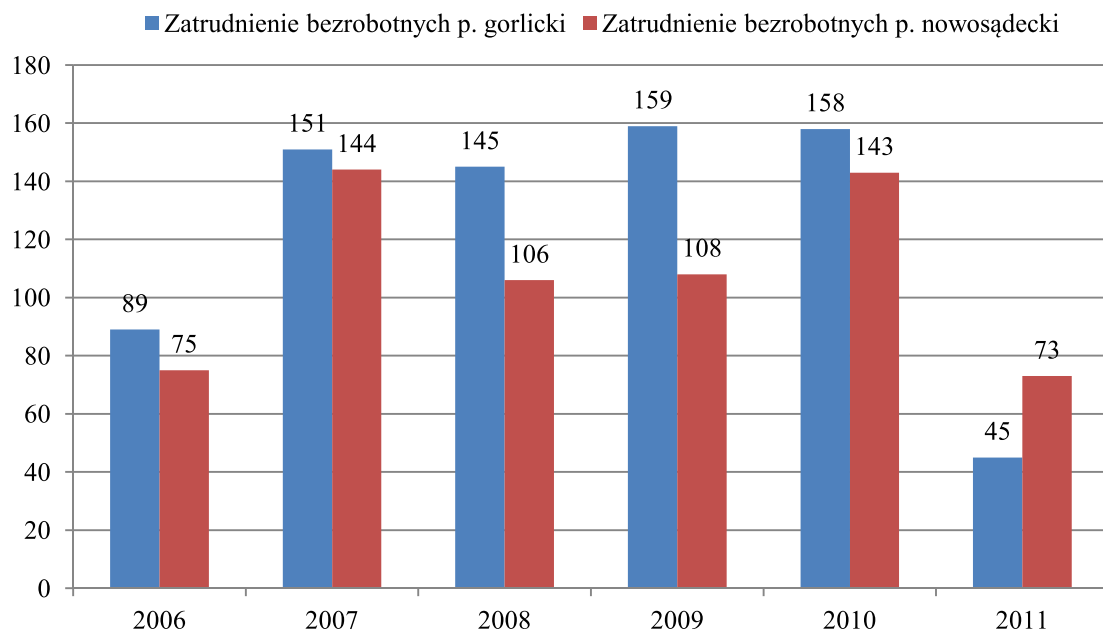
Tabela 11. Liczba rozpatrzonych wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w powiecie nowosądeckim

Wyszczególnienie	Lata					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	139	611	398	509	581	399
Liczba zawartych umów	84	257	314	347	442	220
Liczba odwołanych dotacji	30	31	56	154	139	179
Rezygnacja ze strony wnioskodawców	11	22	28	8	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urzed/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 16.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Najwięcej złożonych wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności było w 2007 roku – 611, następnie w 2010 roku – 581 wniosków. Najwięcej zawartych umów pomiędzy bezrobotnymi a Urzędem Pracy przypada na rok 2010 – 442 wnioski. Odwołanych decyzji z powodu braku środków bądź zbyt dużej liczby składanych wniosków było w 2011 roku – 179. Najmniej decyzji odwołano w 2006 roku – 30 wniosków. Warto wspomnieć, że nie tylko Urząd Pracy odwoływał dotacje ale również wnioskodawcy z różnych względów sami rezygnowali. Najwięcej osób zrezygnowało z dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej w 2008 roku – 28 natomiast w latach 2010 – 2011 żaden bezrobotny nie zrezygnował z wniosku.

Rys. 40. Zatrudnienie bezrobotnych w ramach refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://www.pup.gorlice.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=25:inf-o-dzial-urzedu&catid=11:urząd&Itemid=17, Informacje o działalności urzędu za rok 2006 – 2011.

<http://www.pup.powiat-ns.pl/nasz-urząd/statystyka/inne-opracowania/> (data odczytu: 19.01.2014r.), Realizacja zadań przez Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego w 2006 – 2011.

Na podstawie powyższego rysunku daje się zauważyć, że najwięcej zatrudnionych bezrobotnych w ramach refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy było w powiecie gorlickim. Na 2009 rok przypada największa liczba zatrudnień 159 osób, następnie w 2010 roku – 158 osób. Najmniej zatrudnionych w powiecie gorlickim było w 2011 roku. Liczba ta kreuje się na poziomie 45 osób. W tym samym roku było również najmniej zatrudnionych w powiecie nowosądeckim – 73 osoby. Z kolei w powiecie nowosądeckim najwięcej zatrudnionych było w 2007 roku – 144 osoby. Dzięki temu, że pracodawcy składają wnioski o refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, bezrobotni mają większe szanse na zdobycie pracy.

Można powiedzieć, że działania Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie gorlickim oraz powiecie nowosądeckim są raczej skuteczne. Omawiane Urzędy Pracy wykazują chęć współpracy nie tylko z bezrobotnymi lecz również z innymi instytucjami czy partnerami zagranicznymi, dzięki którym następuje wymiana informacji odnośnie lokalnego rynku pracy. Ponadto Powiatowe Urzędy Pracy realizowały i nadal realizują wiele projektów skierowanych

do różnych grup bezrobotnych mających na celu ograniczanie bądź łagodzenie skutków bezrobocia.

Zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim dość duża liczba osób chce otworzyć własną działalność, jednakże z powodu małych środków finansowych nie jest w stanie tego zrealizować. W tej sytuacji Powiatowe Urzędy Pracy, na wniosek bezrobotnego, mogą przyznać środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Ponadto PUP podejmował również wiele innych zadań m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Zalicza się do nich szkolenia, staż pracy, roboty publiczne czy prace interwencyjne. Bardzo ważne jest również pośrednictwo pracy, dzięki czemu Urząd Pracy pozyskuje nowe oferty pracy i tym samym nawiązuje współpracę pracodawcami. Przyczyniło się to do zmniejszenia bezrobocia w porównaniu z rokiem bazowym zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim. Ponadto Urząd Pracy oferuje również pomoc w formie zasiłków dla bezrobotnych.

Rozdział 4. Identyfikacja zachowań i opinii osób bezrobotnych na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy – wyniki badań bezpośrednich

4.1. Założenia badawcze i charakterystyka próby

Rozdział ten ma na celu prezentację wyników badań dotyczących zachowań oraz opinii osób bezrobotnych odnośnie wsparcia udzielanego przez Powiatowy Urząd Pracy (PUP) zarówno w powiecie gorlickim, jak i w powiecie nowosądeckim.

W niniejszym rozdziale w głównej mierze skupiono się na bezrobotnych oraz na Powiatowych Urzędach Pracy. W tym celu, aby poznać działania Urzędów Pracy oraz zachowania osób pozostających bez pracy, przeprowadzono badania przy użyciu kwestionariusza ankiety na próbie 100 respondentów. Badania zostały wykonane zarówno w powiecie gorlickim, jak i powiecie nowosądeckim.

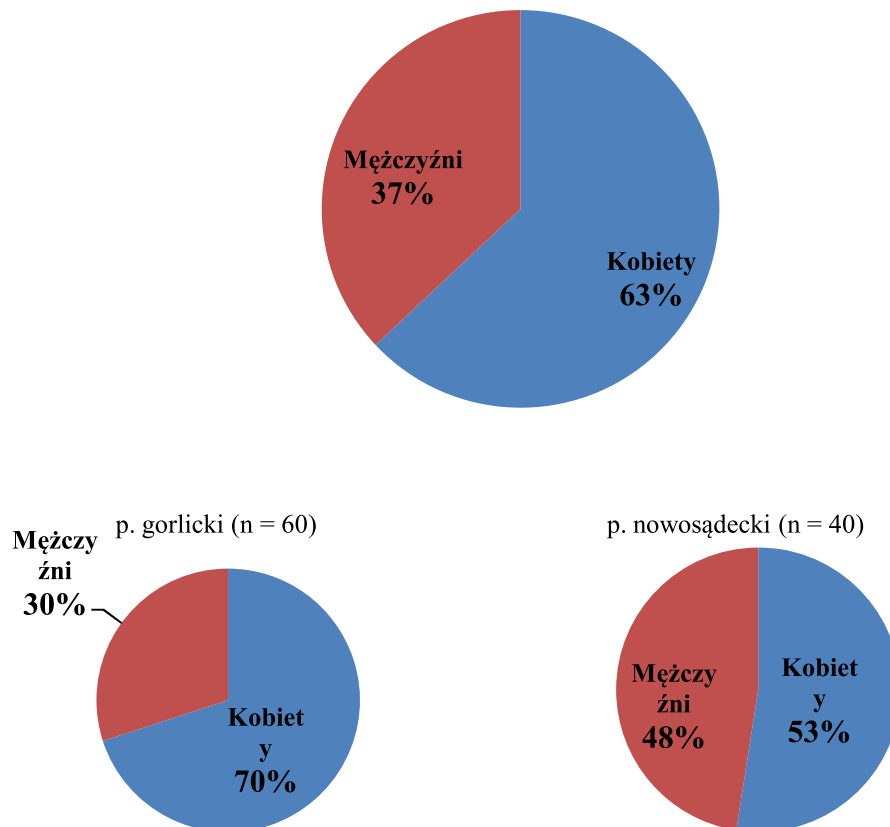
Podczas przeprowadzania badania starano się poznać opinie na temat Powiatowych Urzędów Pracy w analizowanych powiatach. Ponadto ważnym założeniem badania było zapoznanie się z opiniami bezrobotnych czy działania Urzędów Pracy w odpowiedni sposób wspierają osoby znajdujące się bez pracy czy też nie. Dzięki tym informacjom można się dowiedzieć czy oferowana przez Powiatowy Urząd Pracy pomoc w rzeczywistości pomaga bezrobotnym czy też jest nieskuteczna. Ponadto ważnym celem była również identyfikacja poszczególnych rozwiązań czy działań wspierających osoby bezrobotne. Zwrócono uwagę na to, czy osoby bez pracy wiedzą, jakie formy pomocy oferuje Powiatowy Urząd Pracy. W tym przypadku warto zastanowić się, co zmienić w funkcjonowaniu Urzędów Pracy, aby ich działania przynosiły jakiś pozytywny skutek i bezrobotni mogli znaleźć szybciej pracę.

Ponadto skupiono się również na samych osobach bezrobotnych. Starano się zbadać w jaki sposób zachowują się bezrobotni w trakcie poszukiwania pracy. Zwrócono szczególną uwagę na to, gdzie osoby bezrobotne poszukiwały zatrudnienia, czy szukają aktywnie pracy bądź też w jaki sposób jej poszukują.

Kolejnym założeniem było zbadanie czy osoby bezrobotne wykorzystują rozwiązania oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy czy też nie. Warto zwrócić uwagę na to, z jakich form pomocy korzystali najczęściej oraz czy chętnie uczestniczyli w aktywnych formach pomocy. Równie ważnym celem było zbadanie motywów korzystania przez bezrobotnych z usług oferowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy. Do najistotniejszych czynników należy przede wszystkim uzyskanie zatrudnienia lub też posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego. Nie

należy zapominać o chęci podnoszenia przez bezrobotnych swoich kwalifikacji zawodowych oraz ich uczestnictwa w różnorodnych kursach, bezpłatnych, organizowanych przez PUP. Ważnym celem jest również zbadanie, czego tak naprawdę bezrobotni oczekują od Powiatowego Urzędu Pracy. Ponadto badano z jakiej formy pomocy chcą oni skorzystać.

Rys. 41. Struktura próby badawczej ze względu na płeć w powiecie gorlickim i nowosądeckim (n = 100)

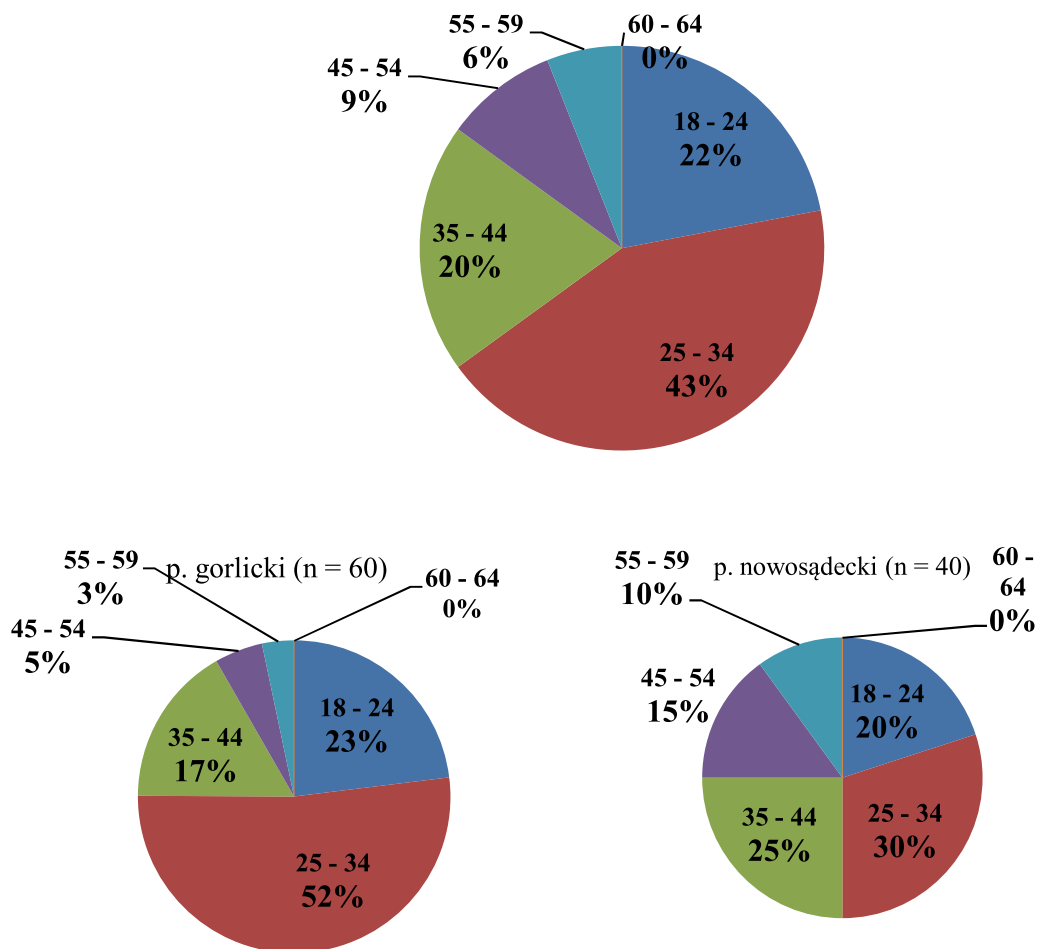
Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych.

Rysunek 41 prezentuje strukturę próby badawczej ze względu na płeć. W powiecie gorlickim oraz nowosądeckim badaniem objęto 63 kobiety oraz 37 mężczyzn. Wśród bezrobotnych biorących udział w badaniu znacznie dominuje płeć żeńska. W powiecie gorlickim 70% respondentów stanowią kobiety natomiast w powiecie nowosądeckim - 52,5%.

Rysunek 42 obrazuje strukturę respondentów według wieku. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że 43% ankietowanych znajduje się w przedziale wiekowym 25 – 34 lat. Ponadto 22% badanych to osoby w wieku 18 – 24 lat. Wśród osób biorących udział w badaniu 6% należy do grupy wiekowej 55 – 59 lat. W analizowanych

powiatach żadna z ankietowanych osób nie znajduje się w przedziale wiekowym 60 – 64 lat (rysunek 42).

Rys. 42. Struktura respondentów ze względu na wiek w analizowanych powiatach (n = 100)

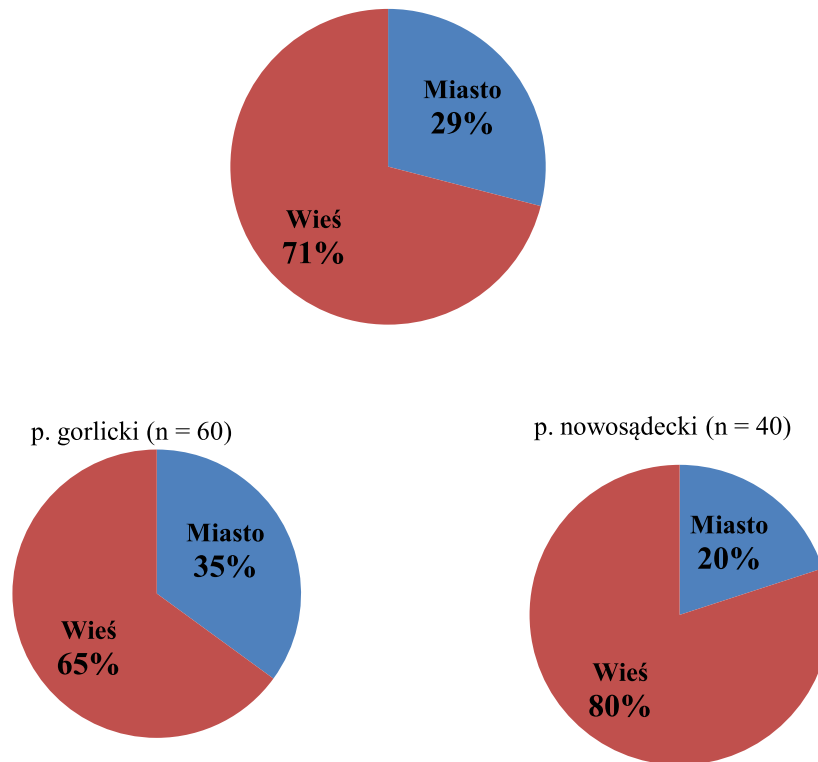

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Poniższy rysunek przedstawia strukturę respondentów według ich miejsca zamieszkania.

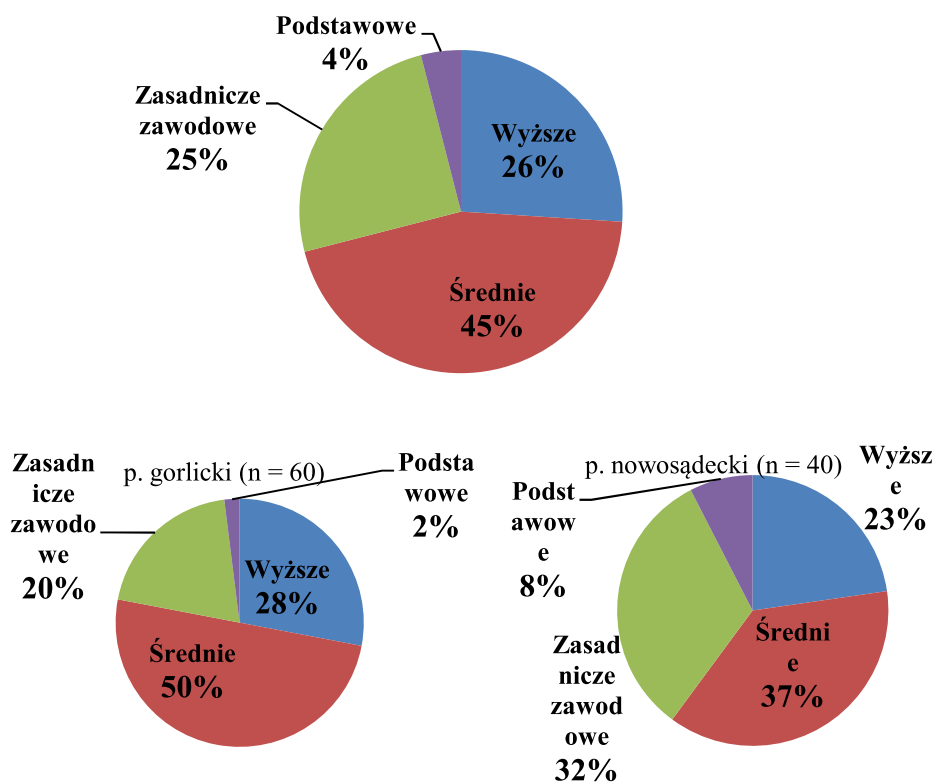
Z punktu widzenia przeprowadzonych badań wynika, iż ponad trzy czwarte badanych mieszka na obszarach wiejskich natomiast w miastach - 29%. W powiecie gorlickim co drugi ankietowany mieszka na wsi, z kolei w mieście jedna trzecia badanych. W powiecie nowosądeckim mieszkańcy wsi stanowią ponad trzy czwarte badanych, przy czym 20% to mieszkańcy miast (rysunek 43).

Rys. 43. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

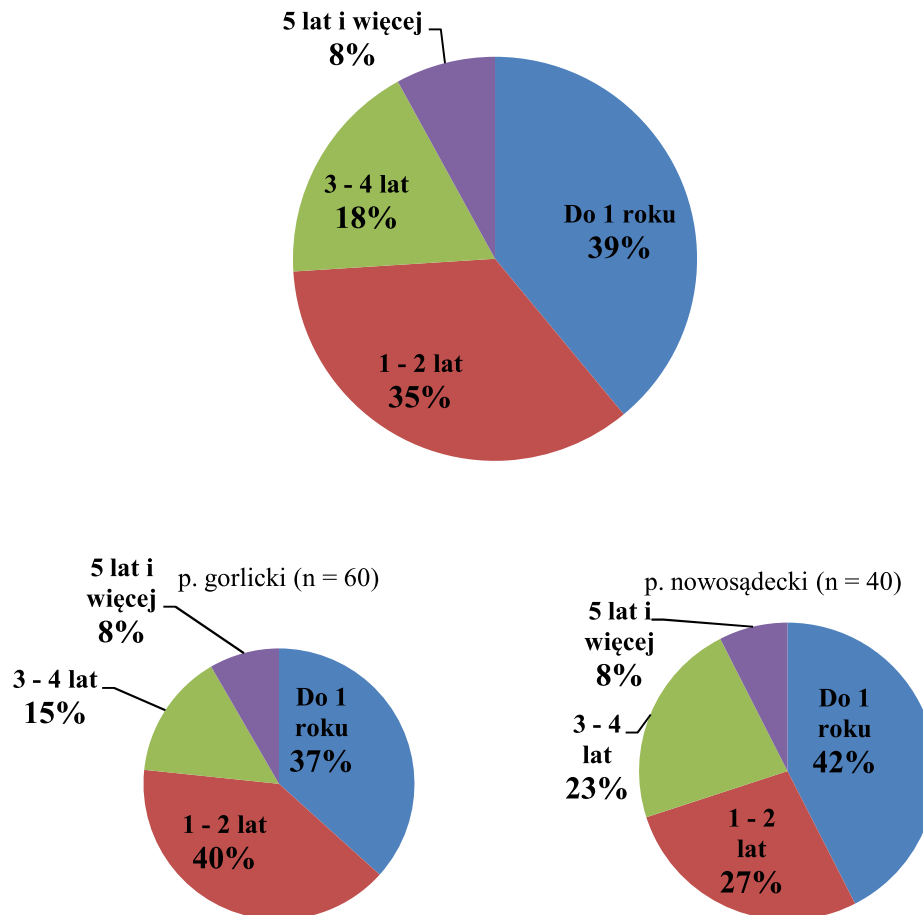
Rys. 44. Struktura próby według poziomu wykształcenia (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

W badaniu uwzględniono wykształcenie bezrobotnych. Prawie połowa ankietyowanych posiada wykształcenie średnie. W analizowanych powiatach prawie co 4 badany ma wykształcenie wyższe. Najmniej z ankietyowanych osób ma wykształcenie podstawowe. Stanowią oni zaledwie 4% badanych.

Rys. 45. Respondenci według ich czasu pozostawania bez pracy (n = 100)

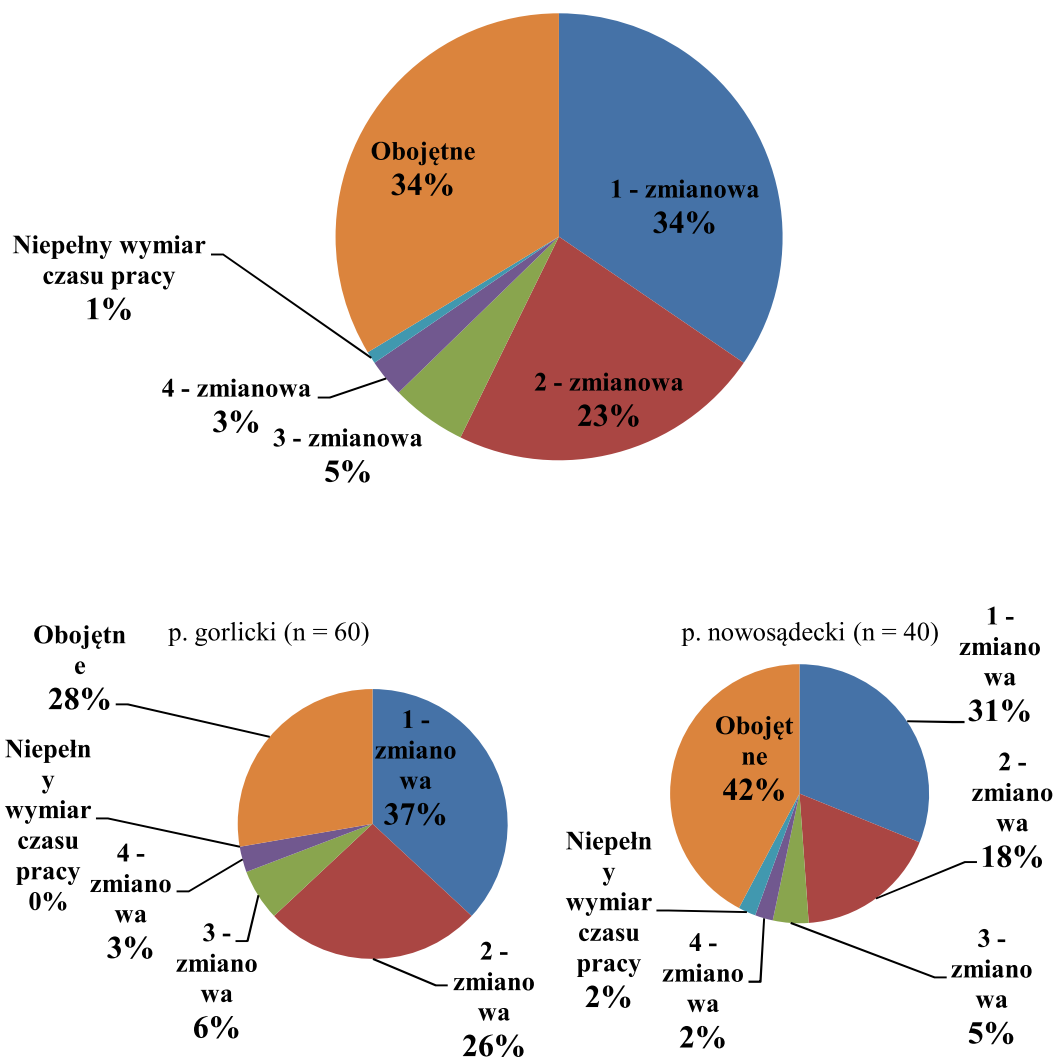
Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Najliczniejszą grupę stanowią ankietyowani pozostający bez pracy do 1 roku czasu. Do tej kategorii mogą należeć osoby nowo zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy np. osoby młode, które dopiero co zakończyły edukację, osoby zjeżdżające z zagranicy bądź też zwolniony z zakładu pracy. 35% badanych jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z powodu trudności w znalezieniu pracy przez okres 1 – 2 lat. W powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim, co piąty badany pozostaje bez pracy przez okres 3 – 4 lat. Z perspektywy czasu jest to bardzo długi okres, który może spowodować brak motywacji do dalszego poszukiwania pracy. 8% respondentów nie może znaleźć zatrudnienia przez okres 5 lat i więcej. Sytuacja ta może stanowić zagrożenie zwłaszcza dla osób znajdujących się w

przedziale wiekowym 55 – 59 lat ponieważ osobom tym, pomimo posiadanego doświadczenia zawodowego, ciężko jest znaleźć pracę. Główną barierą może być wiek badanego (rysunek 45).

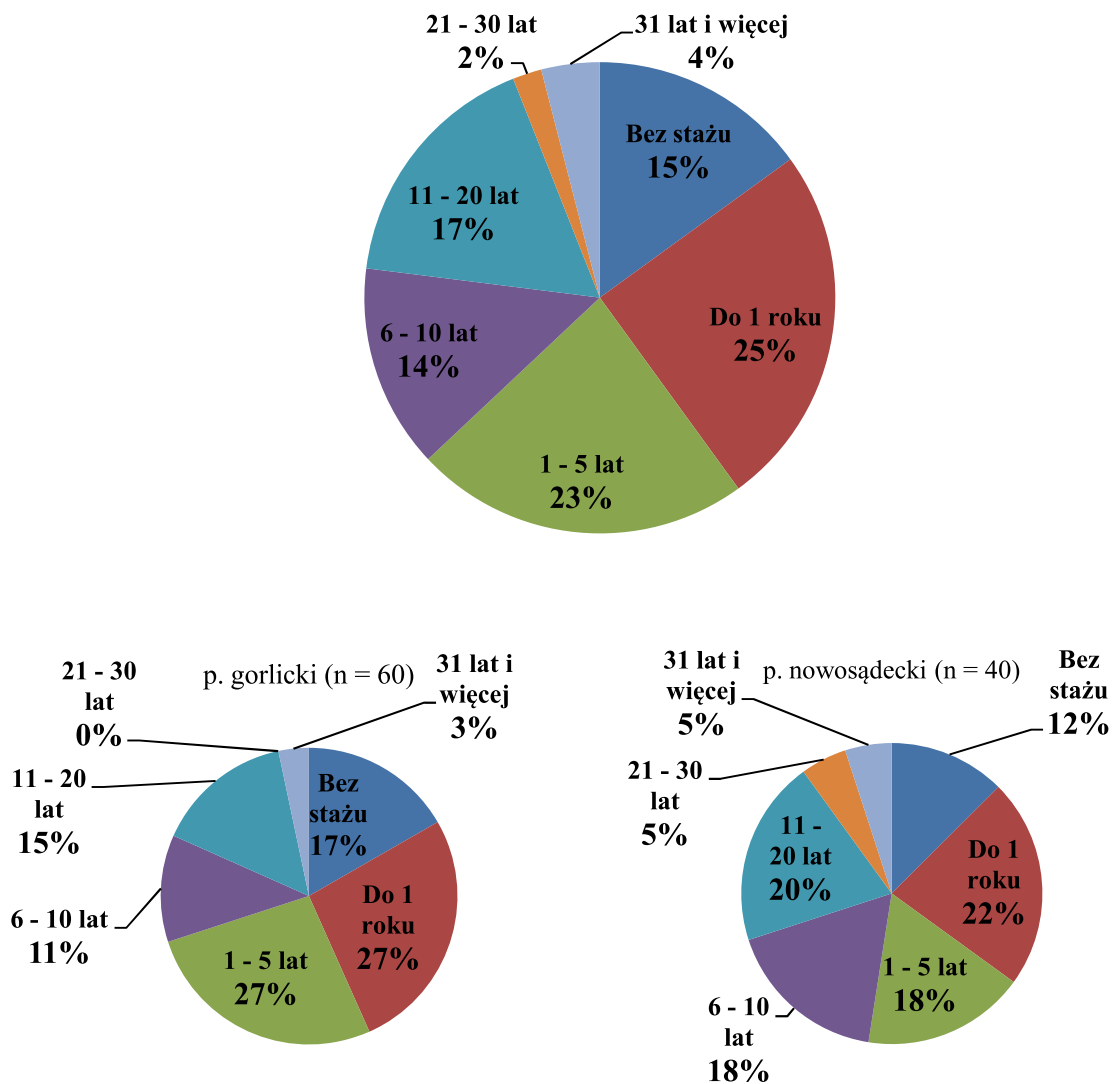
Z punktu widzenia analizy opinii i postaw respondentów istotne wydaje się poznanie ich preferencji w zakresie wymiaru czasu pracy. W badaniu poproszono respondentów o wskazanie wygodnego im preferowanego czasu pracy. Prezentując w ankiecie następujący wymiar czasu pracy: 1 – zmianowa, 2 – zmianowa, 3 – zmianowa, 4 – zmianowa, niepełny wymiar czasu pracy oraz obojętne, ankietowani mieli do wyboru zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi. Rozkład odpowiedzi prezentuje rysunek 46.

Rys. 46. Preferowany wymiar czasu pracy – deklaracje respondentów (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

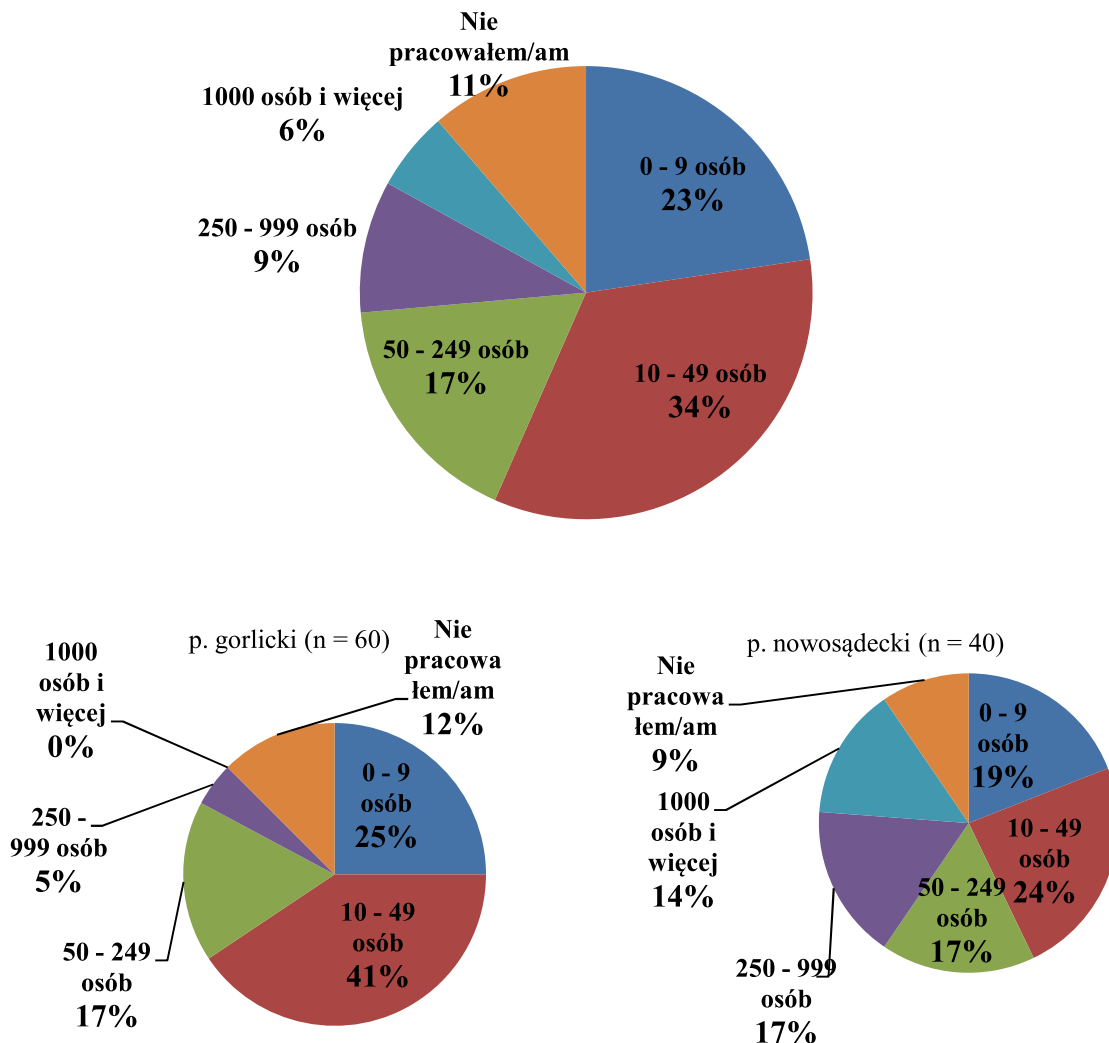
Rys. 47. Dotychczasowy staż pracy respondentów (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

25% respondentów deklarowało staż pracy do 1 roku. Co czwarty badany dysponuje stażem od 1 do 5 lat. Z kolei 15% ankietowanych w ogóle nie posiada stażu pracy. Spośród osób biorących udział w badaniu 17% respondentów ma staż pracy 11 – 20 lat. Warto zwrócić uwagę, że osoby ankietowane ze stażem pracy 31 lat i więcej stanowią zaledwie 4%.

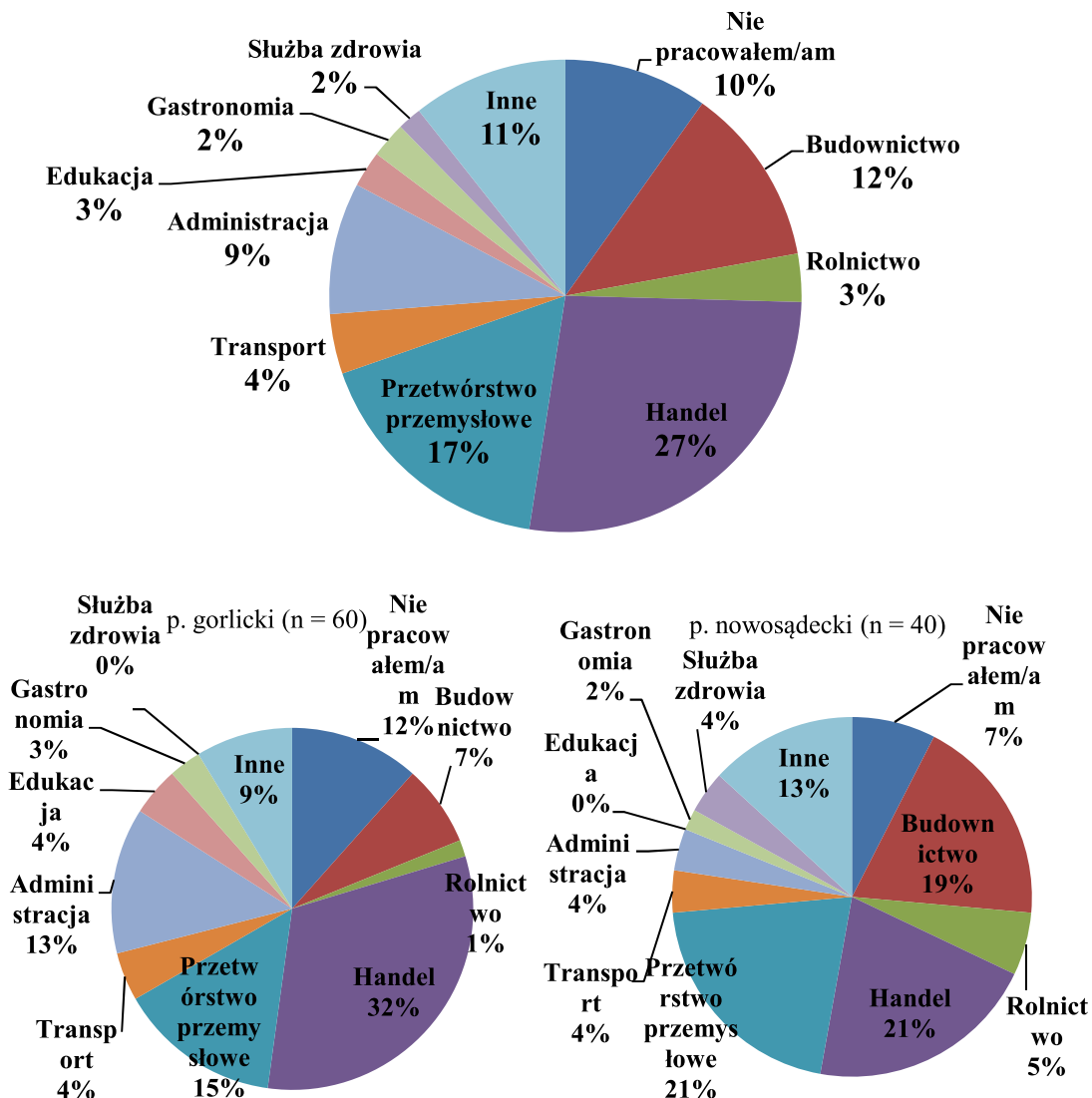
Rys. 48. Wielkość przedsiębiorstw wg liczby zatrudnionych, w których pracowali respondenci (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Niektórzy bezrobotni mogli pracować w kilku firmach z różnorodną wielkością zatrudnienia. Chcąc to uwzględnić, możliwe było zaznaczenie w ankiecie kilku odpowiedzi. Na tej podstawie można stwierdzić, że najwięcej respondentów – 34% pracowało w firmach zatrudniających 10 – 49 osób. Tylko 6% respondentów pracowało w firmie, gdzie było 1000 osób i więcej. Ponadto co dziewiąty ankietowany nie pracował. W powiecie gorlickim żadna z osób badanych nie była zatrudniona w firmie powyżej 1000 osób i więcej.

Rys. 49. Branże, w których dotychczas pracowali respondenci (n = 100)

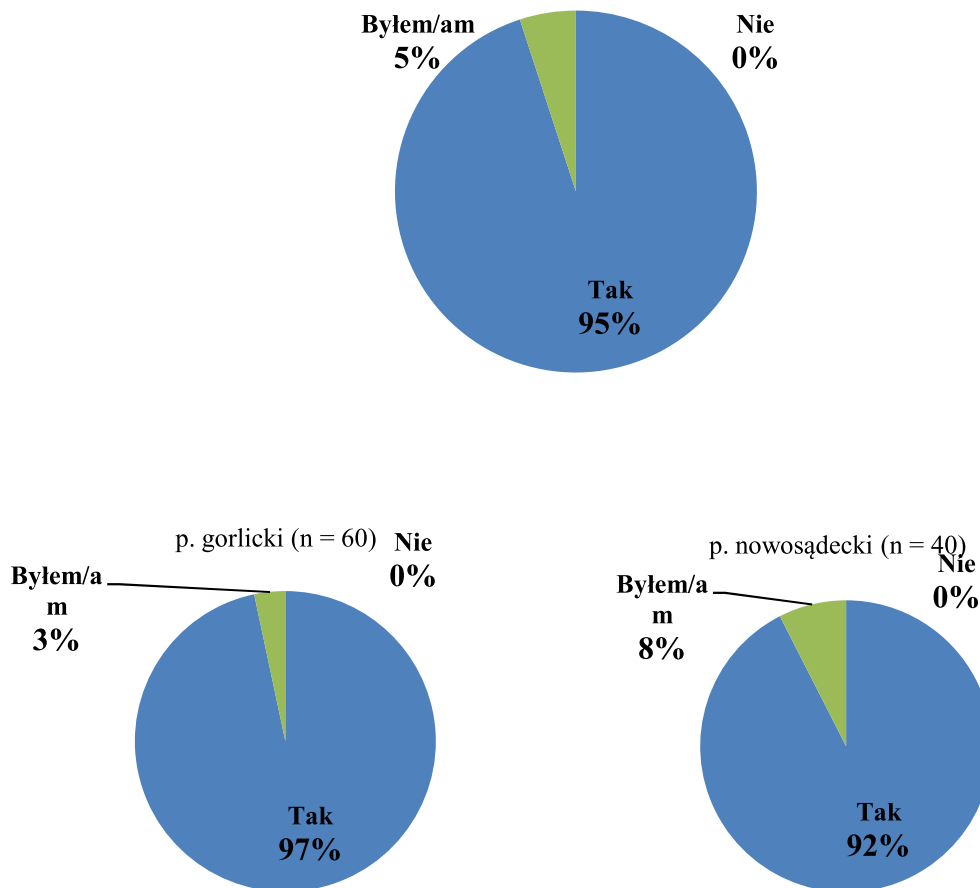
Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez respondentów odnośnie branży, w której dotychczas pracowali był handel, który stanowi 27%. Znaczna część badanych pracowała w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym. Co dziesiąty badany nie pracował. Ponadto inne branże wymieniane przez ankietowanych to m.in.: branża mechaniczna, dźwigowa, elektryczna, media, telekomunikacja, opiekunka do dziecka, dekorator, ochrona, opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

4.2. Zachowania bezrobotnych na rynku pracy – wyniki badań

W tym podrozdziale zwrócono szczególną uwagę na zachowania bezrobotnych na rynku pracy.

Rys. 50. Ankietowani posiadający status bezrobotnego – deklaracje respondentów (n = 100)

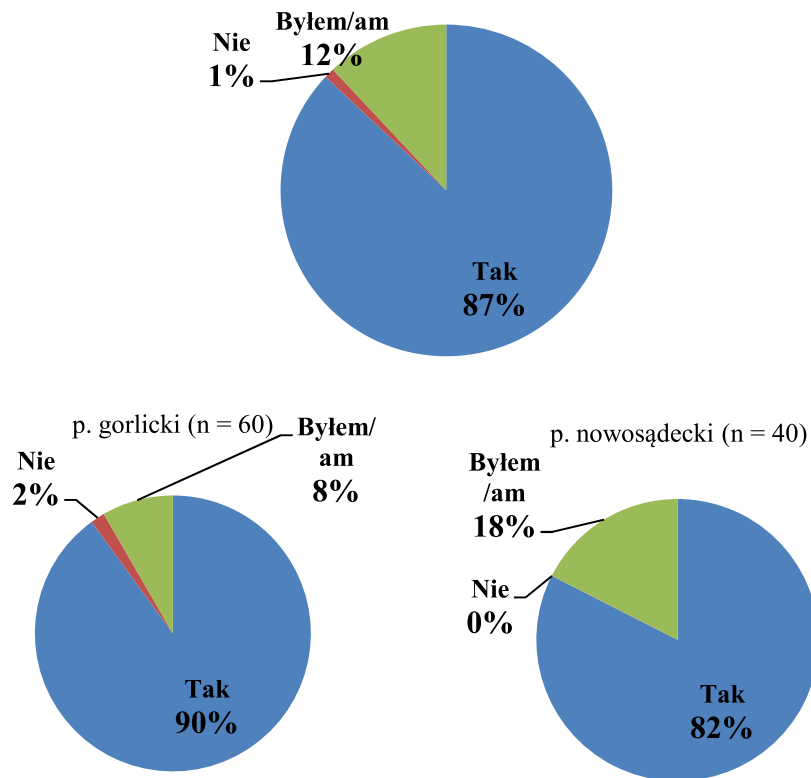

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

95% ankietowanych to osoby bezrobotne. W analizowanych powiatach 5% respondentów wskazało, iż było już osobą bezrobotną. Żadna badana osoba nie zaznaczyła, iż nie jest osobą bezrobotną.

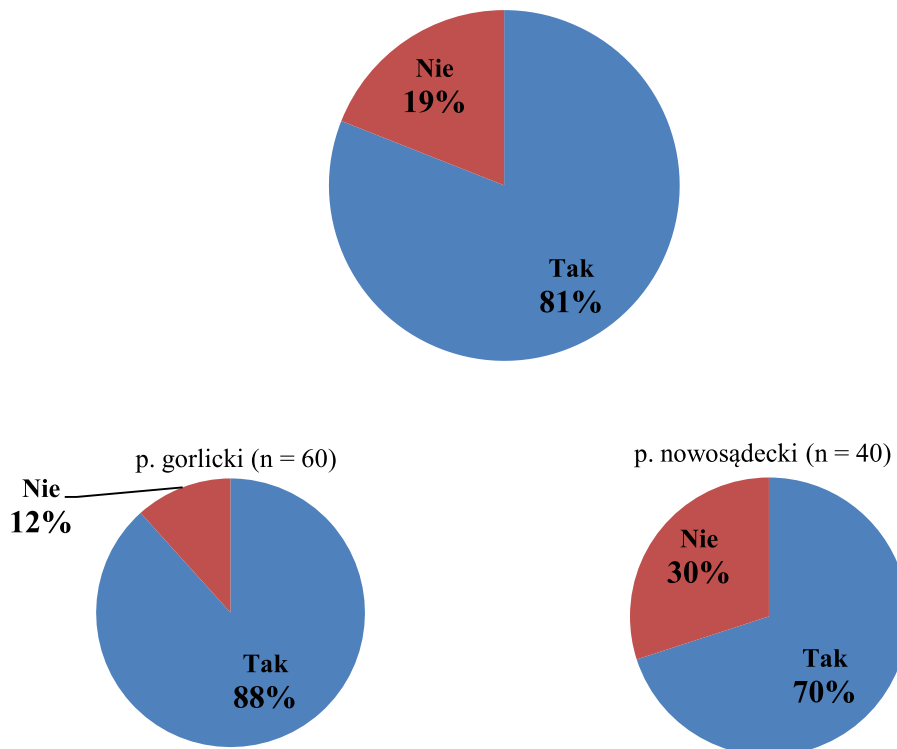
Na rysunku 51 przedstawiono wyniki badań dotyczących rejestracji ankietowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. 87% respondentów znajduje się w rejestrze PUP, z kolei co ósmy ankietowany był zarejestrowany, ale już nie jest. Może to świadczyć o znalezieniu pracy przez badanych bądź też wypisania się z rejestru PUP z różnych innych powodów.

Rys. 51. Respondenci zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Rys. 52. Aktywność respondentów w zakresie poszukiwania pracy w miejscu ich zamieszkania (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Ponad 81% ankietowanych poszukuje pracy w miejscu zamieszkania. Co piąty badany nie wykazuje aktywności w zakresie poszukiwania pracy w swoim miejscu zamieszkania. W powiecie nowosądeckim stanowią oni 30%, z kolei w powiecie gorlickim 12%. W analizowanych powiatach większość badanych poszukuje pracy w miejscu zamieszkania.

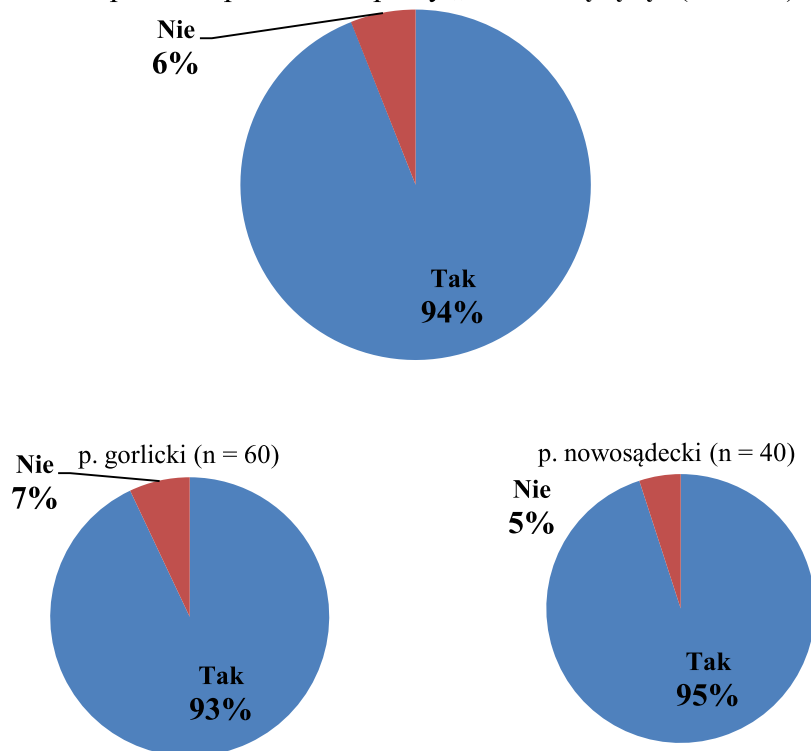
Tabela 12. Obszar poszukiwania pracy przez respondentów (n = 100)

Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓŁEM
W innych powiatach	60%	32%	49%
Za granicą	15%	23%	20%
W innych województwach	17%	20%	19%
W innym miejscu w tym:	8%	25%	12%
• w danym powiecie	4%	0%	
• w innych gminach	4%	13%	
• w miejscu zamieszkania	0%	6%	
• w innym miejscu	0%	6%	

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

49% respondentów poszukuje pracy w innych powiatach, 20% za granicą z kolei 19% w innych województwach. Inne miejsce wskazało 12% badanych. W powiecie gorlickim 4% ankietowanych szuka pracy w danym powiecie oraz w innych gminach. W powiecie nowosądeckim inne gminy wskazało 5% respondentów, 4% miejsce zamieszkania i inne miejsce.

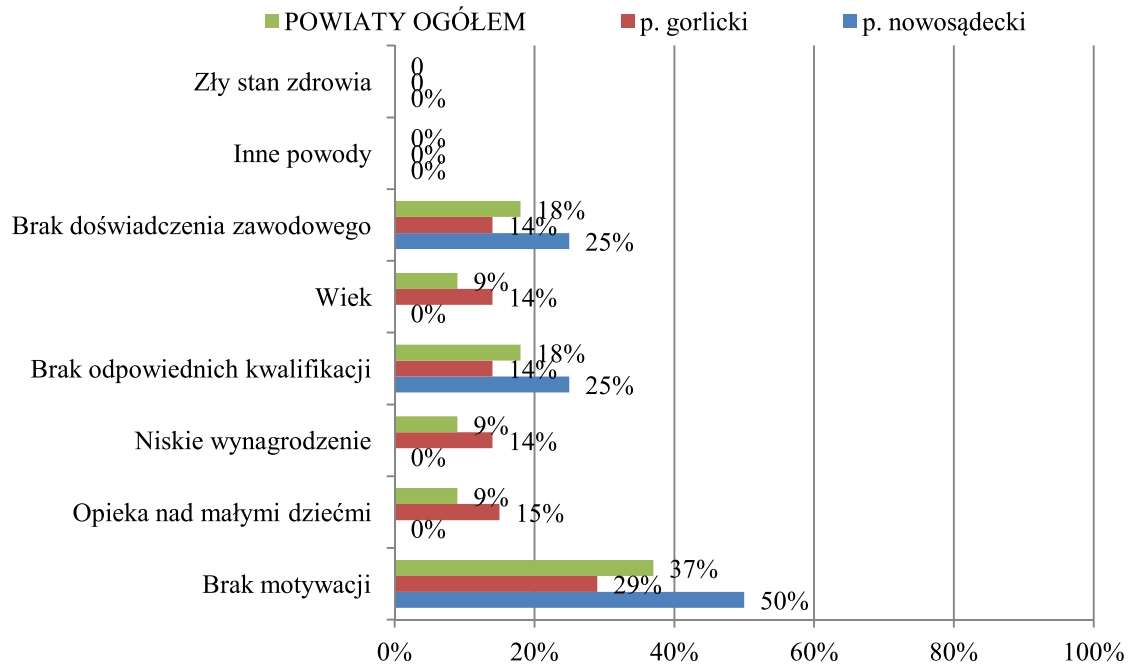
Rys. 53. Poszukiwanie przez respondentów pracy „na własną rękę” (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

W obydwu powiatach najczęściej ankietowanych wskazało na poszukiwanie pracy „na własną rękę”. Wypowiedziało się tak 94% respondentów. Tylko 6% badanych nie szuka pracy „na własną rękę”.

Rys. 54. Powody braku aktywności w zakresie poszukiwania pracy – deklaracje respondentów (n = 6)

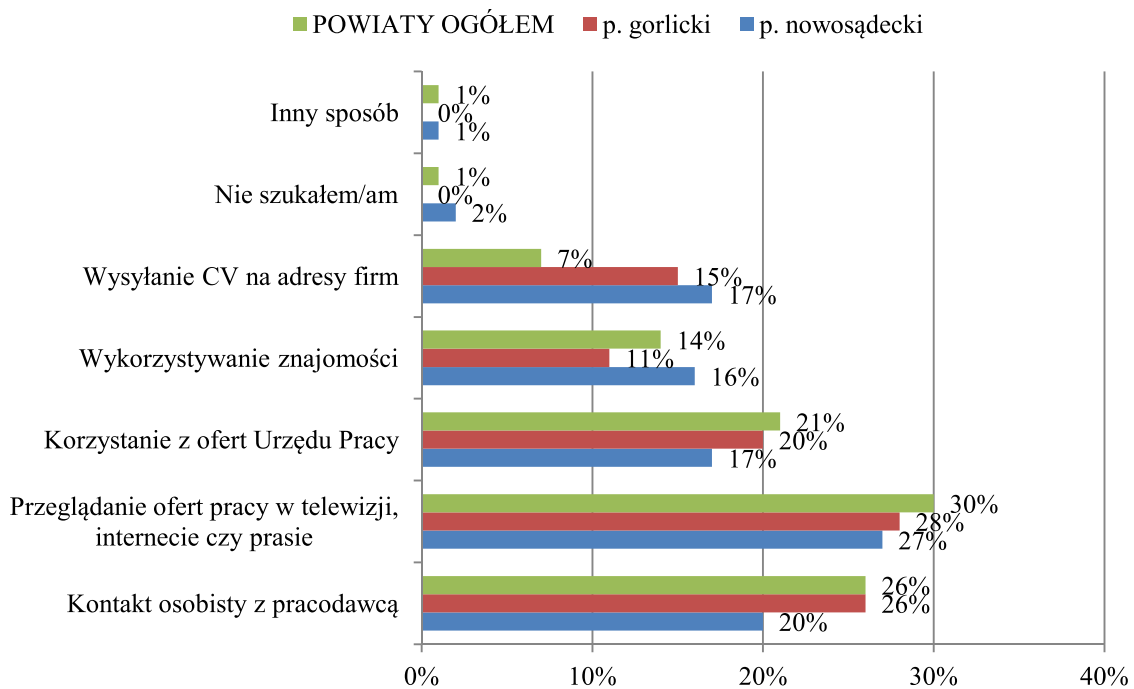

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Głównym powodem wskazanym przez respondentów jest brak motywacji. Wskazało tak 37% badanych. 18% ankietowanych nie poszukuje pracy z powodu braku doświadczenia zawodowego oraz braku odpowiednich kwalifikacji. Z kolei 9% respondentów wskazało na wiek i opiekę nad małymi dziećmi. Nikt z badanych nie wskazał innych powodów braku aktywności w zakresie poszukiwania pracy lub złego stanu zdrowia.

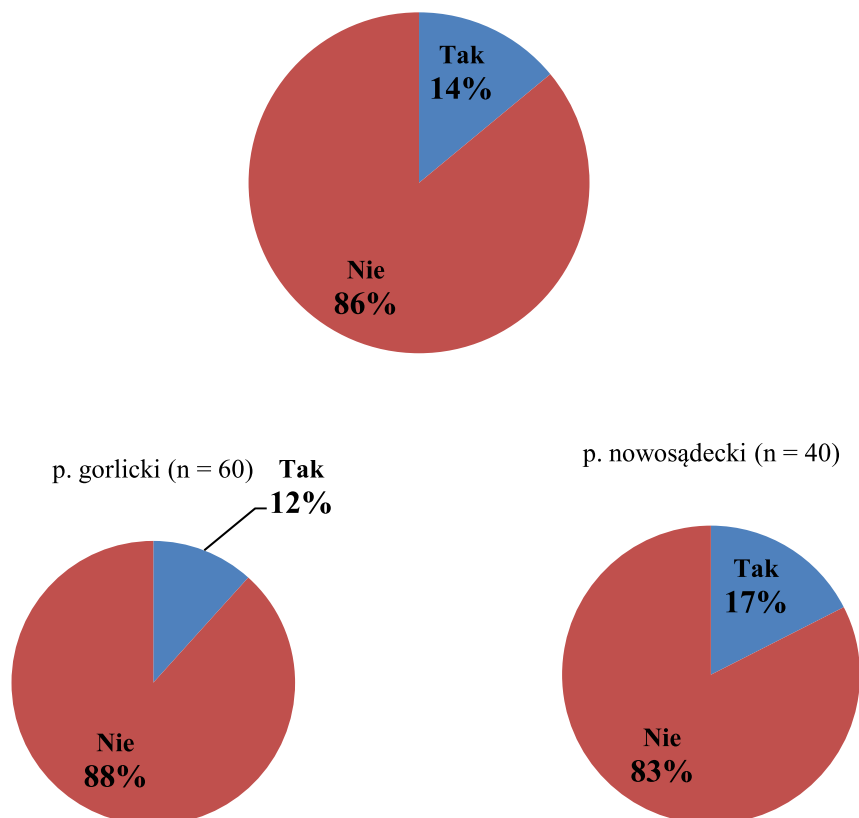
Z punktu widzenia przeprowadzonych badań 30% respondentów poszukując pracy przegląda oferty pracy w telewizji, internecie czy prasie. Prawie co czwarty badany osobiście kontaktuje się z pracodawcą z kolei 21% ankietowanych korzysta z ofert Urzędu Pracy. 14% badanych poszukując pracy wykorzystuje swoje znajomości natomiast 7% ankietowanych wysłała CV na adresy firm (rysunek 55).

Rys. 55. Sposoby poszukiwania pracy przez badanych bezrobotnych (n = 91)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

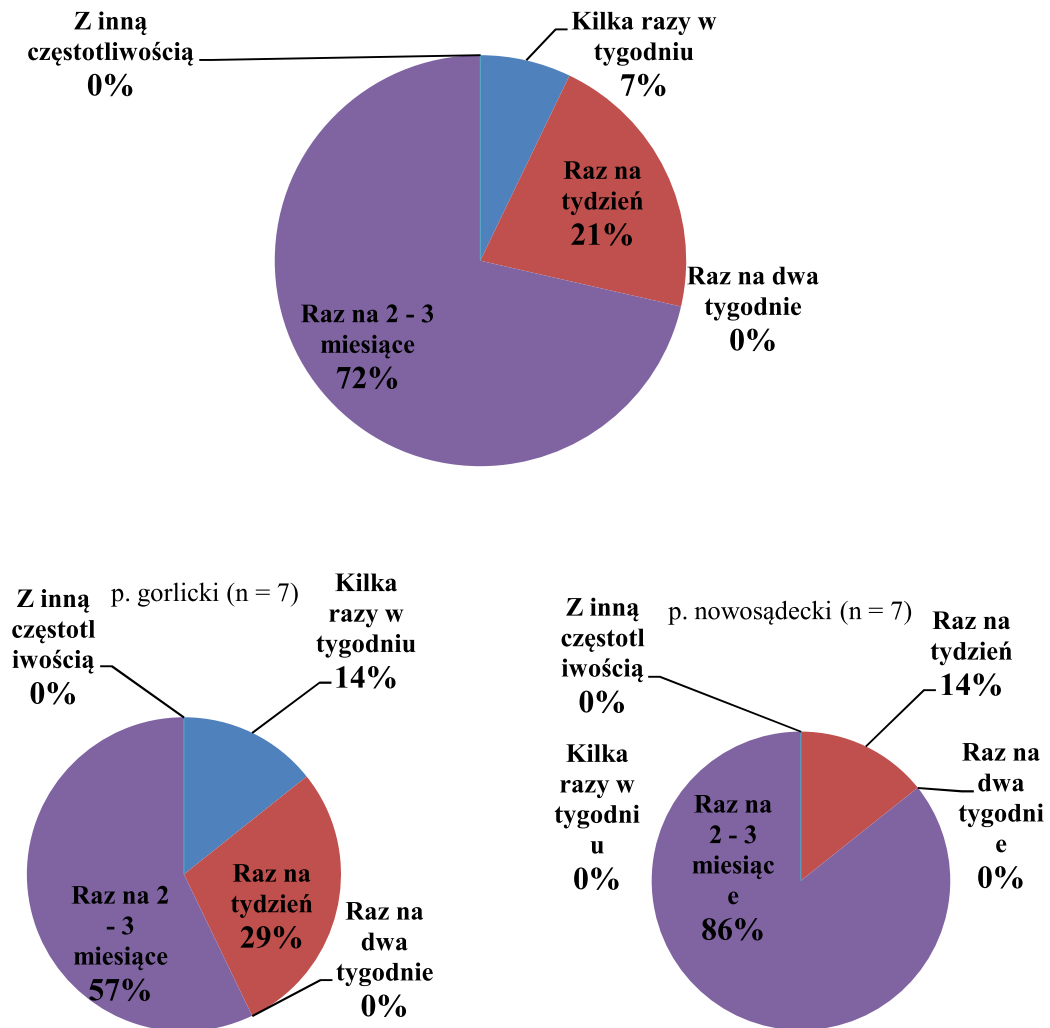
Rys. 56. Korzystanie przez respondentów z usług PUP (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Na tej podstawie daje się zauważyć, iż 86% respondentów nie zdaje się tylko i wyłącznie na Urząd Pracy, lecz samodzielnie szuka pracy. 14% osób badanych wskazało, że korzysta z usług Urzędu Pracy. W powiecie gorlickim 88% ankietowanych szuka samodzielnie pracy natomiast w powiecie nowosądeckim 83%.

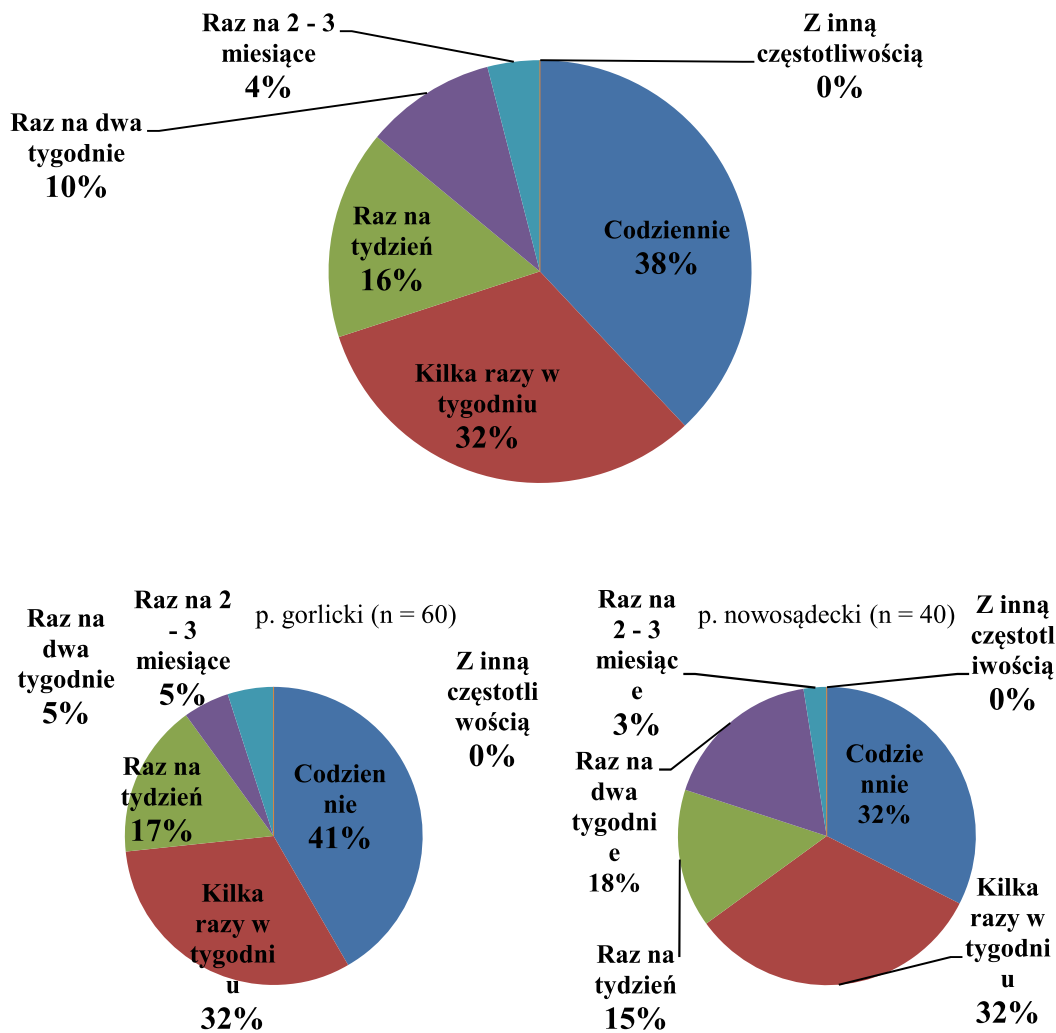
Rys. 57. Częstotliwość korzystania z usług PUP – deklaracje respondentów (n = 14)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

72% respondentów najczęściej korzysta z usług PUP raz na 2 – 3 miesiące, raz na tydzień – 21% z kolei kilka razy w tygodniu – 7%. Raz na dwa tygodnie oraz inna częstotliwość nie została wskazana przez respondentów. W powiecie gorlickim 14% ankietowanych korzysta kilka razy w tygodniu z usług PUP natomiast w powiecie nowosądeckim żadna z badanych osób tak często nie zjawia się w Urzędzie Pracy.

Rys. 58. Częstotliwość śledzenia w mediach informacji o ofertach pracy – deklaracje ankietowanych (n = 100)

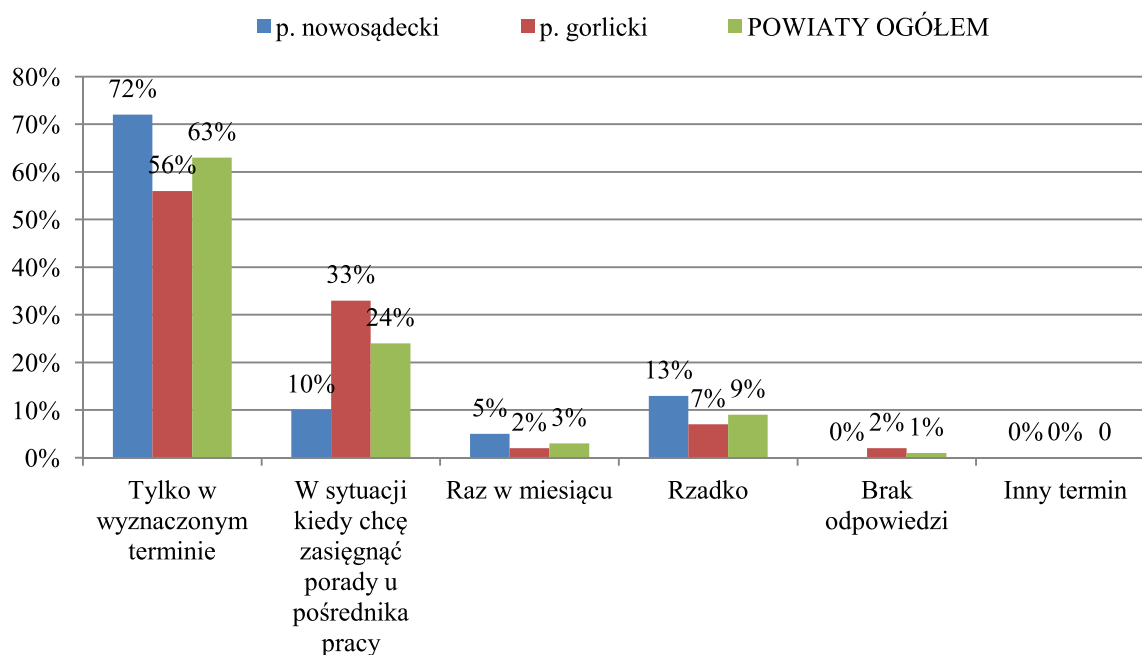

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

38% respondentów wskazało, iż codziennie śledzi w mediach informacji o ofertach pracy, kilka razy w tygodniu 32% natomiast raz na tydzień 16% badanych. 10% ankietowanych szuka w środkach masowego przekazu informacji o ofertach pracy raz na dwa tygodnie z kolei 4% raz na 2 – 3 miesiące. Żadna z badanych osób nie wskazała innej częstotliwości śledzenia informacji.

63% ankietowanych odpowiedziało, iż zgłasza się do Urzędu tylko w wyznaczonym terminie. W sytuacji kiedy chce zasięgnąć porady u pośrednika pracy wstawia się w PUP 24% respondentów z kolei raz w miesiącu 3%. Rzadko na spotkania z pośrednikiem zgłasza się 9% badanych. Żaden z respondentów nie wskazał innego terminu wstawiania się do PUP (rysunek 59).

Rys. 59. Częstotliwość zgłaszania się bezrobotnych na spotkania z pośrednikiem (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Tabela 13. Formy pomocy oferowane przez PUP – wskazania respondentów (n = 83)

Formy pomocy	Wskazania respondentów
Szkolenia	19%
Staże	13%
Kursy zawodowe	8%
Ubezpieczenie zdrowotne	8%
Oferty pracy	8%
Nic nie oferuje	7%
Zasiłki dla bezrobotnych	5%
Doradztwo zawodowe	4%
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	4%
Pośrednictwo pracy	4%
Prace interwencyjne	4%
Nie wiem	3%
Kontakt z pracodawcą	2%
Dofinansowania	2%
Pomoc w poszukiwaniu pracy	2%
Motywacja, wsparcie psychiczne	2%
Stypendia	1%
Przygotowanie zawodowe dla dorosłych	1%
Inne	3%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

W tabeli 13 przedstawiono deklaracje respondentów odnośnie form pomocy oferowanych przez PUP. 19% ankietowanych wskazało na szkolenia natomiast 13% staże. Często podawaną odpowiedzią przez respondentów były kursy zawodowe, ubezpieczenie

zdrowotne oraz oferty pracy. Relatywnie wielu respondentów pozostających bez pracy zwraca uwagę, że PUP nie oferuje żadnych form pomocy. Wynika to ze słabej komunikacji lub też niższej korelacji oferowanych form z oczekiwaniami bezrobotnych.

Tabela 14. Rozwiązania wykorzystywane najczęściej przez respondentów (n = 100)

Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓLEM
Doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy	45%	23%	35%
Szkolenia	19%	44%	30%
Staże	20%	16%	18%
Przygotowanie zawodowe dla dorosłych	6%	6%	6%
IPD	3%	5%	3%
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	2%	3%	3%
Prace interwencyjne, roboty publiczne	4%	1%	3%
Dofinansowanie do kosztów opieki nad dzieckiem	0%	2%	1%
Stypendium	0%	0%	0%
Inne	1%	0%	1%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Ankietowani najczęściej korzystają z doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy. To rozwiązanie stanowi 35%. 30% respondentów korzysta ze szkoleń, natomiast co piąty ze staży. Przygotowanie zawodowe dla dorosłych wskazało 6% respondentów z kolei IPD, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz prace interwencyjne i roboty publiczne 3% badanych. Żadna z badanych osób nie korzystała ze stypendium. Tylko 1% badanych korzystał z dofinansowania do kosztów opieki nad dzieckiem.

4.3. Oczekiwania bezrobotnych względem Powiatowego Urzędu Pracy – deklaracje respondentów

W tym podrozdziale przedstawiono wyniki badań dotyczących opinii bezrobotnych, motywów oraz ich oczekiwań względem Powiatowego Urzędu Pracy.

Tabela 15 prezentuje oceny form pomocy PUP wystawione przez badane osoby. W narzędziu badań posłużono się skalą ocen od 1 do 7 (gdzie 1 – ocena najniższa, a 7 – ocena najwyższa).

Tabela 15. Skuteczność form pomocy zdaniem respondentów (n = 100)

Wyszczególnienie	Skala						
	1	2	3	4	5	6	7
P. gorlicki	7%	3%	34%	27%	18%	8%	3%
P. nowosądecki	7%	7%	30%	30%	15%	3%	8%
POWIATY OGÓLEM	7%	5%	32%	28%	17%	6%	5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Zdaniem 32% respondentów formy pomocy oferowane przez PUP są raczej nieskuteczne – ocena 3. Co trzecia badana osoba ocenia skuteczność form pomocy na 4, która oznacza, iż nie są one ani skuteczne ani nieskuteczne. 7% ankietowanych uważa działania Urzędu za całkowicie nieskuteczne. Natomiast tylko 5% respondentów oceniło formy pomocy za skuteczne i przyznało najwyższą ocenę.

Tabela 16. Najskuteczniejsze formy pomocy bezrobotnym – opinie respondentów (n = 90)

Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓŁEM
Szkolenia	33%	34%	34%
Staże	32%	23%	29%
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	13%	13%	13%
Pośrednictwo pracy	6%	10%	7%
Doradztwo zawodowe	5%	10%	7%
Kursy	1%	2%	1%
Przygotowanie zawodowe	1%	2%	1%
Oferty pracy	3%	0%	1%
Nie wiem	3%	0%	1%
Przekwalifikowania	0%	2%	1%
Prace interwencyjne	1%	0%	1%
Dofinansowanie kosztów opieki nad dzieckiem	0%	2%	1%
Wsparcie psychiczne	1%	0%	1%
Stypendium	0%	2%	1%
Żadne	1%	0%	1%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Zdaniem 34% respondentów szkolenia to jedne z najbardziej skutecznych form pomocy oferowanych przez Urząd Pracy. Co trzeci badany za najbardziej efektywne formy uważa staże są natomiast co siódmy - dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. 7% respondentów wskazało pośrednictwo pracy oraz doradztwo zawodowe. 1% ankietowanych wskazał na kursy, przygotowanie zawodowe, oferty pracy, przekwalifikowania, prace interwencyjne, dofinansowanie kosztów opieki nad dzieckiem, wsparcie psychiczne, stypendium, żadne oraz nie wiem.

Tabela 17. Uzasadnienie wybranych form pomocy jako najskuteczniejszych (n = 83)

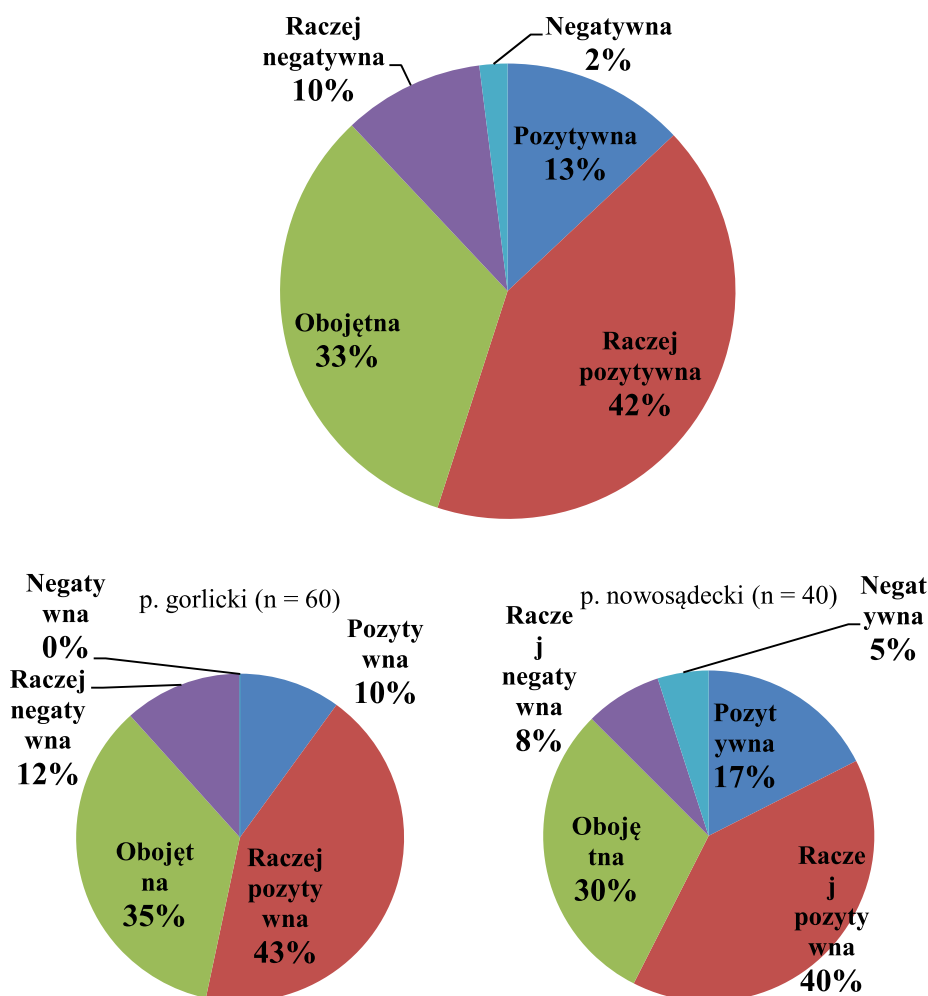
Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓLEM
Zdobycie zatrudnienia	24%	21%	22%
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	22%	21%	22%
Zdobycie doświadczenia	17%	9%	14%
Możliwość rozwoju	6%	9%	7%
Uzyskanie pomocy finansowej na start	3%	7%	5%
Samowystarczalność po założeniu firmy	3%	7%	5%
Lepszy dostęp do ofert pracy	5%	2%	4%
Korzystanie z porady pośrednika	3%	5%	4%
Realne do realizacji	5%	0%	3%
Możliwość uczestnictwa każdego bezrobotnego	2%	5%	3%
Przekwalifikowanie	3%	0%	2%
Nie wiem	3%	0%	2%
Nie przynoszą efektu	0%	2%	1%
Możliwość poznania pracownika	2%	0%	1%
Inne	2%	12%	5%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Najczęściej podawaną przez ankietowanych odpowiedzią uzasadniającą wybór form pomocy było zdobycie zatrudnienia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Odpowiedziało tak 22% respondentów. 14% ankietowanych wskazało na uzyskanie doświadczenia zawodowego natomiast 7% na możliwość rozwoju. Na uzyskanie pomocy finansowej, dzięki której bezrobotny ma zapewniony start oraz na samowystarczalność po założeniu firmy wskazało 5% ankietowanych.

Poddając analizie zachowania i opinie bezrobotnych na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy ważne wydaje się poznanie ich ocen odnośnie usług jakie oferuje Urząd Pracy. W badaniu poproszono więc respondentów o wskazanie ich opinii na temat usług. Rozkład odpowiedzi prezentuje rysunek 60.

Rys. 60. Ocena usług oferowanych przez PUP – opinie badanych (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

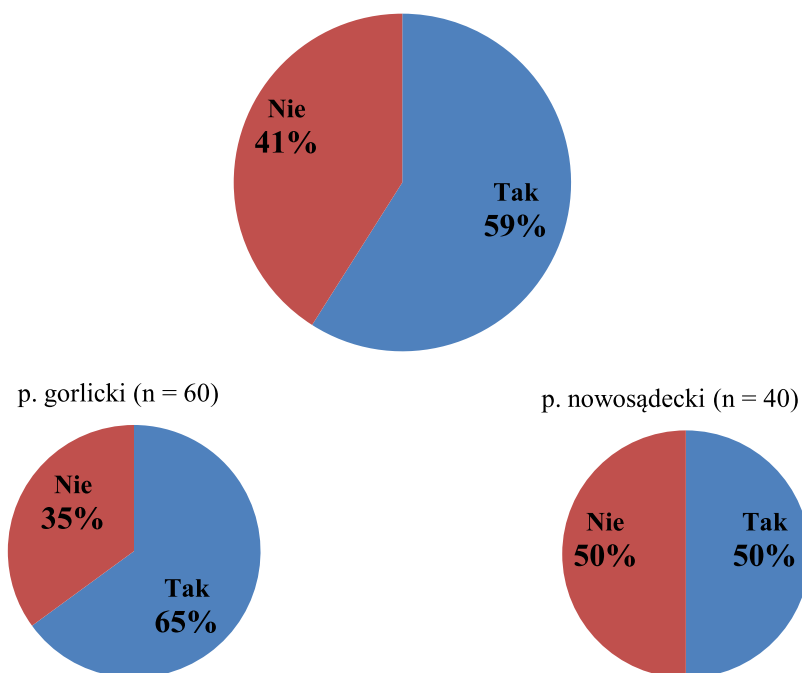
Tabela 18. Stopień zadowolenia ze świadczonych usług (n = 100)

Wyszczególnienie	Skala						
	1	2	3	4	5	6	7
P. gorlicki	5%	7%	27%	33%	23%	3%	2%
P. nowosądecki	2,5%	15%	27,5%	25,5%	17,5%	2,5%	10%
POWIATY OGÓLEM	4%	10%	27%	30%	21%	3%	5%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Tabela 18 prezentuje stopień zadowolenia respondentów ze świadczonych usług. Zastosowano w tym przypadku siedmio stopniową skalę ocen (gdzie 1 – oznacza nie zadowolenie, a 7 – oznacza zadowolenie). Jak widać powyżej 30% badanych nie jest ani zadowolona ani nie zadowolona z usług Urzędu Pracy. 21% bezrobotnych jest średnio zadowolonych ze świadczonych usług natomiast 4% respondentów w ogóle nie jest zadowolona z tego, w jaki sposób jest obsługiwana przez pracowników Urzędu Pracy. Co dwudziesty ankietowany jest usatysfakcjonowany z usług PUP.

Rys. 61. Wsparcie bezrobotnych ze strony PUP – wskazania respondentów (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

59% ankietowanych uważa, że działania PUP w odpowiedni sposób wspierają bezrobotnych. Co drugi badany uważa, iż Urząd Pracy nie pomaga bezrobotnym. W powiecie nowosądeckim zdaniem jednej połowy badanych PUP wspiera bezrobotnych, natomiast zdaniem drugiej nie. W powiecie gorlickim 65% ankietowanych twierdzi, że można liczyć na wsparcie z Urzędu Pracy.

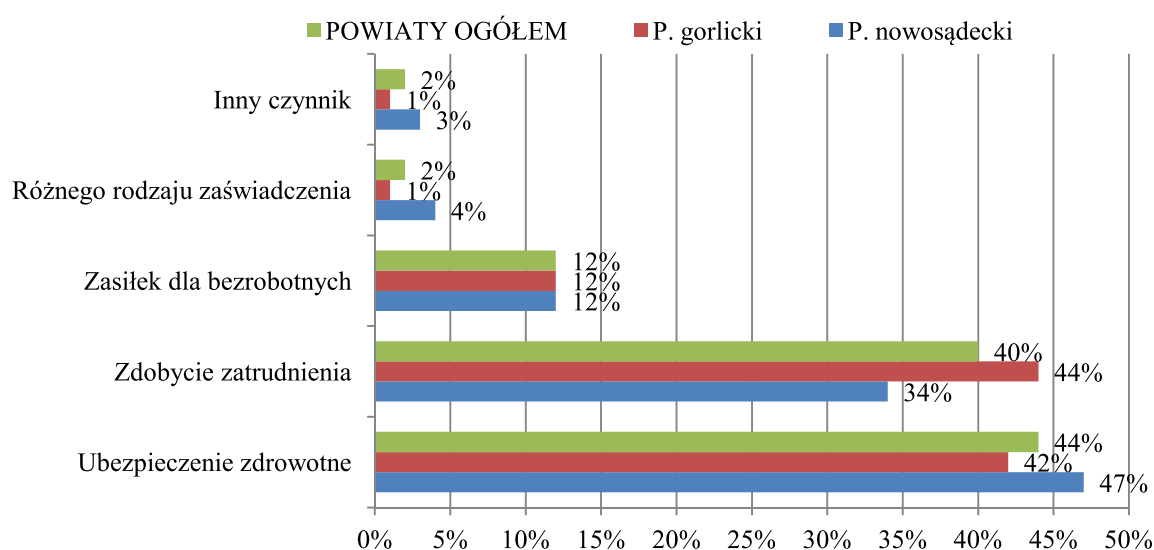
Tabela 19. Zmiany poprawiające jakość świadczenia usług przez PUP według badanych bezrobotnych (n = 36)

Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓLEM
Większa liczba ofert pracy	21%	32%	25%
Miła i lepsza obsługa	21%	5%	14%
Mniejsze kolejki	9%	16%	12%
Mniej biurokracji	13%	5%	9%
Poprawa wizerunku urzędu	4%	5%	5%
Lepsza współpraca z bezrobotnymi	8%	0%	5%
Zaangażowanie pośredników pracy	4%	5%	5%
Dostęp do każdej oferty pracy	0%	11%	5%
Inne	4%	5%	5%
Zmiana personelu	0%	11%	5%
Współpraca urzędu z firmami	4%	0%	2%
Organizacja próbnych rozmów kwalifikacyjnych	4%	0%	2%
Sprawdzanie pracodawców	4%	0%	2%
Dostępność pracowników	4%	0%	2%
Nic	0%	5%	2%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Jedna czwarta badanych uważa, że większa liczba ofert pracy znacznie poprawiłaby jakość świadczenia usług. 14% respondentów wskazało na miłszą i lepszą obsługę, z kolei 12% na mniejsze kolejki. Często podawaną odpowiedzią była również mniejsza biurokracja, które zdaniem ankietowanych znacznie pogarsza jakość usług w Urzędzie Pracy. Dla 5% respondentów poprawić sposób świadczonych usług może m.in. poprawa wizerunku Urzędu, lepsza współpraca z bezrobotnymi, zaangażowanie pośredników pracy, dostęp do każdej oferty pracy, zmiana personelu i inne.

Rys. 62. Czynniki motywujące bezrobotnych do rejestracji w PUP – deklaracje respondentów (n = 99)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Najczęściej wskazywanym przez respondentów czynnikiem motywującym ich do rejestracji w PUP jest posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego. Może to być spowodowane tym, iż w razie choroby mogą oni korzystać z usług Funduszu Zdrowia nic nie płacąc. Dla 40% ankietowanych możliwość zdobycia zatrudnienia motywuje ich do rejestracji w Urzędzie Pracy. 12% badanych motywuje perspektywa posiadania zasiłku dla bezrobotnych.

Tabela 20. Uczestnictwo respondentów w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP (n = 100)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
P. gorlicki	23%	48%	22%	5%	2%
P. nowosądecki	25%	30%	28%	17%	0
POWIATY OGÓŁEM	24%	41%	24%	10%	1%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

41% ankietowanych na pytanie czy chętnie uczestniczą w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP odpowiedziało raczej tak. Ponadto co czwarty badany zdecydowanie

tak oraz nie ma zdania. Tylko 1% respondentów w ogóle nie uczestniczy chętnie w formach pomocy organizowanych przez Urząd Pracy. Z kolei raczej nie – 10% badanych.

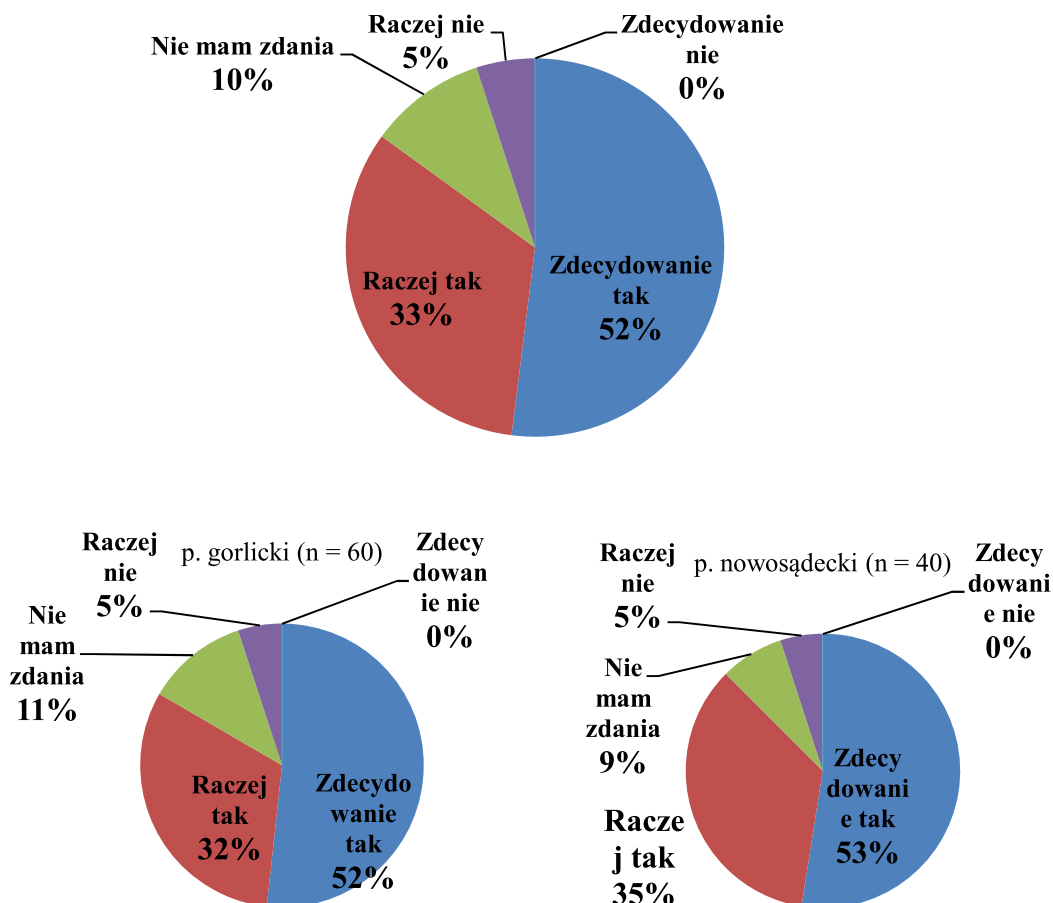
Tabela 21 prezentuje deklaracje respondentów z powiatów gorlickiego i nowosądeckiego na temat przydatności kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe. W narzędziu badawczym posłużono się następującą skalą ocen: Zdecydowanie tak, Raczej tak, Nie mam zdania, Raczej nie, Zdecydowanie nie.

Tabela 21. Przydatność kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe – deklaracje respondentów (n = 100)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
P. gorlicki	73%	20%	7%	0%	0%
P. nowosądecki	65%	30%	3%	2%	0%
POWIATY OGÓLEM	70%	24%	5%	1%	0%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Rys. 63. Chęć uczestnictwa bezrobotnych w kursach organizowanych przez PUP – deklaracje respondentów (n = 100)

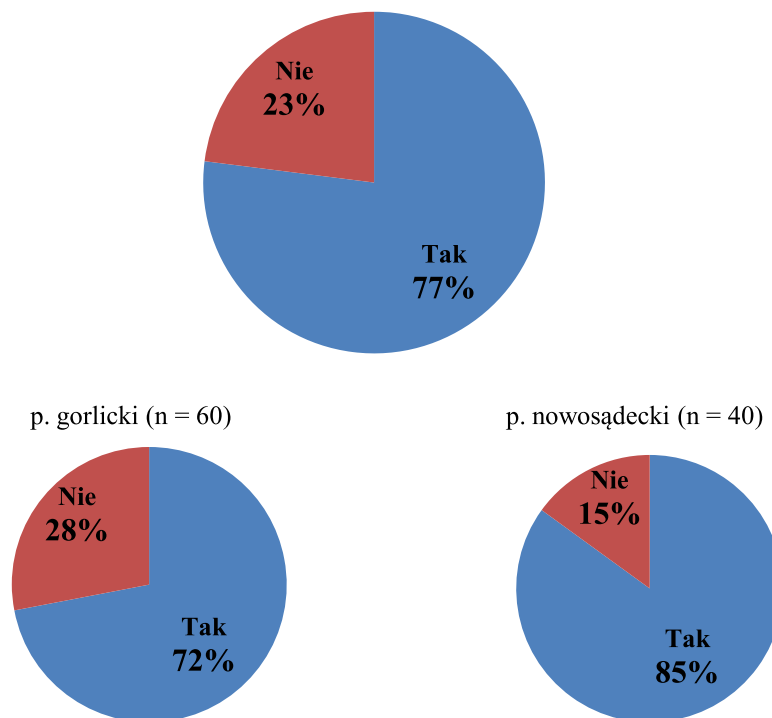

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Ponad połowa badanych zdecydowanie chętnie uczestniczy w kursach organizowanych przez PUP. Co trzeci ankietowany raczej wyraża chęć uczestnictwa w kursach, z kolei 10% nie ma zdania na ten temat. W kursach raczej nie chce brać udziału 5% badanych. Nikt z respondentów nie zaznaczył, iż zdecydowanie nie chce uczestniczyć w kursach organizowanych przez PUP. Może to świadczyć o chęci rozwoju respondentów, dzięki czemu będą mogli łatwiej znaleźć upragnioną pracę.

Z punktu widzenia analizy opinii i postaw respondentów istotne wydaje się poznanie ich zdania na temat posiadania odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Z badań tych wynika, że ponad trzy czwarte badanych posiada kwalifikacje na odpowiednim poziomie. Co czwarty ankietowany nie dysponuje właściwymi kwalifikacjami.

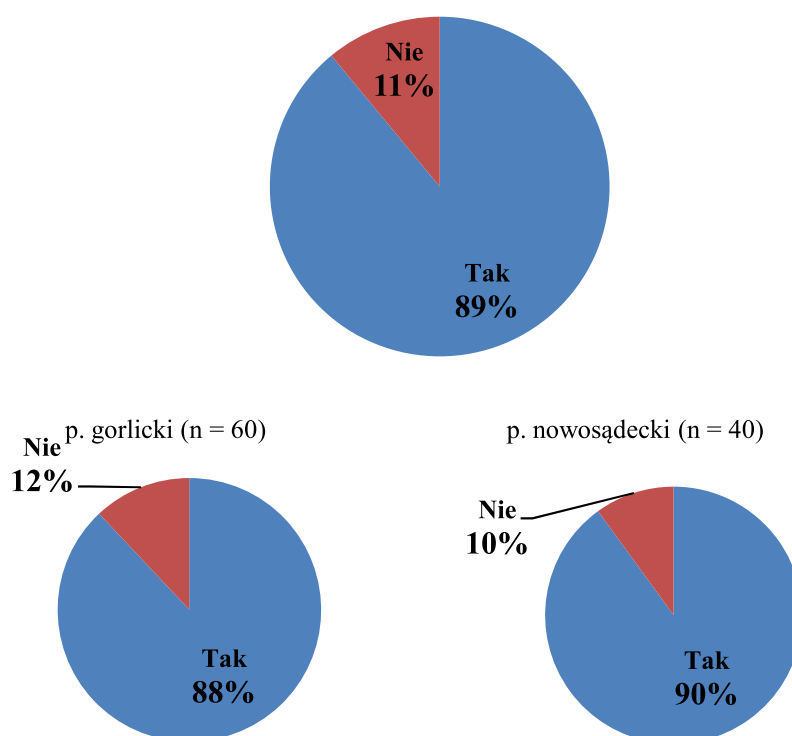
Rys. 64. Deklaracja respondentów na temat posiadania przez nich odpowiednich kwalifikacji zawodowych (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

89% respondentów wyraża chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Udział tych badanych osób jest zbliżony zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim (rysunek 65). Wyniki te pozytywnie skutkują na przyszłość.

Rys. 65. Deklaracja chęci podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez badanych (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

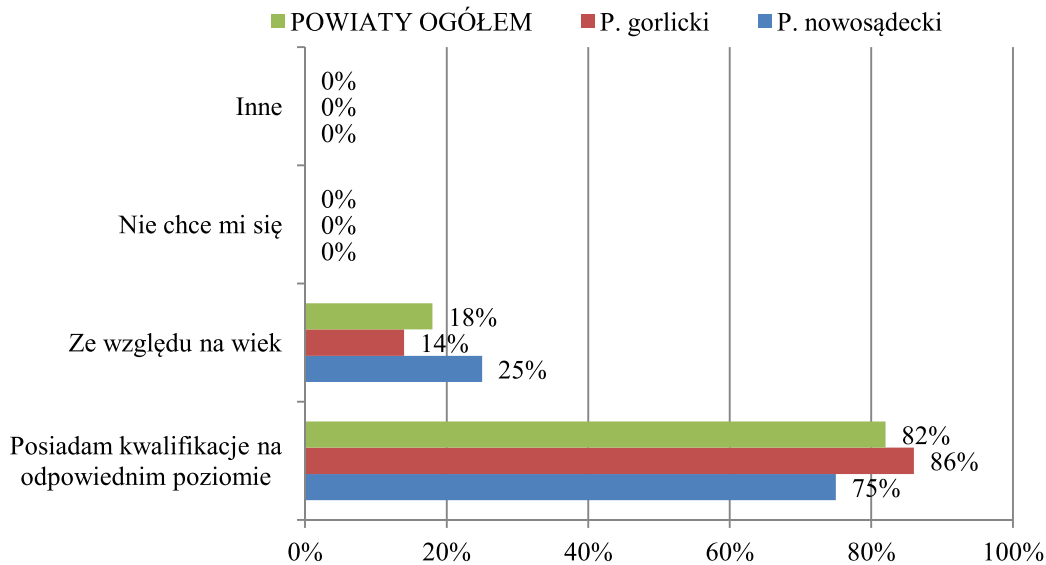
Tabela 22. Powody podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez ankietowanych (n = 84)

Wyszczególnienie	P. gorlicki	P. nowosądecki	POWIATY OGÓLEM
Zdobyć pracę	60%	42%	52%
Rozwój zawodowy	13%	17%	15%
Lepsze wynagrodzenie	4%	10%	7%
Dla satysfakcji	2%	12%	6%
Nadążyć za rynkiem pracy	4%	5%	4%
Doświadczenie zawodowe	4%	2%	3%
Atrakcyjność na rynku pracy	5%	0%	3%
Sprostać wymaganiom pracodawcy	2%	0%	1%
Inne	6%	12%	9%

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Głównym powodem podnoszenia kwalifikacji przez ankietowanych jest chęć zdobycia pracy. Uważa tak połowa badanych. Ponadto dla co szóstego badanego podnoszenie kwalifikacji wiąże się z rozwojem zawodowym, co jest bardzo istotne w dzisiejszych czasach, gdyż można się cały czas rozwijać. Spośród respondentów 6% osób chce podnosić kwalifikacje dla własnej satysfakcji natomiast 4% aby nadążyć za zmieniającym się rynkiem pracy. Dla 7% badanych lepsze kwalifikacje oznaczają większe wynagrodzenie.

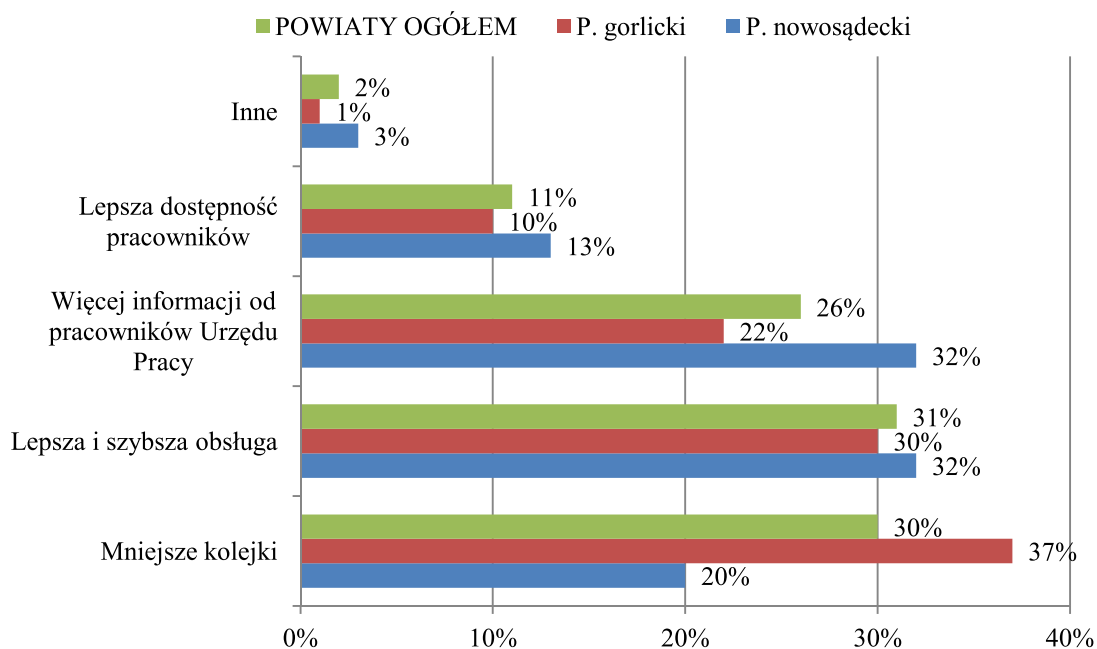
Rys. 66. Motywy nie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez bezrobotnych – deklaracje respondentów (n = 11)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

82% respondentów nie podnosi swoich kwalifikacji ponieważ uważa, iż posiada je na odpowiednim poziomie. Z kolei 18% badanych nie podnosi kwalifikacji ze względu na wiek. Warto wspomnieć, że żadna z osób ankietowanych nie wskazała innej odpowiedzi. Ponadto nikt nie zaznaczył lenistwa jako głównego powodu nie podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

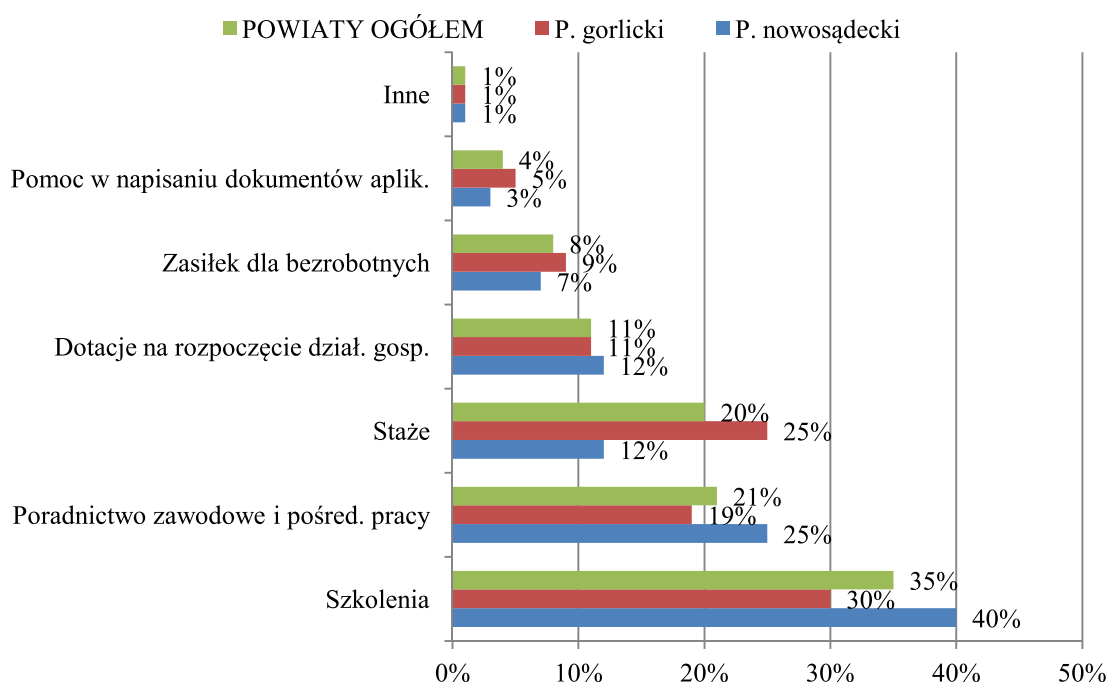
Rys. 67. Oczekiwania respondentów względem PUP (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

W analizowanych powiatach 30% respondentów oczekuje od PUP mniejszych kolejek, a także lepszej i szybszej obsługi. 26% ankietowanych chce otrzymywać więcej informacji od pracowników Urzędu Pracy z kolei co dziewiąty badany wskazał na lepszą dostępność pracowników. W powiecie gorlickim na pierwszym miejscu znajduje się zmniejszenie kolejek podczas załatwiania jakichkolwiek spraw natomiast w powiecie nowosądeckim 32% badanych oczekuje lepszej i szybszej obsługi oraz więcej informacji od pracowników.

Rys. 68. Korzystanie z wybranych form pomocy – wskazania badanych (n = 100)

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

35% ankietowanych chce skorzystać w przyszłości ze szkoleń. 21% respondentów wskazało na poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy z kolei co piąty badany na staże. 11% ankietowanych deklaruje chęć korzystania z dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Z zasiłku dla bezrobotnych chce skorzystać co dwunasty badany. Na pomoc w napisaniu dokumentów aplikacyjnych np. CV, list motywacyjny wskazało 4% respondentów co jest bardzo budujące ponieważ obecnie coraz mniej osób ma z tym problemy.

Rozdział 5. Wsparcie dla osób bezrobotnych – propozycje rozwiązań

5.1. Propozycje rozwiązań przeciwdziałających bezrobociu

W tym rozdziale zostaną przedstawione propozycje rozwiązań dotyczących wsparcia osób bezrobotnych. Wsparcie to będzie dotyczyło zarówno tych osób, które są już bezrobotnymi, jaki i tych, które nie miały jeszcze styczności z rynkiem pracy. Chodzi tu głównie o osoby młode uczęszczające do szkoły bądź studiujące.

Mówiąc o przeciwdziałaniu bezrobociu trzeba zwrócić uwagę na działania mające na celu zapobieganie wejścia do grupy bezrobotnych. Dotyczy to głównie o osób młodych, które uczęszczają do szkoły bądź też studiują na uczelni. Jest to bardzo istotne, gdyż lepiej wcześniej zapobiegać i zwalczać niż później borykać się z tak ogromnym problemem wydając tym samym więcej pieniędzy na różnorodne programy. Ważne jest, aby osoby młode po ukończeniu szkoły nie miały problemów ze znalezieniem zatrudnienia, tak jak jest to dotychczas. Najczęstszym problemem u osób młodych jest brak doświadczenia zawodowego bądź też często nie posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych do aktualnych potrzeb rynku pracy.

Mówiąc o osobach młodych ważne jest wypowiedzenie się na temat wyboru przez nich kierunku studiów. Bardzo często zdarza się, że nie mając pomysłu co robić dalej, idą na kierunek najbardziej popularny i oblegany przez absolwentów szkół, który łatwo jest ukończyć lecz nie jest potrzebny na rynku pracy. Może to skutkować w przyszłości problemami ze znalezieniem pracy, gdyż rynek będzie potrzebował osób z ukończonymi innymi kierunkami studiów.

Jak wiadomo lokalny rynek pracy ma niestety ograniczenia w posiadaniu odpowiedniej liczby ofert pracy. Stąd też osoby, które po ukończeniu studiów nie mogą znaleźć zatrudnienia w swoim zawodzie bardzo często szukają innej pracy zarobkowej często o całkowicie innym kierunku. Pozostali absolwenci, którzy nie znajdą pracy są zmuszeni do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. Zdarza się też tak, że osoby po ukończeniu szkoły średniej wybierają się na studia wyższe, aby nie tylko podnieść swoje kwalifikacje, lecz również być w przyszłości bardziej atrakcyjniejszym pracownikiem dla przyszłego pracodawcy. W trakcie studiów osoby te mogą odbywać praktyki studenckie bądź ewentualnie zdobyć jakąś pracę dorywczą. Posiadanie takiej pracy dorywczej niesie ze sobą pozytywne skutki ponieważ można zdobyć nie tylko doświadczenie, lecz również nawiązać

nowe kontakty, które mogą być przydatne w późniejszym okresie. Ponadto praca dorywcza z czasem może stać się pracą stałą.

Osoby młode od samego początku mają ciężko zaczynając od wyboru szkoły średniej a kończąc na znalezieniu zatrudnienia. Z zatrudnieniem wiąże się kwestia umów, które obecnie pracodawca nie chce zawierać na długi okres czasu. Najczęściej zawierane są tzw. umowy „śmieciowe”. Umowy te nie gwarantują stabilnego zatrudnienia, a co za tym idzie młode osoby mogą odkładać na później zakładanie rodziny, gdyż wiąże się to z niepewną sytuacją finansową.

Często zdarza się, że osoby będące na emeryturze „dorabiają” na pół etatu. Jest to korzystne nie tylko dla pracownika, ale także dla pracodawcy ze względu na niskie koszty. Niestety dla osób młodych, które ukończyły szkołę średnią bądź studia nie jest to dobre rozwiązanie. Miejsca pracy, które teoretycznie powinny być wolne, są zajęte i tym samym młodzi nie mogą znaleźć pracy.

Chcąc ograniczać bezrobocie wśród młodych osób Powiatowe Urzędy Pracy powinny zacząć przeciwdziałać bardzo wcześnie. Chodzi tu głównie o młodych uczęszczających jeszcze do szkoły, którzy nie weszli do grupy bezrobotnych. W tym przypadku można dokonać podziału na osoby w wieku:

- 6 – 15 lat;
- 16 – 19 lat;
- 20 – 26 lat.

Młodzi w wieku 6 – 15 lat to osoby uczęszczające do szkoły podstawowej oraz do gimnazjum. Od najmłodszych lat powinno się ich uświadamiać co to jest bezrobocie, jakie niesie ze sobą zagrożenie oraz jak przeciwdziałać temu zjawisku. Istotne jest to przede wszystkim w gimnazjum ponieważ uczniowie są zmuszeni podjąć ważną decyzję dotyczącą ich przyszłości. Chodzi o wybór szkoły średniej, która posiada kierunek zgodny z ich zainteresowaniami. Dzięki temu będą mogli zrealizować swoje plany związane z przyszłą pracą.

Grupa wiekowa 16 – 19 lat to młodzież, która przez:

- dwa lub trzy lata uczęszcza do zasadniczej szkoły zawodowej;
- trzy lata uczęszcza do liceum ogólnokształcącego;
- cztery lata uczęszcza do technikum.

Przez ten okres zdobywają nowe umiejętności, które mają przygotować ich do zawodu. Młodzież po szkole średniej może od razu iść do pracy jednakże może napotkać

pewne trudności związane z brakiem doświadczenia zawodowego, które jest wymagane przez pracodawcę. Bardzo często osoby po szkole nic nie potrafią, gdyż nabyły tylko teoretyczne umiejętności. Pracodawcy powinni zmienić swoje nastawienie i dać szansę młodym. Tylko wtedy będą mogli pracować i nabywać nowe praktyczne umiejętności, których w szkole niestety nie zdołają zdobyć.

Młodzież w szkole zawodowej uczęszcza na obowiązkowe praktyki, dzięki którym ma się odpowiednio przygotować do zawodu czy nabyć nowe umiejętności. Lecz bardzo często pracodawcy na praktykach nie pozwalają uczniom wykonywać każdej czynności. W tej sytuacji przyszły pracownik w nowej pracy musi liczyć sam na siebie i wykonywać niektóre czynności w oparciu o to, co był w stanie jedynie zobaczyć na praktykach. W technikum młodzież po zdaniu egzaminu uzyskuje tytuł technika. Z kolei w liceum młodzież może uczyć się wybranych przedmiotów na poziomie rozszerzonym.

Po ukończeniu szkoły średniej młodzi absolwenci mają do wyboru pracę lub studia. Pracę starają się znaleźć absolwenci szkół zawodowych bądź technikum. Z kolei najczęściej na studia wybierają się osoby po ukończeniu liceum ogólnokształcącego. Wybór kierunku studiów jest dla młodej osoby bardzo trudnym wyborem tym bardziej, że musi się później zmierzyć z lokalnym rynkiem pracy.

W szkole średniej powinno się przede wszystkim uświadamiać młodych odnośnie wyboru kierunku studiów. Muszą wiedzieć, że od tego wyboru zależy ich cała przyszłość. Ponadto istnieje potrzeba mówienia im jakie wady i zalety niesie za sobą dany kierunek studiów. Nie każdy bowiem jest łatwy i posiada taki sam poziom trudności. Trzeba ich uświadamiać, aby po dwóch miesiącach nie zrezygnowali bądź nie zmieniali kierunku na inny, gdyż przytłoczeni nowymi przedmiotami, wykładowcami, nowym miejscem obawiają się, że sobie nie poradzą. Nauczyciele szkoły średniej powinni starać się tak współpracować z uczniami, aby wiedzieli, że w razie jakiegokolwiek problemu zawsze mogą liczyć na ich fachową pomoc i bez żadnych obaw pytać o wszystko. W szkołach średnich od pierwszej klasy powinno się uczyć młodych uczniów na temat zagrożeń związanych z bezrobociem oraz jak temu przeciwdziałać. Ponadto Powiatowe Urzędy Pracy powinny nawiązać współpracę ze szkołami średnimi. Nauczyciele w ramach zajęć przyprowadzaliby uczniów do PUP, gdzie po dokładnym oprowadzeniu i omówieniu wszystkich działów posiadaliby wiedzę na temat ich funkcjonowania. Ponadto dysponowaliby w przyszłości wiedzą gdzie iść, co załatwić i jakie posiadać dokumenty. Znając poszczególne działy mogą czuć się pewniej i znacznie poprawiłoby załatwianie spraw urzędowych. Z drugiej strony problem bezrobocia może bardziej dotrzeć do młodych kiedy zobaczą na własne oczy zobaczą ich skalę.

Młodych w wieku 20 – 26 lat zalicza się do studentów. Jest to jedna z najbardziej zagrożonych grup. Po ukończeniu studiów jedna część absolwentów będzie szukała zatrudnienia gdziekolwiek, z kolei druga część tylko i wyłącznie zgodnej ze swoim wykształceniem. Na obecnym rynku pracy znalezienie zatrudnienia może być trudne zwłaszcza po ukończeniu popularnych kierunków. Powiatowe Urzędy Pracy powinny organizować tzw. „dni otwarte” podczas których osoby do 26 roku życia mogą za darmo skorzystać z indywidualnych porad, zapoznać się z szansami na rynku pracy czy też zaplanować swoją karierę zawodową. Dodatkowo będzie możliwość przygotowania się do wejścia na rynek pracy. Tym sposobem młodzi ludzie będą posiadać istotną wiedzę na temat rynku pracy. Po zakończeniu studiów może im to bardzo ułatwić nie tylko poszukiwanie pracy, ale również podjęcie decyzji czy dalej się kształcić czy też robić sobie jakiś dodatkowy kurs. Dzięki współpracy uczelni z firmami studenci mogą zdobyć pracę bądź nawiązać nowe kontakty.

Aby od samego początku nie zrażać absolwenta do realiów rynku pracy ważna okazałaby się pomoc rządu. Chodzi o to, że pracodawcy, którzy zatrudniliby absolwentów np. na okres od 3 – 6 miesięcy mogliby uzyskać dodatkowe fundusze na firmę. Dzięki temu absolwent miałby umożliwiony start zaraz po studiach. Pracodawca po upływie tego czasu nie miałby obowiązku przedłużania umowy. W tej sytuacji zdobyte doświadczenie zawodowe, może być pomocne w przyszłości podczas poszukiwania innej pracy. Warto wspomnieć, że taka praca podniesie również samoocenę i motywację.

Nie wszystko zależy tylko i wyłącznie od Powiatowych Urzędów Pracy. Na powodzenie działań mają również wpływ różnorodne uwarunkowania zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne.

Uwarunkowania wewnętrzne dotyczą przede wszystkim wielkości środków przeznaczonych na zwalczanie bądź ograniczanie bezrobocia. Oczywiście jest, że im więcej tym lepiej. Z powodu małych środków PUP może mieć problemy z realizacją założonych celów, które mają pomóc bezrobotnym. W dużej mierze uwarunkowania te mają wpływ na skuteczność działań prowadzonych przez PUP. Choć Urząd Pracy wykazuje chęć współpracy, także od samego bezrobotnego zależy czy te działania przyniosą oczekiwany efekt.

Uwarunkowania zewnętrzne:

- demograficzne;
- finansowe;
- polityczne;

- prawne;
- oświata.

Uwarunkowania demograficzne w dużej mierze mają wpływ na poziom bezrobocia. Coraz więcej młodych ludzi wyjeżdża za granicę, gdyż w kraju nie widzi żadnych perspektyw na znalezienie pracy. Zostają osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. W wieku produkcyjnym zostają z reguły osoby po 40 roku życia, dla których wyjazd za granicę nie wchodzi w ogóle w grę. Ci młodzi, którzy zostają, odkładają na później założenie rodziny i posiadanie dzieci z obawy o utratę pracy bądź trudności w jej znalezieniu. Mniejsza liczba urodzeń oraz emigracje do innych krajów skutkuje starzeniem się polskiego państwa. Mniej dzieci oznacza w przyszłości mniej uczniów i studentów, a co za tym idzie zamykanie szkół i uczelni wyższych oraz zwolnienia. To spowodować może wzrost bezrobocia oraz niedobór osób z odpowiednim wykształceniem.

Państwo nie powinno również oszczędzać na oświacie, szkolnictwie wyższym. W dużej mierze głównym problemem jaki posiada obecnie każda szkoła czy uczelnia są ograniczone fundusze lub ich brak. Posiadanie pieniędzy pozwoli uczelniom wyższym przeprowadzać badania naukowe, które dla rozwoju są bardzo istotne. Jednakże ministerstwo przeznaczając pieniądze nie powinno z góry zakładać, że ta część pieniędzy idzie na nauczanie, a druga część na badania. Każda uczelnia, gdyby posiadała pewną swobodę działania, lepiej mogłaby „zarządzać” finansami niż teraz. Polityka państwa ma za zadanie tak prowadzić działania, aby likwidować bądź łagodzić bezrobocie. Szczególnie w swoich działaniach zwraca uwagę na młodych, którzy kończąc jeden etap nauczania, przechodzą do drugiego – do zatrudnienia. W dużej mierze to od prowadzonej polityki państwa zależy jak będą wyglądały losy młodego człowieka czy np. będzie posiadał odpowiednie wsparcie bądź też czy państwo będzie wspomagać pracodawców w zakładaniu nowych firm, dzięki którym powstaną nowe miejsca pracy, itd. Z kolei odnośnie uwarunkowań prawnych ważne jest, aby regulacje nie utrudniały lecz ułatwiały załatwianie jakichkolwiek spraw. W tym przypadku młodzi przedsiębiorcy chcąc założyć firmę bądź uzyskać na nią dofinansowanie muszą przedłożyć mnóstwo wymaganych dokumentów. Zmniejszenie ich liczby znacznie poprawiłoby i usprawniło załatwianie tych spraw.

Równie istotnym warunkiem jest oświata. W głównej mierze chodzi o dostosowywanie się do aktualnych potrzeb rynku pracy. Rynek pracy, jego wymagania zmieniają się z roku na rok. System szkolnictwa wyższego oraz szkoły podstawowej czy średniej niestety nie jest w stanie nadążyć za ciągłymi zmianami. W tej sytuacji należy dokształcać młode osoby odnośnie rynku pracy, jego aktualnych potrzeb, aby świadomie

dokonywali wyborów. Ponadto ministerstwo powinno brać pod uwagę opinie pracowników szkół czy uczelni, którzy na co dzień mają styczność z problemami i posiadają większą wiedzę niż ci co siedzą „za biurkiem”.

5.2. Działania wspierające osoby pozostające bez pracy

W tym podrozdziale zostaną przedstawione rozwiązania, których głównym zadaniem jest wspieranie osób pozostających bez pracy.

Omawiając problem bezrobocia istotne okazuje się wskazanie rozwiązań wspierających bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, że posiadanie statusu bezrobotnego nie jest powodem do radości czy do chwalenia się dookoła. Brak pracy, a co za tym idzie brak środków finansowych jest głównym powodem prowadzącym do załamania psychicznego. Jest to bardzo niebezpieczne zwłaszcza u osób, które posiadają rodzinę. Ze względu na trudności w znalezieniu zatrudnienia nie mogą zapewnić jej warunków na odpowiednim poziomie w wyniku czego z każdym dniem ich sytuacja finansowa pogarsza się. Dodatkowo powodować to może stres oraz brak motywacji do dalszego działania.

Najbardziej zagrożone są osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy. W większości osoby te mogą czuć się wykluczone społecznie, ze swojego otoczenia. Przy przedłużającym się braku perspektyw na znalezienie pracy bezrobotny może popaść w depresję. W tej sytuacji traci on jakąkolwiek motywację do aktywnego poszukiwania pracy. Do Urzędu Pracy zgłasza się już tylko z obowiązku, a nie z chęci poprawy swojego losu.

Warto wspomnieć, że bezrobocie przyczynia się również do powstawania patologii. Chodzi tu głównie o wzrost przestępczości, alkoholizm czy też agresję. Bezrobotny chcąc rozładować napięcie może sięgnąć po kieliszek bądź też zacząć stosować przemoc domową. Będąc w beznadziejnej sytuacji łatwiej może popadać w nałogi.

Trudna sytuacja jest nie tylko dla samej osoby bezrobotnej, ale także dla państwa. Z powodu bezrobocia obniża się poziom wzrostu gospodarczego. Państwo musi zwiększać nakłady finansowe na walkę z tym zjawiskiem poprzez różnego rodzaju zasiłki, programy, itd. Ponadto jeśli na jedno miejsce pracy przypada kilkanaście osób, pracodawca nie musi obawiać się, że w razie zwolnienia pracownika będzie miał trudności ze znalezieniem następnego. Nie jest to dobre ponieważ pracodawcy nie zależy wtedy tak bardzo na pracowniku.

Powiatowe Urzędy Pracy zmniejszając biurokrację w dużym stopniu znacznie ułatwiłyby bezrobotnym załatwianie jakichkolwiek spraw. Obecnie każdy kto idzie do PUP, chcąc coś załatwić, zdobyć zaświadczenie, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wiele innych, musi wypełnić mnóstwo „papierków”, aby uzyskać to, po co przyszedł. W niektórych przypadkach nie wystarczy jedna wizyta w Urzędzie, lecz wymagana jest obecność co najmniej kilka razy. Powoduje to ogromną niechęć i zdenerwowanie bezrobotnych ponieważ muszą marnować niepotrzebnie dużo czasu. Dodatkowo złość potęgować może konieczność stania w kolejkach, które niestety na stałe wpisały się w obraz Urzędu Pracy. W tym celu na początek wprowadzono elektroniczną rejestrację, której głównym celem jest zmniejszenie kolejek podczas osobistej rejestracji. Dzięki temu każda osoba bez problemów może się zarejestrować nie wychodząc z domu. Oczywiście nadal istnieje możliwość normalnej rejestracji.

Powiatowe Urzędy Pracy powinny jeszcze bardziej zachęcać bezrobotnych do wytrwałego szukania pracy. Jeśli bezrobotny będzie miał świadomość, że bezpośrednie zgłaszanie się do pracodawcy zwiększy jego szanse na szybsze znalezienie pracy wówczas może bardziej się starać i zacząć to realizować. Pracownicy Urzędów Pracy powinni uczyć bezrobotnych jak efektywnie poszukiwać pracy, tak aby po jednej nieudanej próbie nie zrażali się tylko nadal próbowali aż do skutku. Pomimo szkoleń, jakie są realizowane w tym celu, warto jest nadal dogłębnie uświadamiać bezrobotnych.

Pomimo pomocy jaką udzielają PUP, bezrobotni powinni wiedzieć, że w razie jakichkolwiek problemów mogą liczyć na Urząd Pracy. Warto, aby na każdym spotkaniu pośrednik pracy informował o tym osobę pozostającą bez pracy. Jednakże najczęściej pośrednik pracy pobieżnie i od niechcenia udziela informacji. Ponadto pracownik urzędu przyjmuje osobę zgłaszającą się na spotkanie jak kolejnego petenta, który musi złożyć podpis. I to właśnie powinno się zmienić. Bezrobotny, który za pierwszym razem będzie niezadowolony i niezbyt miło przyjęty przy kolejnym spotkaniu może nie wykazywać chęci współpracy. Z kolei jeśli bezrobotny od samego początku zauważy, że ma w kimś oparcie oraz może liczyć na fachową pomoc łatwiej będzie mu się odnaleźć w środowisku, w którym się aktualnie znajduje oraz korzystać z porad. Ponadto chętniej będzie współpracował z danym pracownikiem Urzędu. W dużej mierze chodzi tutaj głównie o wsparcie i motywację do poszukiwania przez bezrobotnego odpowiedniej oferty pracy a nie na spoczywaniu na laurach.

Pośrednicy pracy, którzy mają najwięcej styczności z bezrobotnymi powinni tak nimi pokierować, aby chętnie podnosili swoje kwalifikacje zawodowe. Dotyczy to osób zwłaszcza długotrwale bezrobotnych. W zależności czy jest to osoba starsza czy młodsza i je ma, to i tak gdyby posiadała jakieś dodatkowe zaświadczenia bądź świadectwa nie zaszkodziłoby. Nawet lepiej mogłoby ułatwić znalezienie zatrudnienia w jakiejś firmie. Ponadto pracownik Urzędu nie musi kierować bezrobotnego tylko i wyłącznie na oferty pracy zgodne z jego wykształceniem bądź zawodem. W tej sytuacji może namówić osobę znajdującą się bez pracy, aby zgłosił się do pracodawcy o całkiem innym profilu pracy. Może się tak zdarzyć, że pomimo posiadania innego zawodu, cechy bezrobotnego, jego zaradność, odporność na stres mogą okazać się dla przyszłego pracodawcy cenne i będzie wyrażał chęć zatrudnienia go.

Powiatowe Urzędy Pracy oferują również pracę za granicą. Zarówno w Urzędzie Pracy, jak i na jego stronie internetowej znajduje się wiele ofert pracy umożliwiających wyjazd za granicę, ale gwarantujących zatrudnienie. Bardzo często główną barierą uniemożliwiającą pracę, jest znajomość danego języka co najmniej na poziomie podstawowym. Obecnie większość osób zna chociażby jeden język obcy na poziomie komunikatywnym. W gorszej sytuacji są osoby starsze, powyżej 50 roku życia. Przez większość swojego życia osoby te pracowały w jednym zakładzie, w którym język obcy nie był wymagany. Po likwidacji zakładu pracy i byciu w rejestrze Urzędu Pracy mają szansę na pracę, gdyż posiadają ogromne doświadczenie zawodowe. Niestety pomimo, iż dana osoba bezrobotna wyrażałaby chęć wyjazdu najpierw zobowiązana byłaby do nauki wymaganego języka. W tym przypadku pośrednik pracy powinien udzielić wszelkich informacji, gdzie bezrobotny mógłby uczęszczać na kurs nauki języka a także wspierać go, aby nie rezygnował. Może się również zdarzyć, że część bezrobotnych posiadająca odpowiednie kwalifikacje oraz znajomość języka obcego nie chce wyjeżdżać za granicę. Jednym z powodów może być obawa przed rozłąką z rodziną, a także sam strach przed tak radykalnymi zmianami. W tej sytuacji pośrednik pracy musi pomagać bezrobotnemu znaleźć pracę na lokalnym rynku pracy.

Powiatowe Urzędy Pracy najczęściej oferują pomoc dla bezrobotnych w postaci aktywnych działań, do których zalicza się przede wszystkim szkolenia, staże, wsparcie działalności gospodarczej, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania, roboty publiczne, prace interwencyjne i inne. Głównym zadaniem pracownika Urzędu może być doradzanie bezrobotnym co może być dla niego dobre uwzględniając jednocześnie jego zainteresowania oraz predyspozycje. Bezrobotni dzięki uzyskaniu tego rodzaju pomocy mogą mieć większe szanse na znalezienie pracy niż dotychczas. Przykładem może być skorzystanie ze szkoleń

dzięki którym bezrobotny będzie mógł uzyskać, uzupełnić bądź polepszyć swoje kwalifikacje zawodowe lub umiejętności. Zasiłki dla bezrobotnych powinni otrzymywać tylko ci, co naprawdę potrzebują. Wtedy można uniknąć sytuacji, w których niektórzy bezrobotni „kombinują” żeby otrzymać pieniądze. Nie zależy im wówczas na szybkim znalezieniu pracy, gdyż co miesiąc mają zapewniony dochód.

Warto wspomnieć, że dla osób długotrwale bezrobotnych, Urząd Pracy powinien często organizować grupy wsparcia, spotkania z psychologiem. Dzięki temu bezrobotni będą wiedzieć, że nie są pozostawieni sami sobie. Ponadto w grupie będą mogli podzielić się swoimi uwagami czy przede wszystkim doświadczeniami z pracodawcami, zarówno tymi pozytywnymi, jak i negatywnymi. Łatwiej będzie im sobie poradzić z daną sytuacją, gdy będą mieć takie wsparcie. W grupie motywacja bezrobotnych może być o wiele większa. Sukces jednego z nich może powodować chęć odniesienia tego samego przez drugiego.

Wykorzystywanie środków unijnych jest obecnie bardzo popularne i coraz więcej instytucji publicznych oraz podmiotów prywatnych z nich korzysta. Zarówno w powiecie gorlickim, jak i nowosądeckim Powiatowe Urzędy Pracy pozyskiwały, a następnie wydatkowały środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki zdobytym funduszom omawiane powiaty zrealizowały i nadal realizują różnorodne projekty, których głównym celem jest likwidacja bądź ograniczanie bezrobocia. Ponadto środki zostały przeznaczone na szkolenia, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, itd.

Wszystkie działania PUP powinny być w dużej mierze skierowane dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, najbardziej zagrożonych. Są to przede wszystkim osoby młode do 30 roku życia jak również osoby powyżej 50 roku. Osoby młode ze względu na małe doświadczenie lub jego brak napotykać trudności. W tym celu PUP, które posiadają istotną wiedzę na temat zapotrzebowania na rynku pracy, powinny uczyć młodych rozpoznawać rynek pracy, czego aktualnie wymaga oraz jakich kwalifikacji zdobyć, aby zwiększyć swoje szanse na zatrudnienie.

Bezrobotnych powyżej 50 roku życia pracownicy Urzędu powinni ich przede wszystkim bardziej motywować. W tym wieku osoby te nie wykazują chęci do zmieniania bądź podnoszenia kwalifikacji. Ponadto gdyby ich nastawienie było bardziej pozytywne, wyrażali chęć wyjścia z sidła bezrobocia oraz nie stawiali oporu, gdy Urząd kieruje ich na szkolenia, wówczas działania PUP byłyby bardziej skuteczne. Wzrost aktywności bezrobotnych w tej grupie wiekowej ułatwia współpracę.

Nie wszystko zależy bowiem od Urzędu Pracy. W największym stopniu to od bezrobotnego zależy czy chce coś zmienić, rozwijać się, zdobyć pracę czy też zostać w

martwym punkcie i czekać aż praca przyjdzie sama do niego. Dla Urzędu Pracy dużo łatwiej jest kiedy osoba pozostająca bez pracy bierze czynny udział w organizowanych różnorodnych aktywnych formach pomocy np. szkoleniach. Mile widziane jest kiedy bezrobotny sam wychodzi jako pierwszy z inicjatywą poprawy swojej sytuacji. Dużym ułatwieniem jest kiedy osoba pozostająca bez pracy dokładnie wie, co chce robić i jak to osiągnąć.

Warto zwrócić szczególną uwagę na działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej Władysława Kosiniaka – Kamysza, który szuka różnych rozwiązań, aby zwalczyć bezrobocie w kraju. Słusznie założył premiowanie pracowników Urzędu Pracy za osiągnięte efekty. Im więcej osób zdobędzie pracę tym większa szansa na zdobycie premii. Dzięki temu jest duża szansa na to, iż bezrobotni będą lepiej i skuteczniej obsługiwani. Ponadto wprowadzono profilowanie bezrobotnych na trzy grupy:

- aktywni;
- wymagający wsparcia;
- oddalony od rynku pracy;

Jest to dobre rozwiązanie, które w większym stopniu może wspomagać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym podczas gdy np. aktywni bezrobotni nie wymagają już takiej uwagi i pomocy.

Nowymi narzędziami pomagającymi tworzyć nowe miejsca pracy są:

- bony stażowe – na wniosek bezrobotnego otrzymuje on gwarancję skierowania do odbycia stażu u wskazanego przez niego pracodawcy na okres 6 miesięcy. Wymagana jest gwarancja zatrudnienia po skończeniu stażu również na okres 6 miesięcy;
- granty na telepracę – może otrzymać bezrobotny rodzic powracający na rynek pracy, który ma co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia bądź bezrobotny. Dzięki temu pracodawca może utworzyć nowe miejsce pracy w formie telepracy na które otrzyma dofinansowanie;
- pożyczki z Funduszu Pracy na utworzenie stanowiska pracy.

Trudno jest ocenić czy te rozwiązania okażą się skuteczne. Bony stażowe z jednej strony są dobre ponieważ pozwolą młodym ludziom zdobyć doświadczenie i nabyć nowe umiejętności. Z drugiej jednak strony istnieje obawa, że pracodawcy chcąc uzyskać pieniądze będą zwalniać starych pracowników. Gdy zakończy się okres obowiązkowego zatrudnienia nowego pracownika pracodawca może go zwolnić. Czas pokaże czy te sposoby wydawania środków pieniężnych na walkę z bezrobociem będą efektywne i zwiększą się szanse na zdobycie zatrudnienia.

W dużej mierze to od Powiatowych Urzędów Pracy zależy czy działania mające na celu zmniejszanie bezrobocia okażą się skuteczne. Jednakże warto pamiętać, że istnieje również wiele czynników mających wpływ na powodzenie działań. Do jednych z nich zalicza się uwarunkowania finansowe. Od wielkości środków, jakie rząd przeznaczy na ograniczanie bezrobocia, zależy jakie powstaną programy, ile pieniędzy będzie przeznaczonych na zasiłki dla bezrobotnych czy aktywne formy pomocy zarówno dla młodych, jak i tych znajdujących się powyżej 50 roku życia. Prawo reguluje kto, kiedy i jak staje się bezrobotnym a także komu przyznać czy odebrać prawo do zasiłku. Reguluje również kwestie powstawania nowej działalności gospodarczej przez osoby pozostające bez pracy. Gdyby ułatwić im kwestie prawne odnośnie zakładania nowej firmy zdecydowanie większość z nich chętniej podjęła by się tego wyzwania. Obecnie konieczność wypełniania i dostarczania ogromu dokumentów jest czynnikiem, który może demotywować bezrobotnych do zakładania działalności gospodarczej. Polityka prowadzona przez państwo powinna przed wszystkim dokładnie uwzględniać aktualną sytuację osób znajdujących się bez pracy. Jeśli będzie otwierała nowe możliwości zwłaszcza przed młodymi, wówczas większość z nich może zostać w kraju, gdyż oferty za granicą nie będą już tak atrakcyjne jak w kraju.

5.3. Inne rozwiązania podejmowane przez PUP przy współpracy z innymi podmiotami

W tym podrozdziale zostaną przedstawione inne aktywności podejmowane przez Urząd Pracy przy współpracy z innymi podmiotami.

Same działania Urzędu Pracy mogą nie przynieść oczekiwanego efektu. Istotne okazuje się tutaj nawiązanie współpracy z innymi podmiotami. W grę wchodzi nie tylko podmioty publiczne czy też niepubliczne, ale również podmioty i partnerzy znajdujący się za granicą. Tym samym zwiększają się szanse na lepsze osiągnięcie założonych działań przez PUP. Ponadto Urzędy Pracy powinny notorycznie polepszać i poszerzać swoją współpracę.

Dla osób poszukujących pracy za granicą, głównie w krajach Unii Europejskiej, wykorzystuje się usługi EURES. EURES to sieć współpracy publicznych służb zatrudnienia oraz innych partnerów na rynku pracy. Najważniejszym celem jest pomoc bezrobotnym w podjęciu zadowalającego zatrudnienia a także wspieranie mobilności pracowniczej. Dzięki temu osoba znajdująca się bez pracy może na bieżąco śledzić informacje na temat aktualnych ofert pracy. Ponadto bezrobotny w razie jakichkolwiek wątpliwości może zapytać o wszystko pracownika Urzędu. Z kolei pracodawca w sytuacji, kiedy nie może znaleźć pracownika o

odpowiednich kwalifikacjach, może zgłosić swoją ofertę pracy do wszystkich państw należących do EURES. Warto również powiedzieć, że EURES jest w porównaniu z zagranicznymi ofertami pracy zamieszczanymi w internecie dużo bezpieczniejszy. W tym przypadku oferty z Urzędu Pracy mają pewne źródło. W razie wystąpienia jakichkolwiek problemów PUP ma możliwość rezygnacji ze współpracy. Warto pamiętać, że współpraca z partnerami zagranicznymi w dużym stopniu może zależeć od polityki państwa.

Dzięki organizowaniu na terenie Małopolski Europejskich Dni Pracy każdy zainteresowany absolwent, student czy poszukujący aktywnie pracy ma możliwość zdobycia informacji nie tylko na temat sytuacji panującej na rynku pracy lecz również ofert pracy czy możliwości odbycia stażu bądź praktyk zawodowych. Ponadto z fachowej pomocy mogą również skorzystać osoby powracające z zagranicy.

Istotną okazuje się również współpraca z uczelniami wyższymi. Dzięki temu Powiatowy Urząd Pracy może na bieżąco śledzić, które kierunki studiów są oblegane a które mniej, co pozwoli ocenić tendencje na rynku pracy odnośnie zapotrzebowania osób z danym zawodem. Ponadto przy uczelniach działają akademickie biura karier. PUP dla powiatu nowosądeckiego przesyła do akademickiego biura karier przy PWSZ różnorodne informacje oraz oferty pracy zarówno te w kraju, jak i za granicą. Dzięki temu student oraz absolwent może na bieżąco śledzić informacji odnośnie ofert pracy. Ponadto Urzędy Pracy z analizowanych powiatów współpracują z innymi Urzędami Pracy w wyniku czego na bieżąco następuje przekazywanie ofert pracy wymiana nawet z całego kraju.

PUP w Gorlicach w ramach działań transgranicznych powiatów znajdujących się w pobliżu granicy Polski oraz Słowacji nadal współpracuje i wymienia się informacjami odnośnie panującej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Możliwe jest również podjęcie zatrudnienia na Słowacji.

W analizowanych powiatach Urzędy Pracy pomimo kontaktu z pracodawcami, powinny szukać nowych z innych branż. Bardzo często może się to wiązać właśnie z innymi niż dotychczas ofertami pracy dotąd zamieszczanymi na tablicy ogłoszeń Urzędu. Ponadto doskonalenie współpracy z pracodawcami może pozwolić na bieżącą wiedzę na temat rynku pracy a dokładniej zapotrzebowania na dane stanowiska. Lepsze diagnozowanie potrzeb pozwoli Urzędowi skuteczniej i szybciej kierować osoby bezrobotne na szkolenia bądź uzupełnienie brakujących kwalifikacji na dane stanowisko pracy.

Powiatowe Urzędy Pracy w swoich działaniach powinny brać pod uwagę przede wszystkim przeprowadzanie badań na temat rynku pracy. Realizatorem może być sam Urząd Pracy bądź też firma zajmująca się badaniami. PUP przeprowadzając własne badania może

wykorzystać dane, które posiada bądź też przeprowadzić kwestionariusz ankiety sprawdzając sytuację na rynku pracy. Te formy wykorzystał PUP w powiecie gorlickim.

Badania są tym bardziej priorytetowym zadaniem ponieważ rynek pracy ciągle się zmienia i nie wystarczy już zrobienie jednego pomiaru. W tej sytuacji należy na bieżąco monitorować rynek pracy. Nie wystarczy wiedzieć tylko to, co jest teraz ale także przewidywać to, co może być w przyszłości. Lecz tylko regularne badania pozwolą wskazać trendy zachodzące na rynku pracy a pogłębiona wiedza może pozwolić skuteczniej sprecyzować problem, a także go rozwiązać. Dzięki dogłębniemu zdiagnozowaniu aktualnych potrzeb rynku pracy PUP będą miały możliwość lepszego i efektywniejszego wykorzystania środków unijnych.

Nie należy zapominać o osobach szczególnie uzdolnionych, ale znajdujących się w trudnej sytuacji zwłaszcza finansowej. W tej sytuacji Urząd Pracy daje możliwość kontynuowania nauki z możliwością uzyskania stypendium na wniosek bezrobotnego. Jest to bardzo dobre rozwiązanie ponieważ osoba, która podniesie swoje wykształcenie może stać się dla pracodawcy atrakcyjniejszą osobą na rynku pod względem posiadanych kwalifikacji. Ponadto dla takich osób dobrym rozwiązaniem byłoby zorganizowanie praktyk w firmach, które współpracują z Urzędem nie tylko w kraju, ale także za granicą. Dzięki temu bezrobotny miałby możliwość nabycia nowych umiejętności oraz doświadczenia zawodowego.

PUP w powiecie gorlickim był partnerem w projektach zewnętrznych. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współpracował z innymi firmami, organizacjami czy instytucjami przy realizacji projektów. Jego zadaniem było udzielanie informacji oraz pomocy w promocji przedsięwzięć czy organizowanie spotkań.

PUP w powiecie nowosądeckim uściśla z roku na rok współpracę z Ośrodkami Pomocy Społecznej (OPS). Dzięki uruchomieniu Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej we wszystkich OPS znacznie usprawniło to funkcjonowanie Urzędu Pracy. Zmniejszyły się kolejki, gdyż część osób nie musiała przyjeżdżać do Urzędu po stosowne zaświadczenie. Ponadto PUP współpracował z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Sądecką Agencją Rozwoju Regionalnego, Instytutem Turystyki w Krakowie oraz inne.

Pracownicy Urzędów na bieżąco uczęszczają na różnego rodzaju spotkania. Odbywają się one zarówno w Urzędzie, jak i w „terenie”. Bardzo często w Urzędzie są przeprowadzane spotkania i rozmowy z pracodawcami na temat oferty pracy bądź różnego rodzaju dofinansowania czy pożyczki. Spotkania mogą również dotyczyć konieczności omówienia form i zasad współpracy z innymi firmami czy uczelniami.

Dzięki wsparciu z Europejskiego Funduszu Pracy (EFS) Urzędy Pracy mogą prowadzić aktywne działania na rynku pracy przeciwdziałając bezrobociu. EFS przede wszystkim ma na celu pomoc bezrobotnym w uzyskaniu zatrudnienia czy podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. W analizowanych powiatach PUP realizują wiele zadań oraz programów, które są współfinansowane ze środków EFS.

Podsumowanie

Bezrobocie jako zjawisko występujące na szeroką skalę jest powodem wielu debat polityków i ekonomistów odnośnie rozwiązań mających na celu zmniejszenie liczby osób pozostających bez pracy. Dlatego też warto poddawać szczegółowej analizie dostępne środki i metody, które mają za zadanie przeciwdziałać wzrostowi bezrobocia.

W niniejszej pracy dokonano oceny zjawiska bezrobocia występującego na terenie powiatu gorlickiego i nowosądeckiego w latach 2006 – 2011. Ponadto ocenie podlegały działania Powiatowych Urzędów Pracy w ramach wsparcia bezrobotnych w analizowanych powiatach.

Praca składa się z pięciu rozdziałów, z których pierwszy ma charakter teoretyczny, a pozostałe cztery to analiza empiryczna. Postawiony w pracy cel został w pełni zrealizowany.

Przedstawione we wstępie pytania badawcze brzmiały:

- Czy czynniki takie jak płeć, wiek czy wykształcenie wpływają na poziom bezrobocia, czy też są one nieistotne?
- Czy istnieje zróżnicowanie przestrzenne poziomu bezrobocia i w związku z tym czy można wskazać gminy, które charakteryzują się niskim lub wysokim bezrobociem w porównaniu do pozostałych?
- Czy stosowane przez PUP działania są skuteczne i w odpowiedni sposób wspierają bezrobotnych?
- Czy zachowania bezrobotnych mają wpływ na udzielane im wsparcie ze strony PUP?
- Jakie są motywy korzystania przez bezrobotnych z usług PUP?

Odpowiadając na powyższe pytania można stwierdzić, że:

- w analizowanych powiatach kobiety stanowiły największą część bezrobotnych. Ponadto osoby w wieku 25 – 34 lat mają spośród innych grup wiekowych duży problem ze znalezieniem zatrudnienia. Z kolei osoby z wykształceniem wyższym w przeciwieństwie do innych mają najmniejsze trudności ze zdobyciem nowej pracy.
- w powiecie gorlickim i nowosądeckim istnieje zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia, gdyż w każdej gminie kształtuje się ono na innym poziomie. W powiecie gorlickim wysoki stopień bezrobocia notuje się w mieście Gorlice z kolei najniższe w gminie Ropa. Z kolei w powiecie nowosądeckim gmina Chełmiec charakteryzuje się najwyższym bezrobociem a gmina Rytro najniższym spośród innych gmin.

W obydwu powiatach PUP zrealizowały i nadal realizują wiele programów skierowanych do różnych grup bezrobotnych mających na celu ograniczanie bądź łagodzenie skutków bezrobocia. Ponadto omawiane Urzędy wykazują chęć współpracy nie tylko z bezrobotnymi, lecz również z innymi podmiotami czy instytucjami bądź partnerami zagranicznymi. Działania te mają na celu głównie wspieranie bezrobotnych. Dla 56% osób pozostających bez pracy działania PUP pomagają bezrobotnym. W tym przypadku działania PUP są raczej skuteczne. Warto wspomnieć, że działania PUP powinny na bieżąco analizować rynek pracy i dostosowywać swoje działania do aktualnych potrzeb.

W dużym stopniu od zachowań bezrobotnych zależy w jaki sposób zostanie wykorzystane wsparcie oferowane przez Powiatowe Urzędy Pracy. Jeśli bezrobotny wyraża chęć aktywnego uczestnictwa w poszczególnych formach pomocy organizowanych przez PUP wówczas istnieje większa szansa na znalezienie zatrudnienia. W analizowanych powiatach 19% bezrobotnych najchętniej korzysta ze szkoleń, dzięki którym podnosi swoje kwalifikacje. Ponadto osoba pozostająca bez pracy, której zależy na zdobyciu zatrudnienia, nie liczy tylko i wyłącznie na pomoc z Urzędu, lecz oprócz wsparcia otrzymywanego z PUP jest samodzielny w poszukiwaniu pracy, co zwiększa jego szanse na rynku.

Istotne okazało się również poznanie motywów korzystania przez respondentów z usług Urzędu. 44% ankietowanych wskazało, że głównym powodem rejestracji w PUP było posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego natomiast 40% - zdobycie zatrudnienia. Z przeprowadzonych badań wynika też, że 52% badanych podnosi swoje kwalifikacje, aby zdobyć pracę.

Bibliografia

Literatura:

1. Balcerowicz – Szkutnik M., Dyduch M., Szkutnik W., Wybrane modele i analizy rynku pracy, Wyd. UE, Katowice 2010.
2. Baran G., Kształtowanie relacji powiatowych urzędów pracy z pracodawcami, Wyd. UJ. Kraków 2007.
3. Błaszczyk B., Gilejko L. K., Polityka rynku pracy na szczeblu lokalnym, Wyd. AH im. A. Gieysztora, Pułtusk 2007.
4. Edukacja zawodowa a rynek pracy, pr. zbior. pod red. Borkowska S., Wyd. IPISS, Warszawa 1999.
5. Jarmołowicz W., Knapińska M., Polityka państwa na rynku pracy w warunkach transformacji i integracji gospodarczej, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2005.
6. Kędzior Z., Karcz K., Badania marketingowe w praktyce, Wyd. PWE, Warszawa 2007.
7. Kowalak T., Polityka społeczna wybrane zagadnienia, Wyd. WSE w Białymstoku, Białystok 2002.
8. Kryńska E., Suchecka J., Suchecki B., Prognoza podaży i popytu na pracę w Polsce do roku 2010, Wyd. IPISS, Warszawa 1998.
9. Kukła D., Bednarczyk Ł., Poradnictwo zawodowe dla osób z grupy szczególnego ryzyka, Wyd. Difin, Warszawa 2010.
10. L. Dziewięcka – Bokun, K. Zamorska, Polityka społeczna – teksty źródłowe, Wyd. UW, Wrocław 2003.
11. Noga M., Stawicka M. K., Rynek pracy w Polsce w dobie integracji europejskiej i globalizacji, Wyd. CeDeWu, Warszawa 2009.
12. Orczyk J., Polityka społeczna uwarunkowania i cele, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 2005.
13. Polityka społeczna, pr. zbior. pod red. Kurzynowskiego A., Wyd. SGH w Warszawie, Warszawa 2006.
14. Przestrzenno – czasowa analiza rynku pracy w Polsce i krajach Unii Europejskiej, pr. zbior. pod red. Maliny A., Wyd. UE w Krakowie, Kraków 2008.
15. Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy powiatu gorlickiego w 2008 roku, kwiecień 2009.
16. Publikacja Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach, Diagnoza sytuacji na rynku pracy 2006 – 2011.
17. Rynek pracy a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie małopolskim, pr. zbior. pod red. Nehring A., Wyd. AE w Krakowie, Kraków 2004.
18. Sarzyńska E., Doradca zawodowy w środowisku bezrobotnych, Wyd. MCS, Lublin 2010.

19. Seweryński M., Wojtyła J., Społeczne aspekty bezrobocia, Wyd. AE im. Karola Adamickiego w Katowicach, Katowice 2002.
20. Składowski H., Stawasz E., Psychologiczne wyznaczniki efektywności poszukiwania pracy i samozatrudnienia w regionach zmarginalizowanych, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007.
21. Socha M., Sztanderska U., Strukturalne podstawy bezrobocia w Polsce, Wyd. Naukowe PWN SA, Warszawa 2000.
22. Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy, stan na IV kwartał 2006 – 2011, Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach.
23. Sprawozdanie MPiPS, Bezrobotni według gmin, stan na koniec IV kwartał 2006 – 2011.
24. Sytuacja kobiet na rynku pracy – aspekty prawne, ekonomiczne i społeczne, pr. zbior. pod red. Nehring A., Wyd. Oficyna Wydawnicza ABRYŚ, Kraków 2001.
25. Unolt J., Ekonomiczne problemy rynku pracy, Wyd. BPS, Katowice 1999.
26. Urbanik W., Bezrobocie i zatrudnienie w małym mieście, Wyd. US, Szczecin 2003.
27. Zadania społeczne, pr. zbior. pod red. Piszca Z., Wyd. AE im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2002.
28. Załącznik 6 do sprawozdania MPiPS – Aktywne programy rynku pracy za lata 2005 – 2010.

Akty normatywne:

1. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.).

Źródła internetowe:

1. <http://biznes.pwn.pl>
2. <http://www.rynekpracy.pl>
3. <http://pl.wikipedia.org>
4. <http://zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl>
5. <http://www.powiatgorlicki.pl>
6. <http://www.businessinmalopolska.pl>
7. <http://www.polska.info-polska.com.pl>
8. <http://www.modr.pl>
9. <http://www.powiat.nowy-sacz.pl>

10. <http://zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl>
11. <http://www.stat.gov.pl>
12. <http://www.europark.com.pl>
13. <http://www.gazetakrakowska.pl>
14. <http://www.pup.sokolowpodl.pl>
15. <http://www.pup.powiat-ns.pl>
16. <http://www.pup.gorlice.pl>
17. <http://www.wos.net.pl/bezrobocie.html>

Spis rysunków

Rys. 1. Powiat gorlicki na tle województwa małopolskiego.....	28
Rys. 2. Herb i flaga powiatu gorlickiego.....	29
Rys. 3. Struktura ludności w powiecie gorlickim w 2008 r.	30
Rys. 4. Mapa powiatu nowosądeckiego	31
Rys. 5. Herb i flaga powiatu nowosądeckiego	31
Rys. 6. Struktura ludności w powiecie nowosądeckim w 2008 r.....	32
Rys. 7. Struktura płci mieszkańców powiatów gorlickiego i nowosądeckiego w 2009 r.....	33
Rys. 8. Podmioty gospodarki wg sektora publicznego i prywatnego w powiecie gorlickim.....	35
Rys. 9. Podmioty gospodarki wg sektora publicznego i prywatnego w powiecie nowosądeckim.....	36
Rys. 10. Ogólna liczba bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2006 – 2011.....	38
Rys. 11. Ogólna liczba bezrobotnych w powiecie nowosądeckim w latach 2006 – 2011	39
Rys. 12. Struktura bezrobotnych według płci w powiecie gorlickim i nowosądeckim.....	42
Rys. 13. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w powiecie gorlickim	45
Rys. 14. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie nowosądeckim.....	46
Rys. 15. Napływ i odpływ bezrobotnych w powiecie gorlickim w latach 2006 - 2011	48
Rys. 16. Napływ i odpływ bezrobotnych w powiecie nowosądeckim	48
Rys. 17. Dynamika bezrobocia w powiecie gorlickim w badanym okresie.....	49
Rys. 18. Dynamika bezrobocia dla powiatu nowosądeckiego w analizowanym okresie.....	50
Rys. 19. Bezrobotni według miejsca zamieszkania w powiecie gorlickim.....	50
Rys. 20. Liczba bezrobotnych według miejsca zamieszkania w powiecie nowosądeckim.....	51
Rys. 21. Struktura organizacyjna Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie gorlickim	53
Rys. 22. Struktura organizacyjna Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie nowosądeckim.....	54
Rys. 23. Liczba wydawanych zaświadczeń i decyzji administracyjnych w powiecie gorlickim.....	55
Rys. 24. Liczba wydawanych zaświadczeń i decyzji administracyjnych w powiecie nowosądeckim .	56
Rys. 25. Pozyskane oferty pracy w powiatach nowosądeckim i gorlickim.....	57
Rys. 26. Liczba osób rozpoczynająca szkolenie w powiecie gorlickim.....	58
Rys. 27. Liczba osób rozpoczynająca szkolenie w powiecie nowosądeckim	59
Rys. 28. Liczba bezrobotnych uczestnicząca w robotach publicznych w powiecie gorlickim	60
Rys. 29. Liczba bezrobotnych uczestnicząca w robotach publicznych w powiecie nowosądeckim.....	60
Rys. 30. Liczba osób odbywająca staż pracy w powiecie gorlickim	61
Rys. 31. Liczba bezrobotnych rozpoczynająca i kończąca staż pracy w powiecie nowosądeckim	62
Rys. 32. Liczba bezrobotnych podejmująca i kończąca prace interwencyjne w powiecie gorlickim...	62
Rys. 33. Osoby rozpoczynające i kończące prace interwencyjne w powiecie nowosądeckim	63
Rys. 34. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim.....	64

Rys. 35. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim	65
Rys. 36. Dynamika bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim.....	66
Rys. 37. Dynamika bezrobotnych z prawem do zasiłku w powiecie nowosądeckim	67
Rys. 38. Wydatki Funduszu Pracy w latach 2006 – 2011 w powiecie gorlickim	69
Rys. 39. Wydatki Funduszu Pracy w latach 2006 – 2011 w powiecie nowosądeckim.....	70
Rys. 40. Zatrudnienie bezrobotnych w ramach refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim.....	72
Rys. 41. Struktura próby badawczej ze względu na płeć w powiecie gorlickim i nowosądeckim (n = 100).....	75
Rys. 42. Struktura respondentów ze względu na wiek w analizowanych powiatach (n = 100).....	76
Rys. 43. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania (n = 100)	77
Rys. 44. Struktura próby według poziomu wykształcenia (n = 100)	77
Rys. 45. Respondenci według ich czasu pozostawiania bez pracy (n = 100).....	78
Rys. 46. Preferowany wymiar czasu pracy – deklaracje respondentów (n = 100).....	79
Rys. 47. Dotychczasowy staż pracy respondentów (n = 100).....	80
Rys. 48. Wielkość przedsiębiorstw wg liczby zatrudnionych, w których pracowali respondenci (n = 100).....	81
Rys. 49. Branże, w których dotychczas pracowali respondenci (n = 100).....	82
Rys. 50. Ankietowani posiadający status bezrobotnego – deklaracje respondentów (n = 100).....	83
Rys. 51. Respondenci zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy (n = 100).....	84
Rys. 52. Aktywność respondentów w zakresie poszukiwania pracy w miejscu ich zamieszkania (n = 100).....	84
Rys. 53. Poszukiwanie przez respondentów pracy „na własną rękę” (n = 100).....	85
Rys. 54. Powody braku aktywności w zakresie poszukiwania pracy – deklaracje respondentów (n = 6)	86
Rys. 55. Sposoby poszukiwania pracy przez badanych bezrobotnych (n = 91).....	87
Rys. 56. Korzystanie przez respondentów z usług PUP (n = 100).....	87
Rys. 57. Częstotliwość korzystania z usług PUP – deklaracje respondentów (n = 14).....	88
Rys. 58. Częstotliwość śledzenia w mediach informacji o ofertach pracy – deklaracje ankietowanych (n = 100).....	89
Rys. 59. Częstotliwość zgłaszania się bezrobotnych na spotkania z pośrednikiem (n = 100)	90
Rys. 60. Ocena usług oferowanych przez PUP – opinie badanych (n = 100).....	94
Rys. 61. Wsparcie bezrobotnych ze strony PUP – wskazania respondentów (n = 100)	95
Rys. 62. Czynniki motywujące bezrobotnych do rejestracji w PUP – deklaracje respondentów (n = 99)	96
Rys. 63. Chęć uczestnictwa bezrobotnych w kursach organizowanych przez PUP – deklaracje respondentów (n = 100).....	97

Rys. 64. Deklaracja respondentów na temat posiadania przez nich odpowiednich kwalifikacji zawodowych (n = 100).....	98
Rys. 65. Deklaracja chęci podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez badanych (n = 100)	99
Rys. 66. Motywy nie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez bezrobotnych – deklaracje respondentów (n = 11).....	100
Rys. 67. Oczekiwania respondentów względem PUP (n = 100).....	100
Rys. 68. Korzystanie z wybranych form pomocy – wskazania badanych (n = 100).....	101

Spis tabel

Tabela 1. Liczba podmiotów wg wielkości zatrudnienia w powiecie gorlickim	35
Tabela 2. Liczba podmiotów wg wielkości zatrudnienia w powiecie nowosądeckim	36
Tabela 3. Liczba bezrobotnych według gmin powiatu gorlickiego w latach 2006 – 2011	40
Tabela 4. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu nowosądeckiego.....	41
Tabela 5. Poziom bezrobocia według wieku w powiecie gorlickim	43
Tabela 6. Poziom bezrobocia według wieku w powiecie nowosądeckim.....	44
Tabela 7. Bezrobotni względem stażu pracy w powiecie gorlickim	46
Tabela 8. Bezrobotni według stażu pracy – powiat nowosądecki	47
Tabela 9. Procentowy udział osób z prawem do zasiłku w powiecie gorlickim i nowosądeckim	65
Tabela 10. Liczba rozpatrzonych wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w powiecie gorlickim	71
Tabela 11. Liczba rozpatrzonych wniosków o przyznanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w powiecie nowosądeckim.....	71
Tabela 12. Obszar poszukiwania pracy przez respondentów (n = 100)	85
Tabela 13. Formy pomocy oferowane przez PUP – wskazania respondentów (n = 83).....	90
Tabela 14. Rozwiązania wykorzystywane najczęściej przez respondentów (n = 100)	91
Tabela 15. Skuteczność form pomocy zdaniem respondentów (n = 100).....	91
Tabela 16. Najskuteczniejsze formy pomocy bezrobotnym – opinie respondentów (n = 90).....	92
Tabela 17. Uzasadnienie wybranych form pomocy jako najskuteczniejszych (n = 83).....	93
Tabela 18. Stopień zadowolenia ze świadczonych usług (n = 100)	94
Tabela 19. Zmiany poprawiające jakość świadczenia usług przez PUP według badanych bezrobotnych (n = 36).....	95
Tabela 20. Uczestnictwo respondentów w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP (n = 100).....	96
Tabela 21. Przydatność kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe – deklaracje respondentów (n = 100).....	97
Tabela 22. Powody podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez ankietowanych (n = 84)	99

Aneks

Projekt badania bezpośredniego

Badanie marketingowe ma na celu zdobycie wiedzy na temat zachowań i opinii bezrobotnych odnośnie pomocy udzielanej przez Powiatowe Urzędy Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim.

1. Cele badań

Cel główny:

Celem głównym pracy jest identyfikacja zachowań i opinii osób bezrobotnych na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy.

Cele szczegółowe:

- Identyfikacja opinii na temat Powiatowych Urzędów Pracy;
- Identyfikacja opinii na temat działań wspierających osoby bezrobotne przez PUP;
- Identyfikacja poszczególnych rozwiązań/ działań wspierających osoby bezrobotne;
- Poznanie zachowań osób bezrobotnych związanych z poszukiwaniem zatrudnienia;
- Wykorzystanie przez badane osoby bezrobotne rozwiązań proponowanych przez PUP;
- Zbadanie motywów korzystania z usług Powiatowego Urzędu Pracy przez osoby bezrobotne;
- Zapoznanie z oczekiwaną przez bezrobotnych formą pomocy ze strony PUP.

2. Zakresy badań

Sformułowanie założeń badawczych wymaga określenia zakresów badań tj.: zakresu przedmiotowego, podmiotowego, przestrzennego i czasowego.

Zakres przedmiotowy

Tabela 1. Zakres przedmiotowy badań

Problemy badawcze	Przykładowe pytania
Opinie bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none">• Jaka jest ogólna opinia o usługach PUP?• Jaki jest stopień zadowolenia ze świadczonych usług przez PUP?• Czy działania PUP w odpowiedni sposób wspierają bezrobotnych?• Jakie zmiany można wprowadzić w celu poprawy jakości świadczenia usług przez PUP?
Zachowania bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none">• W jaki sposób bezrobotni poszukują pracy (Internet,

	<p>telewizja, PUP, znajomi, kontakt osobisty z pracodawcą)?</p> <ul style="list-style-type: none">• Czy bezrobotni korzystają tylko z usług PUP?• Jak często bezrobotni korzystają z usług PUP?• Czy bezrobotni poszukują pracy na własną rękę?• Jaka jest częstotliwość poszukiwania pracy przez bezrobotnego?• Czy bezrobotni na bieżąco śledzą informacje o ofertach pracy?• Jak często bezrobotny wstawia się do urzędu na spotkania z pośrednikiem pracy?• Jakie rozwiązania oferuje PUP w celu pomocy bezrobotnym (szkolenia, kursy, własna działalność gospodarcza, itd.)?• Czy bezrobotni aktywnie uczestniczą w poszczególnych formach pomocy organizowanych przez PUP w celu łatwiejszego zdobycia zatrudnienia?
Motywy korzystania przez bezrobotnych z usług PUP	<ul style="list-style-type: none">• Czy bezrobotni chcą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe?• Czy bezrobotni wyrażają chęć uczestnictwa w różnorodnych kursach?• Jakie są powody rejestracji bezrobotnego w PUP (ubezpieczenie zdrowotne, zaświadczenia, zasiłek dla bezrobotnych, chęć zdobycia zatrudnienia)?
Oczekiwania bezrobotnych względem PUP	<ul style="list-style-type: none">• Czego oczekują bezrobotni od PUP?• Z jakiej formy pomocy chcą skorzystać?

Źródło: opracowanie własne.

Zakres podmiotowy

Badania ilościowe

Jednostka próby – bezrobotni powiatu gorlickiego i nowosądeckiego

Podmiotem badań ilościowych będą osoby bezrobotne w różnym wieku i z różnorodnym wykształceniem bez uwzględnienia prawa badanych do zasiłku.

Zakres przestrzenny

Badania będą miały charakter regionalny. Badania zostaną przeprowadzone w Powiatowym Urzędzie Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim.

Zakres czasowy

Badania pilotażowe 14 lutego 2014r.

Badania właściwe ilościowe 27 lutego – 10 marca 2014r.

3. Metodyka badań

Badanie bezpośrednio poprzedzone będzie analizą informacji ze źródeł wtórnych (m.in. strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w powiecie gorlickim i w powiecie nowosądeckim) dotyczących rynku pracy i bezrobotnych. Do przeprowadzenia badania ilościowego wśród bezrobotnych zostanie zastosowany kwestionariusz ankiety, który stanowi narzędzie badawcze. Badania będą miały charakter sondażowy. Wyników badań nie będzie można odnieść do wszystkich bezrobotnych tylko do tych, którzy uczestniczyli w badaniu.

Tabela 2. Metodyka badań

Wyszczególnienie	Badania ilościowe
Metoda	Ankieta
Technika	Ankieta bezpośrednia/ rozdawana
Narzędzie badawcze	Kwestionariusz ankiety
Wielkość próby	100
Sposób doboru próby	Nielosowy (dobór jednostek typowych)

Źródło: opracowanie własne.

Badania właściwe będą przeprowadzane na próbie 100 respondentów. Badania te zostaną poprzedzone badaniem pilotażowym.

4. Harmonogram

Realizacja badania rozpoczęła się po przygotowaniu projektu badawczego zawierającego założenia badawcze. Więcej informacji przedstawia tabela 3 poniżej.

Tabela 3. Harmonogram badań

Etapy badania	Terminy
Przygotowanie projektu badania marketingowego	01 – 04.02.2014r.
Przygotowanie narzędzia badawczego	10.02. – 13.02.2014r.
Badanie pilotażowe	14.02.2014r.
Badanie właściwe	27.02.- 10.03.2014r.
Kodowanie informacji z badań	5.03. – 15.03.2014r.
Przetwarzanie i analiza danych z badań	16.03. – 28.03.2014r.
Redagowanie IV rozdziału pracy	29.03. – 4.07.2014r.

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie sporządzonych założeń zostanie opracowany kwestionariusz ankiety.

Wykonanie badania będzie poprzedzone badaniem pilotażowym.

Kwestionariusz ankiety

W ramach pracy magisterskiej realizuję temat: „Ocena wsparcia dla osób bezrobotnych ze strony Powiatowych Urzędów Pracy w powiecie gorlickim i nowosądeckim”, w którym celem jest poznanie państwa zachowań i opinii na temat wsparcia ze strony Powiatowych Urzędów Pracy. Zebrane informacje będą redagowane zbiorczo i zostaną wykorzystane na potrzeby wyżej wymienionej pracy. Badanie ma charakter anonimowy.

Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.

1. Czy jest Pan/i bezrobotny/a?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Byłem/am

Jeśli wybrał/a Pan/i odpowiedź „b” dziękuję za udział w badaniu.

2. Czy jest Pan/i zarejestrowany/a w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP)?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Byłem/am

Jeśli wybrał/a Pan/i odpowiedź „b” proszę przejść do pytania 4.

3. Które z wymienionych poniżej czynników w największym stopniu motywują Panią/ Pana do zarejestrowania się w PUP? Proszę wybrać maks. 2 odpowiedzi.

Ubezpieczenie zdrowotne

Zasiłek dla bezrobotnych

Różnego rodzaju zaświadczenia do MOPS-u czy US

Zdobycie zatrudnienia

Inny czynnik, jaki? *(proszę wpisać)*.....

4. Czy szuka Pan/i pracy w miejscu zamieszkania?

- a) Tak
- b) Nie

5. Gdzie szuka Pan/i pracy? Proszę wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

Za granicą

W innych powiatach

W innych województwach

W innym miejscu, w jakim? *(proszę wpisać)*.....

6. Czy poszukuje Pan/i pracy „na własną rękę”?

- a) Tak
- b) Nie

Jeśli wybrał Pan/i odpowiedź „a” proszę przejść do pytania 8.

7. Z jakich powodów nie szuka Pan/i pracy? Proszę wybrać maks. 3 odpowiedzi.

Brak motywacji

Opieka nad małymi dziećmi

Niskie wynagrodzenie

Brak odpowiednich kwalifikacji

Zły stan zdrowia

Wiek

Brak doświadczenia zawodowego

Inne powody, jakie? (proszę wpisać).....

Proszę pominąć pytanie nr 8.

8. W jaki sposób poszukuje Pan/i pracy? Proszę wybrać maks. 2 odpowiedzi.

Kontakt osobisty z pracodawcą

Przeglądanie ofert pracy w telewizji, internecie czy prasie

Korzystanie z ofert Urzędu Pracy

Wykorzystywanie znajomości

Wysyłanie CV na adresy firm

Nie szukałem/am

Inny sposób, jaki? (proszę wpisać).....

9. Czy w trakcie poszukiwania pracy korzysta/a Pan/i tylko i wyłącznie z usług PUP?

- a) Tak
- b) Nie

Jeśli wybrał/a Pan/i odpowiedź „b” proszę przejść do pytania 11.

10. Jak często korzysta/a Pan/i z usług PUP?

Kilka razy w tygodniu

Raz na tydzień

Raz na dwa tygodnie

Raz na 2 – 3 miesiące

Z inną częstotliwością (proszę podać z jaką).....

11. Jak często śledzi Pan/i w mediach informacje dotyczące ofert pracy?

Codziennie

Kilka razy w tygodniu

Raz na tydzień

Raz na dwa tygodnie

Raz na 2 – 3 miesiące

Z inną częstotliwością (*proszę podać z jaką*).....

12. Jak często zgłasza się Pan/i do Urzędu Pracy na spotkania z pośrednikiem?

Tylko w wyznaczonym przez niego terminie

W sytuacji kiedy chcę zasięgnąć porady u pośrednika pracy

Raz w miesiącu

Rzadko

Inny termin (*proszę podać jaki*).....

13. Jakie formy pomocy oferuje według Pana/i PUP? Proszę podać dowolną liczbę form pomocy oferowanej przez PUP.

.....
.....
.....
.....

14. Z których wymienionych poniżej rozwiązań korzysta Pan/i najczęściej? Proszę wybrać maks. 2 odpowiedzi.

Szkolenia

Doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy

Staże

Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Przygotowanie zawodowe dla dorosłych

Stypendium

Indywidualny plan działania

Prace interwencyjne, roboty publiczne

Dofinansowanie do kosztów opieki nad dzieckiem

Inne (*proszę podać jakie*).....

15. Czy według Pana/i wymienione wyżej formy pomocy oferowane przez PUP są skuteczne? Proszę zaznaczyć liczbę odpowiadającą Pana/i zdaniu o skuteczności.

Nieskuteczne 1 2 3 4 5 6 7 Skuteczne

16. Które z wyżej wymienionych form pomocy oferowanych przez PUP są według Pana/i najskuteczniejsze? Proszę wpisać maks. 2 formy pomocy.

.....
.....

17. Dlaczego uważa Pan/i, że wybrane przez Panią/a formy pomocy są najskuteczniejsze?

.....
.....
.....

18. W jakim stopniu zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wyrazić swoje zdanie wstawiając jeden „x” w każdym wierszu.

Wyróżnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie mam zdania	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Chętnie uczestniczę w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP.					
Według mnie kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe są potrzebne.					

19. Czy wyraża Pan/i chęć uczestnictwa w kursach organizowanych przez PUP?

Zdecydowanie tak

Raczej tak

Nie mam zdania

Raczej nie

Zdecydowanie nie

20. Czy posiada Pan/i odpowiednie kwalifikacje zawodowe?

a) Tak

b) Nie

21. Czy chce Pan/i podnosić swoje kwalifikacje zawodowe?

a) Tak

b) Nie

Jeśli wybrał/a Pan/i odpowiedź „b” proszę przejść do pytania 23.

22. Dlaczego chce Pan/i podnosić swoje kwalifikacje zawodowe?

.....
.....
.....

Proszę pominąć pytanie nr 23.

23. Z jakich powodów nie chce Pan/i podnosić swoich kwalifikacji zawodowych?

- Nie chce mi się
- Posiadam kwalifikacje na odpowiednim poziomie
- Ze względu na wiek
- Inne, jakie? *(proszę wpisać)*.....

24. Jaka jest Pana/i opinia o usługach oferowanych przez PUP?

- Pozytywna
- Raczej pozytywna
- Obojętna
- Raczej negatywna
- Negatywna

25. Jaki jest Pana/i stopień zadowolenia ze świadczonych usług przez PUP? Proszę zaznaczyć liczbę odpowiadającą Pana/i zadowoleniu.

Nie zadowolony/a 1 2 3 4 5 6 7 Zadowolony/a

26. Czy według Pana/i działania PUP w odpowiedni sposób wspierają bezrobotnych?

- a) Tak
- b) Nie

Jeśli wybrał/a Pan/i odpowiedź „a” proszę przejść do pytania 28.

27. Jakie zmiany według Pana/i można wprowadzić, aby poprawić jakość świadczenia usług przez PUP? Proszę podać dowolną liczbę możliwych zmian.

.....
.....
.....

28. Czego oczekuje Pan/i od PUP? Proszę zaznaczyć maks. 2 odpowiedzi.

Lepsza i szybsza obsługa

Więcej informacji od pracowników Urzędu Pracy

Lepsza dostępność pracowników

Mniejsze kolejki

Inne (*proszę podać jakie*).....

29. Z jakiej formy pomocy chce Pan/i skorzystać?

Pomoc w napisaniu dokumentów aplikacyjnych np. CV, list motywacyjny

Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Szkolenia

Staże

Zasiłek dla bezrobotnych

Poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy

Inna pomoc (*proszę podać jaka?*).....

Metryczka

1. Płeć

Kobieta

Mężczyzna

2. Wiek

18 – 24

45 - 54

25 – 34

55 - 59

35 - 44

60 - 64

3. Miejsce zamieszkania

Miasto

Wieś

4. Wykształcenie

Wyższe

Zasadnicze zawodowe

Średnie

Podstawowe

5. Długość pozostawania bez pracy

Do 1 roku

3 – 4 lat

1 – 2 lat

5 lat i więcej

6. Preferowany wymiar czasu pracy

1 – zmianowa

4 – zmianowa

2 – zmianowa

Niepełny wymiar czasu pracy

3 - zmianowa

Obojętne

7. Staż pracy

Bez stażu

11 – 20 lat

Do 1 roku

21 – 30 lat

1 – 5 lat

31 lat i więcej

6 – 10 lat

8. Firma wg wielkości zatrudnienia, w której Pan/i pracował/a?

0 – 9 osób

250 – 999 osób

10 – 49 osób

1000 osób i więcej

50 – 249 osób

Nie pracowałem/am

9. Branża, w której Pan/i pracował/a?

Nie pracowałem/am

Przetwórstwo przemysłowe

Budownictwo

Transport

Rolnictwo

Administracja

Handel

Inna(*jaka?*).....

Dziękuję za udział w badaniu